

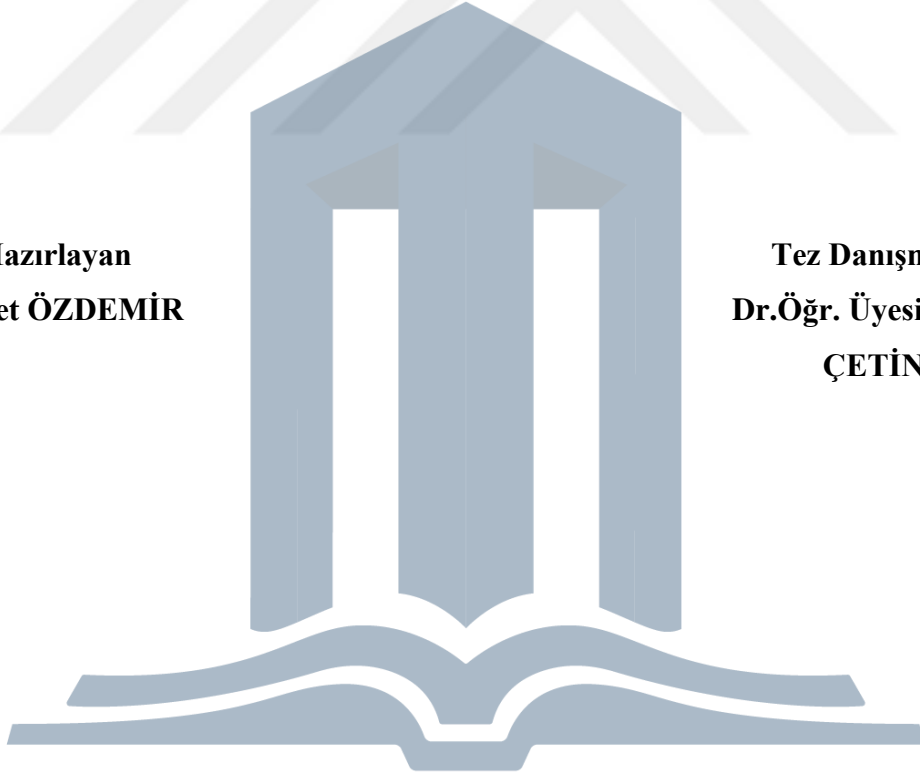

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

TAPINAK ŞÖVALYELERİ: KURULUŞU, FAALİYETLERİ VE
KAPATILMASI
Yüksek Lisans Tezi

Hazırlayan
Ahmet ÖZDEMİR

Tez Danışmanı
Dr.Öğr. Üyesi Hülya
ÇETİN

TAAHHÜTNAME

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Tapınak Şövalyeleri: Kuruluşu, Faaliyetleri ve Kapatılması” adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlâk ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını, özgünlüğünü ve bir başka mecraya sunulmadığını, yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu ve yararlandığım kaynak ve verilerde hiçbir çarpıtma yapmadığımı belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

10/09/2019

Ahmet ÖZDEMİR

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne

Ahmet ÖZDEMİR'e ait "Tapınak Şövalyeleri: Kuruluşu, Faaliyetleri ve Kapatılması" adlı çalışma, jürimiz tarafından Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi olarak oybirliği/oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

Üyeler

İmza

Dr. Öğr. Üyesi
Mahmut SALİHOĞLU

Dr. Öğr. Üyesi
Hülya ÇETİN
(Danışman)

Dr. Öğr. Üyesi
Osman Murat DENİZ

Tez No : 10297120
Tez Savunma Tarihi : 10/09/2019

ONAY

Prof. Dr. Şerif KORKMAZ
Enstitü Müdürü

25.08/2019

ÖZET

TAPINAK ŞÖVALYELERİ: KURULUŞU, FAALİYETLERİ VE KAPATILMASI

Milan fermanıyla Roma İmparatorluğunda serbest olan Hristiyanlık, sonrasında devletin tek yasal dini olmasıyla, Kilise yetkilileri, siyasi ve askeri gücün desteğiyle şiddet karşıtlığını bırakarak Hristiyanlığı güç kullanarak yaymak adına, “haklı savaş” isminde şiddet yanlısı bir doktrini kabul ettiler. Kilisenin kutsal toprakları kurtarmak için Müslümanlara yönelik başlattığı Haçlı Seferleri neticesinde Kudüs, Hristiyanlar tarafından ele geçirilmiştir. Sonrasında kutsal toprakların savunulması ve Hristiyan hacıların güvenliğinin sağlanabilmesi için, bazı dini-askeri düzenler oluşturulmuştur.

İsa Mesih’in ve Süleyman Tapınağı’nın Yoksul Askerleri isimli düzen, Tapınak Şövalyeleri olarak da bilinmektedir. I. Haçlı Seferleri neticesinde kutsal topraklarda Kudüs merkezli kurulan, Latin Krallıkları bünyesinde ortaya çıkmıştır. Düzen, dini-askeri özellikte olup Hristiyan manastır hayatını kabul etmiş savaşçı keşişlerden oluşmaktaydı. Papa tarafından resmi olarak tanınmalarından sonra, Avrupa soylularından alınan büyük miktardaki bağışlarla sahip oldukları mülk ve geniş topraklarda yürüttükleri faaliyetler neticesinde, büyük bir ekonomik güce ulaşmışlardır.

Ortaçağ Avrupa’sında en etkili ve güçlü örgütlerden birisi olarak, yaklaşık ikiyüz yıl boyunca özellikle mimari, sosyal, ekonomik, dini ve askeri yönlerden çok etkili olabilmişlerdir. XIV. yüzyılın başında Fransa Kralı IV. Philippe tarafından düzen hakkında sapkınlık, Haç’a hakaret, Şeytana tapınma ve İsa’yı inkâr etme suçlamalarında bulunulmuş ve son Tapınak Üstadı Jacques de Molay’ında aralarında olduğu bir çok düzen üyesi tutuklanmıştır. Engizisyon yargılamaları sonucunda suçlu görülen düzen, son üstadın yakılarak idam edilmesinden sonra resmi olarak ortadan kaldırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kudüs, Haçlı Seferleri, Tapınak Şövalyeleri.

ABSTRACT

KNIGHTS TEMPLAR: ESTABLISHMENT, ACTIVITIES AND CLOSURE

Christianity, which was freed in the Roman Empire by the decree of Milan, and later being the only legal religion of the state, the Church authorities accepted a pro-violence doctrine in the name of just war, in order to disseminate Christianity by force, with the support of political and military power. Jerusalem was conquered by Christians as a result of the First Crusades initiated by the church for Muslims to save the holy lands. Afterwards, some religious-military orders were created in order to defend the holy lands and to ensure the security of Christian pilgrims.

The Order of the Poor Soldiers of Jesus Christ and the Temple of Solomon is also known as the Knights Templar. The First Crusades as a result of the Holy Land was founded in Jerusalem, established within the Latin Kingdoms. The order consisted of warriors, religious-military, who accepted the Christian monastic life. After being officially recognized by the Pope, they have achieved great economic power as a result of their large-scale donations from the European nobles and their activities on large territories.

As one of the most influential and powerful organizations in medieval Europe, they have been able to be very influential, especially in architectural, social, economic, religious and military aspects for nearly two hundred years. XIV. At the beginning of the century King of France Philippe IV has been accused of heresy, insulting the Cross, worshiping Satan, and denying Jesus, and many members of the order, including the late Temple Master Jacques de Molay, have been arrested. The order, which was found guilty as a result of the Inquisition proceedings, was officially abolished after the last master was executed by burning.

Keywords: Jerusalem, Crusades, Knights Templar.

ÖNSÖZ

“Tapınak Şövalyeleri: Kuruluşu, Faaliyetleri ve Kapatılması” isimli tez çalışmamızda, Birinci Haçlı Seferleri neticesinde kutsal topraklarda Kudüs merkezli kurulan, Latin Krallıkları bünyesinde ortaya çıkan ve dini-askeri özellikte bir düzenin mensubu olan, Tapınak Şövalyelerinin kuruluş sürecini, faaliyetlerini, ve düzenin sonlandırılmasının sebeplerini incelemeye çalıştık.

Bu çalışmanın hazırlanmasında; yardımlarını esirgemeyen kıymetli danışman hocam, Dr. Öğr. Üyesi Hülya ÇETİN hanımefendiye teşekkür eder, sevgi ve saygılarımı sunarım. Eksiklerimi tamamlamam için desteklerini esirgemeyen değerli hocalarım; Dr. Öğr. Üyesi Osman Murat DENİZ’e ve Dr. Öğr. Üyesi Mahmut SALİHOĞLU’na teşekkür eder sevgi ve saygılarımı sunarım. Felsefe ve Din Bilimleri bölümümüzün değerli hocalarına teşekkürü bir borç bilirim.

Desteğini esirgemeyen aileme, Kenan YASAN beyfendiye ve kıymetli eşi Kâbiye YASAN hanımefendiye teşekkür eder, sevgi ve saygılarımı sunarım. Arkadaşım Ümit TABAR’a, teşekkürü bir borç bilirim.

Gönül Mimarı, Araştırmacı Yazar Oktan KELEŞ beyfendiye teşekkür eder, sevgi ve saygılarımı sunarım.

Ahmet ÖZDEMİR

Çanakkale 2019

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT	ii
ÖNSÖZ	iii
İÇİNDEKİLER.....	iv
KISALTMALAR.....	vi
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

TAPINAK ŞÖVALYELERİNİN TARİHSEL ARKA PLANI

1.1. Kudüs'ün Yahudilik, Hristiyanlık ve İslam Dini Açısından Önemi.....	6
1.2. Haçlı Seferlerinin Dini Sebepleri ve Sonuçları	9
1.3. Ortaçağda Şövalyelik Kavramı	18
1.4. Bazı Hristiyan Düzenlerinin/Tarikatların Kurulmaları ve Kuruluş Sebepleri...	20
1.4.1. Hospitalier.....	22
1.4.2. Priory of Sion.....	23
1.4.3. Teutonic Order	23

İKİNCİ BÖLÜM

TAPINAK ŞÖVALYELERİNİN KURULUŞU FAALİYETLERİ VE KURALLARI

2.1. Tapınak Şövalyelerinin Kuruluşu, Amaçları ve Faaliyetleri	25
2.2. Tapınak Şövalyeleri Düzeninde Uyulması Zorunlu Kurallar	27
2.3. Tapınak Şövalyelerine Yeni Adayların Katılımı ve Hiyerarşi	29
2.4. Tapınak Şövalyelerinin Dini ve Askeri Yönü	32
2.5. Tapınak Şövalyeleri ve Gnostizm.....	34
2.6. Tapınak Şövalyelerinin Güçlenmesinde Etkili Olan Dini Sebepler.....	36
2.7. Tapınak Şövalyelerinin İktisadi Faaliyetleri	38
2.8. Tapınak Şövalyeleri ve Haşhaşilerle İlişkileri	41

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TAPINAK ŞÖVALYELERİNİN ZAYIFLAMASI YARGILANMALARI VE DÜZENİN DAĞITILMASI

3.1. Tapınak Şövalyelerinin Zayıflamasında Etkili Olan Sebepler.....	44
3.2. Tapınak Şövalyeleri Hakkında Yapılan Suçlamalar ve Tutuklanmaları	46
3.3. Tapınak Şövalyelerinin Yargılanmaları.....	51
3.4. Tapınak Şövalyelerinin Dağılması ve Diğer Düzenlere/Tarikatlara Geçişi.....	53
SONUÇ	57
KAYNAKÇA.....	59
EKLER	67
ÖZGEÇMİŞ	74

KISALTMALAR

a.g.e.	: Adı geçen eser
Çev.	: Çeviren
D.	: Dergi(si)
DİA.	: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
Mad.	: Madde
p.	: pages
s.	: Sayfa
ss.	: Sayfa sayısı
St.	: Saint
vd.	: ve diğerleri
Vol.	: Volume

GİRİŞ

Tapınak Şövalyeleri, I. Haçlı Seferlerinin neticesinde Kudüs kentinin Haçlılar tarafından ele geçirilmesiyle, kutsal topraklarda kurulan Latin Kudüs Krallığı içerisindeki, dini-askeri düzenlerden/tarikatlardan yalnızca bir tanesidir. Tapınak Şövalyelerinin kuruluş amacının; Kudüs'te kutsal toprakların ve Hristiyan hacıların emniyetini sağlamak olduğu bilinmektedir. Bu amaca istinaden mevcut şövalyelik olgusunun aynı zamanda din adamı olma özelliğiyle birleştirildiği anlaşılmaktadır. Öncesinde hiç rastlanılmayan bu durum, askeri-dini yapıdaki Tapınak Şövalyelerini oldukça farklı kılmaktadır, ayrıca Tapınak Şövalyelerinin Aziz Augustinus'un geliştirmiş olduğu "Haklı Savaş" doktrininin adeta temsilcileri durumunda olmaları da, düzeni araştırmak için önemli diğer bir farklılık olarak görülmektedir. Tez konumuzu belirlerken, konumuz hakkında sınırlı sayıda diğer bilim dallarında yapılan değerli çalışmaların yanı sıra, "Felsefe ve Din Bilimleri" Anabilim dalının araştırma alanını kapsayan kısmının ve düzenin kuruluşundan resmi olarak kapatılmasına kadarki sürecinin incelenmesinin faydalı olacağına inandık.

1. Amaç ve Kapsam

Çalışmamızın amacı; Tapınak Şövalyelerini ve Tapınak Şövalyeleri Düzenini, "Felsefe ve Din Bilimleri" Anabilim dalının araştırma yöntem ve metotlarının kullanılarak, gerekli incelemenin yapılmasıdır.

"Tapınak Şövalyeleri: Kuruluşu, Faaliyetleri ve Kapatılması" isimli tez çalışmamızın Giriş bölümünde; tezin konusu, amacı ve araştırma metodu ile literatür hakkında bilgiler verilmiştir.

Birinci bölümde çalışmamıza Kudüs kentinin Yahudilik, Hristiyanlık ve İslam dini açısından önemine istinaden, ilk araştırma konusu olarak seçtik. Haçlı Seferlerinin yaşanmasının sebep ve sonuçlarını dini yönden genel bir değerlendirmesini yapmaya çalıştık. Dini inançları yönüyle Ortaçağ şövalyelik kurumunu ve manastır yaşamını araştırdık. Hristiyanlık inancına bağlı olarak ortaya çıkan bazı dini düzenleri/tarikatları inceledik.

İkinci bölümde Tapınak Şövalyelerinin kurulmasını, amaçlarını ve faaliyetlerini ele aldık. Şövalyelerin uyması gereken zorunlu kurallara değindik. Düzene yeni adayların katılımını ve hiyerarşisini araştırdık. Şövalyelerin dini inançlarını ve dinsel

adanmışlıklarını askeri yönüyle birlikte incelemeye çalıştık. Düzenle gnostizm unsuru arasındaki bağı ortaya koymaya çabaladık. Tapınak Şövalyelerinin inançlarının gereği olarak yürüttükleri faaliyetlere ve düzenin kısa sürede ekonomik zenginliğinin sebepleriyle dinsel bağlantısına değindik; Haşhaşilerle olan ilişkilerine yer verdik.

Üçüncü bölümde düzenin zayıflamasının sebeplerini, haklarında yöneltelen suçlamaları, tutuklanma ve yargılanma süreçlerini araştırmaya çalıştık. Düzenin resmi olarak sonlandırılması neticesinde Tapınak Şövalyelerinin, diğer bazı düzenlere/tarikatlara katılmalarına değindik.

2. Metod ve Yöntem

Tez konumuz hakkında gerekli araştırmaları yapabilmemiz noktasında, öncelikle konumuzla alakalı daha önceden yazılmış olan tezlerin ve makalelerin incelemesini yaptık. Sonrasında yine konumuz hakkında; mevcut kitap, dergi ve internetteki makaleleri araştırıp inceledik. Ansiklopedileri gözden geçirdik. Bazı İngilizce kaynakların Türkçe tercümelerini yaparak tezimizi oluşturduk.

Bilindiği üzere; Tarih, karşılaştırma, fenomenoloji, filoloji ve nitelendirme gibi metotlar, Dinler Tarihi bilim dalında uygulanan başlıca metotlardandır¹. Dinler Tarihi Metodolojisine² istinaden; herhangi bir dinin savunuculuğundan uzak, objektif bir yaklaşımla elde ettiğimiz bilgi ve belgeler ışığında gerçeğe ulaşma amacımıza istinaden, çalışmamızı tamamladık. Edindiğimiz bilgileri, bilimsel bir üslup kullanarak, ifade etmeye özen gösterdik. Tapınak Şövalyelerinin tarihi sürecini, tasvir edici/deskriptif yöntemle ortaya koymaya çalıştık.

3. Türkiye’de Tapınak Şövalyeleri İle İlgili Yapılan Çalışmalar

Tapınak Şövalyeleri’nin Ortaçağ’daki etkilerinin, akademik düzeyde incelenmesi noktasında çalışmalara ulaşabilmek mümkündür. Ejdan Sadrazam, “Kilise, Şövalye Ve Monastik Hareket: Tarihsel Bir Buluşma, Dini Şövalye Düzenlerinin Oluşumu” isimli doktora tezinde; dini-askeri düzenlerinin nasıl meydana geldiği sorusunun cevabı aranmıştır. Kilise, şövalye ve monastik hareketin tarihsel bir olgusu olarak, dini-askeri oluşumların ortaya çıktığı ifade edilmiştir. Şövalyelerin ebedi kurtuluş gayesine erişebilmek için Hıristiyanlığın hizmetine girdikleri ve İsa’nın Askerleri oldukları

¹ Hidayet Işık, *Amiri’ye Göre İslam Ve Öteki Dinler*, İz Yayıncılık, İstanbul 2006, s. 54.

² Mehmet Aydın, “Dinler Tarihinde Metodoloji Tartışmalarına Bir Bakış”, *İslami İlimlerde Metodoloji/Usül Meselesi II, Tartışmalı İlmi İhtisas Toplantıları 6-11, İslami İlimler Araştırma Vakfı*, İstanbul 2005, ss. 1279-1298.

belirtilmiştir. XII. yüzyılda Filistin’de kutsal şehirleri ve hac yollarının savunulması noktasında faaliyetlerde bulundukları dile getirilmiştir. Dini-askeri yapılardan özellikle Tapınak Şövalyeleri düzenini araştırarak, diğer düzenlere örnek olmasına istinaden, tarihsel incelemesi yapılmış ve değerlendirmeye sunulmuştur.

Hatice Neslihan Demiriz, “Şövalye Eğitimi: Zamanın En Prestijli Ve En Detaylı Yüksek Eğitimi” isimli yüksek lisans tezi; Ortaçağda şövalyelik kurumu ve şövalye eğitimi konusunda literatüre kazandırılmış diğer bir çalışmadır. Şövalyelik kurumunun ne zaman hangi şartlarda ne şekilde ortaya çıktığı ve şövalye olmaya aday kimselerin nasıl bir eğitimden geçirildiği sorularının cevapları aranmıştır. Ortaçağda karmaşa ve zulmün yoğun olarak yaşandığı bir zamanda mevcut yaşanan sıkıntılara, bütünüyle olmasa da kısmen bir rahatlama meydana getirdiği vurgulanmıştır. Şövalye adaylarının eğitilmesi noktasında yalnızca askeri alanda değil bunun yanında dini ve ahlaki konularda da iyi bir eğitim almalarının zorunluluğu dile getirilmiştir. Şövalyelerin, tarihi süreçte Feodalizm ve Haçlı Seferleriyle olan bağlantıları ortaya konmuştur. Şövalyelik kurumunun başlangıç, gelişme ve çöküş aşamaları detaylı bir biçimde incelenmiştir.

Satılmış Gökbayır, “Tapınak Şövalyeleri Tarikatı: Kuruluşu, Örgüt Yapılanması ve Yargılanmaları” isimli yüksek lisans tezi, Tapınak Şövalyeleri Tarikatının tarihsel veriler elde edilerek sübjektif değerlendirme içermeden incelemesinin yapıldığı, mühim bir eserdir. Yazar, I. Haçlı Seferi neticesinde kutsal topraklarda kurulan askeri-dini tarikatlardan biri olan Tapınak Şövalyelerinin, XII. ve XIV. yüzyıllar arasında Avrupa ve Ortadoğu’daki ekonomik, sosyal yönleriyle, dini ve askeri alanlardaki etkilerini belirgin olarak açıklamıştır. Engizisyon yargılamaları neticesinde tarikatın resmi olarak tarih sahnesinden silindiğini dile getirmiştir. Tapınak Şövalyelerinin Haçlı Seferlerindeki rolü, bankacılık ve finans alanlarındaki faaliyetleri, tapınak mimarisi gibi konularda literatüre değerli bir eser kazandırmıştır.

Derya Dünder’in kaleme aldığı “Ortaçağ Avrupası’nda Şövalyelik” isimli yüksek lisans tezinde yazar, şövalyelik kurumunu bütün yönleriyle araştırıp ortaya koymayı amaçlamaktadır. Şövalyelik kurumunun oluşmasına neden olan olguları ve Ortaçağla sınırlandırdığı mühim tarihsel izlerin incelemesini yapmaktadır. Haçlı Seferleri sürecinde Hristiyanların kutsal toprakları almasında ve savunmalarındaki rolleri hakkında bilgiler vermektedir. Tapınak Şövalyeleri Tarikatının zayıflama süreci, yapılan suçlamalar ve

yargılanmaları neticesinde tarikatın akıbeti hakkında bilgiler sunmuştur. Ayrıca şövalyelerin Avrupa’da tekrar örgütlenmelerine değinmiştir.

4. Kaynaklar

Malcolm Barber’ın kaleme aldığı Berna Ülner’in çevirisini yaptığı “Tapınak Şövalyelerinin Tarihi-Yeni Şövalyelik” isimli çalışmasıyla yine Malcolm Barber’ın kaleminden çıkan “Tapınak Şövalyelerinin Yargılanışı” isimli eser, Nuri Plümer tarafından tercüme edilerek yayınlanmıştır. Eserleri, Tapınak Şövalyelerinin tarihi hakkında özlü, çağdaş ve tanıtıcı bir inceleme gereksinimini karşılamaktadır. Şövalyelerin yargılanma süreci hakkında okuyucuya detaylı olarak bilgiler verilmiştir. Haçlı Seferleri, Papalık ve Fransız monarşisi noktasında incelemelerde bulunmuştur.

Piers Paul Read’ın kaleme aldığı ve “Tapınak Şövalyeleri” isimli kitabın çevirisini Sultan Gül Erdem yapmıştır. Yazar, spekülasyonlardan uzak durup, sadece saygın tarihçilerin araştırmalarından faydalanan tarikat hakkındaki doğruları bulmayı amaçlamaktadır. Yazar; Musevilik, Hristiyanlık ve İslam’ın Kudüs’te bulunan Tapınağa vermiş olduğu önem, iyi araştırılmadan ve neden bir çatışma merkezi olduğu düşünülmeden, Tapınak Şövalyeleri Tarikatının zihniyetlerinin kolaylıkla anlaşılamayacağını ifade etmektedir. Tapınakçıların, Ortaçağda Hristiyan dünya düzenini koruyan uluslararası bir güç olduğunu da dile getirmektedir.

Régine Pernoud’ın kaleme aldığı “Tapınak Şövalyeleri” isimli eserde; yazar, kutsal topraklarda Hristiyan hacıların güvenliğinin sağlanması gayesiyle gönüllülerin oluşturduğu Tapınak Şövalyeleri Tarikatının, zamanla ülkelerin yazgısını belirleyen büyük bir güce eriştiğini ifade etmektedir. Yazar, tarikatın kapatılma sürecine kadarki zaman içerisinde meydana getirdiği geniş ve köklü etkiyi irdelemektedir.

Yerli kaynaklar içinde; Göktuğ Halis’in kaleme aldığı “Tapınakçıların Tarih ve Spekülasyon” isimli eserle, “Tapınak Şövalyeleri’nin Düşüşü” adlı çalışmalarda yazar, Tapınak Şövalyeleri Tarikatının başlangıcından kapatılma sürecine kadarki süreçleri titizlikle ele almaktadır. Ayrıca, tarikatın kapatılmasına sebep olan sosyo-ekonomik şartların incelemesini de yapmaktadır.

Halit Erol’un kaleme aldığı “Sion Tarikatı Ve Tapınak Şövalyeleri” isimli eserinde yazar, Sion Tarikatıyla Tapınak Şövalyeleri Tarikatı arasında sağlam tarihsel bağlarının olduğunu dile getirmektedir. Her iki tarikatın da Hristiyanlığı koyu Katolik, Vatikan’dan

daha farklı olarak algıladıklarını iddia etmektedir. Bunun nedenini de ellerinde oldukları dile getirilen orijinal el yazmalara sahip olmalarına bağlamaktadır.

Turgut Derinkök'ün derlememiş olduğu “Tampliye Şövalyeleri” isimli eserde yazar, Tapınak Şövalyeleri Tarikatının Ortaçağ ve Avrupa tarihinin en gizemli tarikatlarından biri olduğunu belirtmektedir. Üç semavi dinin merkezi olarak kabul edilen Kudüs kentini, eser konusunun başlangıç yeri olarak görmektedir. Kısa zamanda Avrupa'nın tamamında, Ortadoğu'da siyasi ve ekonomik yönden çok güçlendiklerini; tarihin ilk bankerleri olduklarını dile getirmektedir. Esas olarak, Hristiyan dünya düzenini savunmak için ortaya çıkan bu şövalye örgütünün, Ortadoğu'nun ezoterik toplumlarının etkisiyle tarikatın da ezoterik bir biçime çevrildiğini ifade etmektedir. Ortadoğu'da kurulan Haçlı devletlerin Müslümanlar eliyle yok edilmesiyle Tapınak Şövalyeleri Tarikatının da itibarlarını yitirdiklerini belirtmektedir.

Kaynaklarımızın seçiminde spekülatif söylemlerden uzak eserlere yer vermeye çaba gösterdik. Tamamlamış olduğumuz tezimizle birlikte Tapınak Şövalyeleri hakkında edindiğimiz bilgileri Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim dalının penceresinden aktarmaya çalıştık. Tezimizde şu araştırma sorularına yanıt aradık. Tapınak Şövalyeleri ne zaman, nerede kuruldu? Kuruluş amaçları ve faaliyetleri nelerdi? Kudüs kenti niçin çok önemli? Haçlı Seferleri neden yapıldı? Tapınak Şövalyeleri “Haklı Savaş” doktrinini benimsedi mi? Tapınak Şövalyelerinin Düzeni resmi olarak ne zaman, neden ve kim tarafından sonlandırıldı? Düzene karşı yapılan suçlamalar nelerdi?

Tapınak Şövalyeleri, tarikat ya da düzen olarak iki türlü de ifade edilmektedir. Tezimizde Tapınak Şövalyelerini düzen olarak ifade etmeyi tercih ettik.

BİRİNCİ BÖLÜM

TAPINAK ŞÖVALYELERİNİN TARİHSEL ARKA PLANI

Tapınak Şövalyelerinin ortaya çıkışı, I. Haçlı Seferlerinin neticesinde Kudüs'ün Haçlılar tarafından ele geçirilmesiyle başlamaktadır. Ortaçağdaki şövalyelik kurumu ve din adamı özelliğinin birleşmesiyle, yeni bir akımın ortaya çıktığı görülmektedir. Bu akımla birlikte, dini-askeri düzenler/tarikatlar ortaya çıkmıştır. Bu düzenlerin/tarikatların ortak kuruluş sebeplerinin Kudüs'ü savunmak ve Hristiyan hacıların ihtiyaçlarını gidererek, güvenliğini sağlamak olduğu bilinmektedir. Kudüs'te kurulan ve dini-askeri düzenlerden yalnızca bir tanesi olan Tapınak Şövalyeleri, Kudüs kentinin Müslümanlar tarafından yeniden ele geçirilmesiyle sahip olduğu gücü kaybetmeye başlamıştır. Tapınak Şövalyeleri Kudüs'ün kaybedilmesinden önemli oranda sorumlu tutulmuşlardır.

1.1. Kudüs'ün Yahudilik, Hristiyanlık ve İslam Dini Açısından Önemi

Kudüs, üç bin yıldır dinler tarihinin araştırma alanına giren dünyanın en kutsal mekânlarından birinin tarihine sahip olan bir kenttir. Bu kente duyulan dini ilginin başlangıcı, Davut ve Süleyman'ın saltanatıyla başlamaktadır. Yahudilik, Hristiyanlık ve İslam dini mensubu milyonlarca insan dünyanın her yerinden hürmet duygularıyla düşünce ve kalplerini kutsal kabul edilen bu şehre çevirirler³.

Kudüs; Lut Gölü'nün olduğu çukur alanın batısında ve bu alandan fay dikleriyle bölünmüş olan Yahudiye Platosu'nun, eğrim yüzeyi üstüne yerleşmiş bir şehirdir. İbranice'de ismi Yerusalayim, Batı dillerindeki ismi Jerusalem'dir⁴. Kudüs şehri; Moriya⁵, Yevus⁶, Siyon, Davut'un Kenti⁷, ve Ariel⁸ gibi isimlerle de bilinir. Diğer taraftan buraya; Doğruluk Yurdu⁹, Sadık Kent, Doğruluk Kenti¹⁰, Tanrı'nın Kenti¹¹, Rab'bin kenti¹², Kutsal

³ George A. Barton, "The Jerusalem of David and Solomon", *The University of Chicago Press*, Vol. 22, No. 1, Jul. 1903, p. 8.

⁴ Ömer Faruk Harman, "Kudüs", *DİA.*, Cilt: 36, 2002, s. 323.

⁵ II. Tarihler, 3/1

⁶ Hakimler, 19/10

⁷ II. Samuel, 5/7, 9; I. Tarihler 11/5, 7

⁸ Yeşaya, 29/1

⁹ Yereya, 31/23

¹⁰ Yeşaya, 1/26

¹¹ Mezmur, 46/4

¹² Mezmur, 48/8

Kent¹³ gibi isimler de atfedilmiştir. Müslümanlar da şehre, türlü isimler vermişlerdir. Bunların en çok bilineni; bereket, mübarek olmak, anlamına gelen Kuds ismidir¹⁴.

Kudüs şehri, MÖ. 3000’li yıllarda kurulmuş bir yerleşim yeri olup, MÖ. 1800’lerde Hz İbrahim’in bu bölgeye göç ettiğine inanılmaktadır¹⁵. Üç semavi dinin mukaddes merkezi durumunda olan Kudüs¹⁶; kutsal, temiz anlamlarına gelmekte; Yahudilik, Hristiyanlık ve İslam dininde mühim bir yer tutmaktadır¹⁷. Kutsal emanetlerinin muhafaza edildiği; Davud’un, Süleyman’ın, İsa’nın ve İslam peygamberi Hz. Muhammed’in ayak izlerinin olduğu kenttir. Üç semavi dinin kutsal kitabında Kudüs’ten söz edilmiştir¹⁸.

Kudüs; tarih boyunca değişik dinlere ve milletlerle ilişkili toplumlarca sahiplik iddiası dile getirilen, farklı askeri birlikler tarafından kırk kez kuşatılmış bir kenttir. Ayrıca yirmi altı değişik millet, Kudüs’te hükümrânlık sağlamıştır¹⁹.

Kudüs; Kenan, Yehuda, Yahudiye, İsrail, Filistin isimlerini alan ülkelerin şehriydi. Hristiyanlar için kutsal topraklar, Yahudilere göre ise vadedilmiş topraklara sahipti²⁰.

Kudüs’ün, Kral Davud eliyle Yebusiler’den alınması ²¹ ve sonrasında oğlu Süleyman tarafından M.Ö. 950’lerde Beyt-i Makdis’in yapılmasıyla, ayrı bir kutsallık kazanmıştır. Ahid Sandığı’nın, Mabedin en kutsal yerinde olması da büyük önem arz etmektedir²².

Yahudiler için Mabed; dini, sosyal, hukuki ve birçok yönden çeşitli anlamlar ifade eder. Kral Süleyman’a Tanrı tarafından yaptırıldığı ve Tanrının eliyle tasarlandığı inancı mevcut olup; Tanrı ile Milleti arasındaki bağlamın oluşturulduğu tek yerdir. Yahudilerce

¹³ Nehemya, 11/18

¹⁴ Ömer Faruk Harman, 2002, a.g.e., ss. 323-324.

¹⁵ Rabia Mert, “İslam Geleneği Açısından Kudüs”, *Sinop Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 2, Temmuz-Aralık 2017, s. 258.

¹⁶ Muammer Gül, “İslam Sanatının İlk Şaheseri Kubbetü’s-Sahra ve Tarihi Arka Planı”, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt: 15, Sayı: 1, Yıl: 2005, s. 289.

¹⁷ Abdullah el-Khatip, “Kur’an’da Kudüs”, (Çev. Ramazan Işık), *Fırat Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 9: 1, 2004, ss. 109-110.

¹⁸ Mehmet Aydın, “Kudüs: Barış İsteyen Bir Şehrin Dini Arka Planı”, *Türk İslam Medeniyeti Akademik Araştırmalar Dergisi*, Cilt: 12, Sayı: 24, 2017 Yaz, s. 9.

¹⁹ İlhami Yurdakul, “Kudüs Kamame Kilisesi’nde Ermeniler ile Rumların Dini-Siyasi Nüfuz Mücadelesi Ve 1740 Tarihli Ferman”, *VAKANÜVİS- Uluslararası Tarih Araştırmaları Dergisi / International Journal of Historical Researches*, Vol. 1, Ortadoğu Özel Sayısı, 2016, s. 243.

²⁰ Simon Sebag Montefiore, *Kudüs Bir Şehrin Biyografisi*, Pegasus Yayınları, İstanbul 2016. s.15.

²¹ II. Samuel, 24/16-25

²² Ahmet Güç, “Dinlerde Kible Anlayışı”, *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi*, Cilt: 11, Sayı: 2, 2002, s. 4.

yapılabilecek tüm ibadetlerin merkezi konumundadır ve Mabed, Tanrının sonsuzluğunun sembolüdür²³.

Kudüs Mabedi; Tanrı tarafından seçilen değerli bir yer olması sebebiyle yalnızca kurbanların sunulduğu bir yer değil, bununla birlikte hac ibadetinin de merkezi durumundadır. Pesah, Şavuot, ve Sukkot bayramlarında, her erkek kurban sunumu için Rabb'in huzurunda Mabette olmakla sorumludur. Yahudiler, dünyanın hangi beldesinde olursa olsunlar ibadetlerini yaparlarken Kudüs'e doğru yönelirler. Çünkü Kudüs, Yahudilerin kiblesidir. Öyle ki; Yahudiler için Kudüs'ü unutmak, hatırdan çıkarmak bir beddua sebebidir. Kutsal metinlerde, Kudüs'ü her şeyden üstün tutmayanların yaşayacağı sıkıntılar anlatılır. Mezmurlar'daki beddua şöyledir: "Eğer seni unutursam ey Yerusâlim, sağ elim hünerini unutsun, eğer seni anmazsam, eğer Yerusâlim'i baş sevincimden üstün tutmazsam dilim damağıma yapışsın"²⁴.

Hristiyanlarca, Hz. İsa'nın yaşadığı ve çarmıha gerildiği, dirildiği, gökyüzüne çıktığı mekân olması açısından özeldir. Müslümanların ilk kiblesi; bereketlendirilmiş üç mukaddes yerden biri ve Hz. Peygamber'in, Miraç'a çıktığı yer olması sebebiyle, Müslüman yöneticiler, kenti almaya gayret etmişlerdir²⁵. Bu amaca uygun olarak; Kudüs, h. 17/m. 638 senesinde Hz. Ömer döneminde Müslümanlar tarafından fethedilmiştir²⁶. Halife Ömer; Hristiyanların can ve mal emniyetinin sağlanacağı hususunda söz vermiş ve sahip oldukları haklarını dile getirip, anlaşmaya yoluna gitmişlerdir²⁷. Cizye ve haraç karşılığında mal ve can güvenliğinin sağlanmasının yanında, ayrıca din ve ibadet hürriyeti konusunda da uzlaşma sağlanmıştır²⁸.

İslam Peygamberi Hz. Muhammed'in, göğe yükseldiğine inanılan bölge olan Tapınak Tepesi, Müslümanlar için çok kıymetli idi. Hz. Ömer, Kudüs'e girince hemen dua etmeye oraya gitti ve aynı yere El Aksa Mescidi'nin yapılmasını diledi. Yine yedinci yüzyılın sonuna doğru, ikinci bir cami Kubbet-üs Sahra inşa edilmiştir²⁹. Kent, 750 senesinden sonra; Abbasiler, Tolunoğulları, Akşitler, Fatımiler, Selçuklular arasında el

²³ Mustafa Yiğitoğlu, "Yahudilerin Tapınak Siyaseti Ve Semavi Mabed" *Türkiye İlahiyat Araştırmaları Dergisi*, Cilt:1, Sayı: 1, 2017, s. 45.

²⁴ Ömer Faruk Harman ve Pelin Çift, *Kudüs'ün Gizemli Tarihi*, Destek Yayınları, İstanbul 2017, ss. 15-17.

²⁵ Mustafa Yiğitoğlu, "Hz. Ömer'in Kudüs'ü Fethinden Sonra İzlediği Tapınak Dağı Politikası", *Türkiye İlahiyat Araştırmaları Dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 2, 2017, s. 136.

²⁶ Abdulkerim Özaydın, "I. Haçlı Seferinin Başarıya Ulaşmasında Büyük Selçukluların İçinde Bulunduğu Siyasi Ve İhtimai Şartların Rolü" *Usad*, Sayı: 5, Güz 2016, s. 5.

²⁷ Işın Demirkent, "Kudüs", *DİA.*, Cilt: 26, 2002, s. 330.

²⁸ Casim Avcı, "Kudüs", *DİA.*, Cilt: 26, 2002, s. 327.

²⁹ Sean Martin, *Tüm Gizemleriyle Tapınak Şövalyeleri*, Kalkedon Yayıncılık, İstanbul Temmuz 2009, s. 14.

değiştirmiş, Fatımilerin egemenliği altındayken, I. Haçlı Seferi neticesinde Hristiyanların hâkimiyeti altına girmiştir³⁰. I. Haçlı Seferinde Haçlılar; 7 Haziran 1099'da Kudüs'ü kuşatmış ve aynı sene içerisinde kenti ele geçirmişlerdir. Haçlılar, Kudüs'ü 2 Ekim 1187'ye kadar ellerinde tutmaya devam etmişlerdir³¹. 4 Temmuz 1187'de Selahaddin Eyyübi'nin, Hittin Savaşı'nda Haçlı Ordusunu yenmesinden sonra, 2 Ekim 1187'de Kudüs, Müslümanlar tarafından tekrar fethedilmiştir³².

Tapınak Şövalyeleri Düzeninin, Hristiyanlığın meşrulaştırdığı kutsal şiddetin bir tezahürü olarak ortaya çıktığını savunmak mümkün görünmektedir. Tapınak Şövalyeleri, Haçlı Seferlerinde kutsal yerlerin savunulmasında ve Filistin'in sahibi olunması için mücadele eden Avrupa'yı temsil eden düzenlerden, bir tanesiydi.

1.2. Haçlı Seferlerinin Dini Sebepleri ve Sonuçları

324 senesinde Constantine, Roma İmparatorluğunun kontrolünü tamamen ele geçirdiğinde Hristiyan şiddetsizliği azalmaya başladı ve Hristiyanlık ön plana çıktı. Constantine Hristiyanlığı tamamen kabul etmesinden sonra Roma yetkilileri, papazları savaştan muaf tutarak, Hristiyan barışseverliğine bir imtiyaz yaptılar. İnanç mesleğinde olmayanların yeni Hristiyan İmparatorluğu için savaşmak zorunda oldukları fikrini muhafaza ettiler. Bazı Hristiyan mezhepleri tarafından İsa adına yapılan kutsal şiddet olgusu hızla yükselmeye başladı³³.

Kurtuluş kavramıyla bağlantılı olarak Katolik Kilisesince ilk üçyüz yıl baskın bir düşünce olarak “kilise dışında kurtuluş yoktur” dogmasının³⁴ ortaya çıktığı görülür. Bu dogmanın öteki din mensupları için değil, yalnızca Hristiyanlıktan sapan kimseler için olduğunu ifade etmek olanaklıdır. Fakat Hristiyanlığın Roma İmparatorluğunun resmi dini biçiminde görülmeye başlanıldığı IV. yüzyılın sonlarına doğru bu dogma öteki dinlere mensup olanlar içinde uygulanmaya başlandığı anlaşılr. Bilhassa Augustin'in etkisiyle

³⁰ <http://hasankocabas.com.tr/icerik-462-tapinak-sovalyeleri-ve-masonluk> (Erişim Tarihi:08.05.2018).

³¹ Tahir Sevinç, “Mescidü'l-Aksa ve Kubbetüs-Sahre Camilerinde İmar ve Tamir Faaliyetleri (1720 ve 1742)”, *Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi*, Cilt: 6, Sayı: 1, 2016, s. 115.

³² Bırsel KüçükSipahioğlu, “Haçlı Seferlerinin Başından 1204'e Kadar Batılıların Bizanslı Zapt etme Planları”, *Tarih Dergisi*, Cilt: 0, Sayı: 42, 2005, s. 53.

³³ Carson Taylor Wheat, *The Creation And Demise Of The Knights Templar*, A Thesis Submitted To The Honors College The University Of Arizon, May 2009, p. 7-8.

³⁴ Hristiyanlıkta kilise tarafından belirlenen ve inanların kabul etmek zorunda oldukları öğretiler. Örneğin teslis inancı ve İsa'da insani ve ilahi tabiatın varlığı konuları birer dogma olarak kabul edilir. Katolik Kilisesi'nde dogma dinsel bir hakikattir ve Tanrı tarafından vahyedilmiştir. Dogmanın kökeni ya kutsal kitaba ya da sözlü rivayetlere dayanır. Buna “iman hakikati” de denilir. Dogmalar konsillerce veya papalıkça belirlenir. Şinasi Gündüz, *Din ve İnanç Sözlüğü*, Vadi Yayınları, 1. Baskı, Ankara Ekim 1998, s. 99.

Markos İncili'nin 16:15-16. ayetlerine dayanılarak Kilise'nin öteki din mensuplarına yönelik tutumu dışlayıcılık biçiminde kendini göstermiştir. Böylelikle “kilise dışında kurtuluş yoktur” görüşü kilise dışındakilerden Yahudiler, putperesler ve Müslümanları da içine almıştır. Buna göre İsa'yı duyduktan sonra onun mesajını kabul etmeyenlerin kurtuluşa ermesi olanaksızdır. Böylelikle kiliseye üye olmayanlardan kurtuluşu ayrı tutmak ve bir nevi kurtuluşu seçilmiş insanlara has kılmak, ötekilere yönelik uygulanan bir tür şiddet olarak değerlendirilebilir³⁵.

Milan fermanıyla Roma İmparatorluğunda serbest olan Hristiyanlık, sonrasında devletin tek yasal dini durumuna erişmesiyle, Kilise yetkilileri, siyasi ve askeri gücün desteğiyle pasifizmi³⁶ bırakarak Hristiyanlığı güç kullanarak yaymak adına, haklı savaş³⁷ isminde şiddet yanlısı bir doktrini kabul ettiler. Bu doktrini ilk kez Cicero (Ö. MÖ. 43) dile getirmiştir ve daha sonrasında Augustine bu doktrini geliştirmiştir. Bu görüşe göre “meşruluk içeren durumlarda eğer kaybedilenden daha fazla canın kurtarılabileceğine inanılıyorsa askeri güç kullanımı haklı sayılabilir.” Haklı savaş doktrinine ek olarak Haçlı Seferleri ve Engizisyon³⁸ olgusu da diğer şiddet örnekleri olarak tarihte kendisini göstermektedir³⁹.

Papalarda; Dünya Devleti oluşturma ve Dünya Hükümdarlığı fikrinin temeli, Hristiyanlığın erken döneminde St. Augustinus'un öne sürdüğü Teokratik Tarih Anlayışına kadar uzanmaktadır. Bu anlayışa göre; Dünya tarihi, Tanrı ile Şeytan arasındaki

³⁵ Fatma Gül Öz, Hristiyanlıkta Şiddet Eylemlerini Meşrulaştıran Teolojik Söylemler, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Samsun 2007, ss. 63-64.

³⁶ Şiddet Karşıtlığı, Hasan Darcan, “Erken Dönem Hristiyan Pasifizmi”, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt: 9, Sayı: 43, Nisan 2016, s. 2419.

³⁷ Haklı Savaş öğretisi, savaşın hangi durumlar altında haklı olarak kabul edilebileceği üzerine geliştirilmiş olan fikirleri ihtiva eder. Öğretinin seküler kaynakları da bulunmakla birlikte, büyük ölçüde Hristiyan teolojisinden beslenmiş ve Hristiyanların hangi koşullar altında haklı olarak savaş verebileceklerinin çerçevesini çizmiştir. Augustine haklı bir savaşın hangi ölçütlere göre verilebileceğini ayrıntılı bir biçimde tartıştığı ve kendinden önce de ifade edilmiş olan bu ölçütleri derinleştirdiği için “öğretinin babası” olarak anılmıştır. Çağrı Emin Demirbaş, “Haklı Savaş Öğretisinin Fikri Temelleri Üzerine Bir İnceleme”, *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt: 31, Sayı: 4, 2017, s. 895, 898.

³⁸ Engizisyon XIII. yüzyıldan itibaren, Avrupa'da Hristiyanlıktan dönenleri, dini esaslara baş kaldıranları, bir kısım Yahudi grupları yok etmek için kurulmuş ve özel yetkilerle donatılmış Kilise mahkemeleridir. Hristiyan dinine bağlı olmakla beraber Kilisenin sapkın diye nitelendirdiği kişiler de yargılanmıştır. Halkın imanını soruşturmak, Katolik imanından ayrılanları geri döndürmek, onların diğer Hristiyanların inançlarına zarar vermelerini engellemek bu mahkemelerin görevi olmuştur. Fatma Ünüştü, *Tarihten Günümüze Hristiyanlık'ta Dinsel Şiddet*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2008, s. 52.

³⁹ Fatma Gül Öz, a.g.e., ss. 65-66.

kavgadan oluşmaktadır. Bu kavganın nihayetinde; Tanrı üstün gelecek ve “Tanrı Devleti” kurulacaktır. Bu devleti de, Tanrı adına Papalar, yönetecektir⁴⁰.

Tanrı Barışı sayesinde kurulacak Tanrı Devleti’nde Tanrının Vatandaşları (Civitas Dei) düşüncesi St. Augustinus’un fikir birliği (Consensus) tasvirinde vurguladığı özel bir kavramdır. Buna göre Tanrı barışı esasen dinler üstü bir projedir. Kısaca hedefinde bütün dünya ülkeleri ve milletleri vardır⁴¹.

Roma ve İstanbul Kiliseleri arasındaki kopuş IX. yüzyılın ortalarında başlamakla birlikte 1054 senesinde kesin olarak ortaya çıkmıştır⁴². Katolik ve Ortodoks ayrışmasından kısa bir zaman sonra Roma Katolik Kilisesinde Papa VII. Gregory, devletin kutsal özelliğini, imparatorun Tanrı’nın vekili sıfatını ve yöneticilerin piskopos atama yetkisini ortadan kaldırarak, Papalığı en üstün otorite biçiminde ilan etmiştir. Öyle ki, bu süreçte Alman Kralı IV. Henrich ile mücadele etme durumunda kalan Papa, Alman Kralını aforoz etmiştir. Kral Henrich’in Papa’nın önünde diz çöküp yalvarmasına dek aforoz devam etmiştir. Böylelikle Papalık, Avrupa’da siyasi güç ve nüfuz kazanmıştır. Bilhassa devletin gücünün zayıfladığı ve iktidar mücadelesinin sıkça yaşandığı XI. ve XIII. asırlarda Papalar, kendilerini her çeşit dünyevi otoriteden üstün kabul etmişler ve bu durumu da açık bir şekilde dile getirmişlerdir. Siyasi ve dini otorite üstünde, tek söz söyleme hakkını elde eden Papalık, sahip olduğu bu güce yönelik tehlike arz edecek her çeşit dini ve siyasi oluşumlarla mücadele etmek için şiddete başvurmaktan çekinmemiştir. Kilisenin öteki din mensuplarına yani Müslümanlara yönelik başlattığı Haçlı Seferleri bu şiddete örnek olarak verilebilmektedir⁴³.

1071 yılında Selçuklu Türklerinin başbuğu Alparslan, Bizans imparatoru Romanos IV. Diogenes’i mağlup etti ve esir aldı. Bu zafer neticesinde Anadolu’nun kapıları Türklere

⁴⁰ Salim Koca, “Haçlı Seferleri Sebep ve Sonuçları Bakımından Nasıl Değerlendirilebilir?”, *Gazi Akademik Bakış*, Cilt: 10, Sayı: 20, Yaz 2017, s. 18.

⁴¹ Güray Kırpık, “Haçlı Seferlerinde Tanrı Barışı Müessesesi”, *SDÜ Fen Edebiyat Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı: 16, Aralık 2007, s. 89.

⁴² Roma ile İstanbul kiliseleri arasında tedrici şekilde gelişen bu ayrılığın görülen dini tarafı, iki ana noktaya inhisar eder: Birincisi Kutsal ruh (saint-Esprit) doktrini ile ilgilidir. Buna göre İstanbul kilisesi mensupları, Kutsal Ruhun sadece BABA’dan çıktığı kanaatindedirler. Roma kilisesi mensupları ve onun başı olan Papa ise, “Yuhanna” incilindeki “Ruh Baba’dan çıkar” (15,26) sözüne latince Filioque kelimesinin yani (oğuldan da) sözünü ilave etmişlerdir. Böylece Ruh’un Babadan ve oğuldan çıktığı tezini kabul etmişlerdir. İkincisi, papanın rolü meselesidir. Roma kilisesi papayı, Havari Petrusun halefi olarak, yanılmazlık içinde görürken, İstanbul kilisesi ise papanın bu özelliklerini benimsemez. Mehmet Aydın, “Batı Ve Doğu Hristiyanlığına Tarihi Bir Bakış”, *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1986, ss. 127-128.

⁴³ Fatma Ünüştü, a.g.e., ss. 41-42.

açılmış oldu. Türkler, kısa süre içerisinde İznik'e ulaştılar ve Hristiyan Avrupa'ya mühim bir tehlike olarak karşılarındaydı⁴⁴.

XI. yüzyılda egemen bir güç olan Büyük Selçuklu Devleti'nin en mühim önderi Melik Şah'ın öldürülmesinden sonra, Müslüman Türkler arasında iktidar mücadeleleri başlamıştı. Bu mücadeleleri fırsat bilen Haçlılar, Türk İslam coğrafyasına taarruz etmişlerdir⁴⁵. Tarih literatüründe "Haçlı Seferleri" diye bilinen akım, Hristiyan Avrupa'nın XI. yüzyılın bitiminde, Kudüs'ü ve zulüm altında olduklarına inandıkları Doğu Hristiyanlarını, Müslüman âleminin egemeni konumundaki Türklerin elinden kurtarma hedefine ulaşmak için başlatılan bir dizi askeri savaşlardır. İlk olarak 1096 yılında yapılan askeri harekâtla başlayan Haçlı Seferleri, 1291 yılında doğudaki son Haçlı kalesi Akka'nın Müslümanlar tarafından ele geçirilmesiyle sona ermiştir⁴⁶.

Doğu'da yaşayan Hristiyanlar ve Müslümanlar, siyasi yönden rakip durumda olmalarına karşın, medeniyet ve gelişim noktasında mükemmel bir ahenk içerisindeydiler. Doğu kentlerinde sanat ve edebiyat gelişmişti ve insanlığa ilişkin tüm kıymetli güzelliklerinin bitmez kaynağı durumundaydı. Öte yandan; Frenk Avrupa'sı, o zamanlarda Batı'ya hâkim olan barbarlığın ve cehaletin ağır ezikliği altındaydı ve bir kurtuluş yolu arıyordu. Batı'da; edebiyat, sanat ve sosyal kurumlar yok denecek kadar azdı. Ayrıca henüz kanun ve idari işlem kavramlarından bile söz etmek mümkün değildi. Halkın üzerinde, ağır bir feodal düzen mevcuttu⁴⁷. Bu feodal düzen oluşurken savaşçı asillerle manastır⁴⁸ keşişlerinin yaşam şekilleri iki farklı kutbu meydana getiriyordu. Fakat Haçlı seferlerinin başlangıç noktası, savaşçı ruhla dinsel adanmışlığın birlikteliğine neden oldu. Bu olgunun en belirgin örneği Tapınak Şövalyelerinde görülmektedir⁴⁹.

⁴⁴ Tuncar Tuğcu, *Masonların Saklı Tarihi*, Gökçe Kitapevi Yayınları, 1. Baskı, Ankara 2005, s. 57.

⁴⁵ Mehmet Özmenli, "Kıbrıs'ın Stratejik Önemi (I. Haçlı Seferi Esnasında Doğu Akdeniz Liman Kentleri İle Olan İlişkileri)", *KSBD*, Cilt: 8, Sayı: 15, Sonbahar 2016, s. 19.

⁴⁶ Özgür Türker ve S.Serkan Ükten, "Haçlılar, Moğollar Ve OrtaDoğu'da Haçlı- Moğol Münasabetleri", *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, Cilt: 54, Sayı: 1, 2014, s. 321.

⁴⁷ H. A. Nomiku, *Haçlı Seferleri*, (Çev. Kriton Dinçmen), İletişim Yayınları, 1. Baskı, İstanbul 1997, ss. 16-17.

⁴⁸ Manastırlar bir bina veya birkaç binadan oluşmuş yapılardır. Bu binalar dünyadan el etek çekerek, toplu halde yaşamayı isteyen kişiler için düzenlenmiştir. Manastırlarda yaşayan keşişler kendilerini Tanrı için çalışma, dua, okuma ve araştırmaya adanmışlardır. Keşişler sıkı bir disiplin altında bir arada yaşarlar. Onların yeme, içme, dua, riyazet, uyuma ve çalışmaları gibi bütün faaliyetleri belirli kurallara bağlıdır. Saliha Polat, *Hristiyanlıkta Manastır Hayatı*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2004, s. 8.

⁴⁹ Yücel Aşıkoğlu, Aziz Bernard ve Hristiyanlıktaki Yeri, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2009, s. 59.

1095 senesinde Clermont Konsili'yle fitili tutuşturulan ve Kudüs'ü ele geçirme amaçlı kutsal savaş düşüncesinin mottosu; kutsal toprakları kurtarmaktı⁵⁰.

Özetle, kutsal alan düşüncesi Hristiyanlıktaki şiddetin başlangıç sebebi olarak diğer faktörlerden ayrılmaktadır. Kudüs olarak adlandırılan alan kutsiyetini Kutsal Kitap geleneğinden, özellikle İsa-Mesih'le ilgili bölümlerden almıştır. İnsanları savaşa sürükleyen bütün propaganda, kutsal alanın varlığından ve orada başka milletlerin oturamayacağı düşüncesinden kaynaklanmaktadır⁵¹.

Papa II. Urban'ın liderliğinde ve üç yüz din adamının iştirak etmesiyle yapılan Clermont Konseyinde, bazı önemli kararlar alındı. Bu kararlardan en mühim olanı, o zamana kadar Hristiyan dünyasının sahip olduğu savunmaya yönelik tutumdan vazgeçilmesiydi. Önemli bir Vaiz ve Demagog olan Papa II. Urban, Konseyin bitiminde, farklı toplumsal statüdeki kalabalığa yaptığı konuşmada, Hristiyanların kendi içerisindeki kavga ve savaşları sonlandırmalarını istedi. Zengin, fakir, köylü, asil, herkesi, bir tek bayrak altında bütünleşmeye ve kutsal toprakları Müslümanlardan kurtarmak için savaşmaya davet etti⁵².

Fransa'nın asilleri Doğu'daki Hristiyan kardeşlerine yardım eli uzatmalıdırlar! İmansız Türkler Doğu'daki Hristiyanlığın kalbine doğru ilerlemektedirler; Hristiyanlara acı çektiriliyor ve araziler fethediliyor; Kiliseler ve kutsal yerler Türkler tarafından kirletiliyor! Hristiyan kardeşlerimiz Sarakan baskısı altında inlemektedir! Kutsal gömü Müslümanların elindedir ve bir Camiye dönüştürülmüştür! Hacılar bezdirilmiş ve hatta Kutsal Topraklara girmelerine engel olunmuştur! Batı, Doğu'yu korumak amacıyla ilerlemelidir! Herkes gitmeli, zengin ya da fakir gözetmeksizin...

Franklar iç savaşlarını ve ağız kavgalarını bırakmalıdırlar! Bırakın da imansızlara karşı dürüst bir savaşta yer alsınlar! Tanrı onların liderliğini yapacaktır, çünkü onlar Tanrı'nın istediği işi yapacaklar! Kesinlik olacak ve İsa için ölenlerin bütün günahları affedilecek. İşte, bu fakir ve sıkıntılı insanlar, bundan sonra zengin ve mutlu olacaklar! Tereddüt etmelerine izin vermeyin, çünkü gelecek yaz onlar görevlerini yerine getirmek üzere yola çıkacaklar! Tanrı bunu ister⁵³!

Batı'dan kendisine yalnızca ücretli asker talebi olan Bizans imparatoru I. Aleksios Komnenos, bunun yerine farklı milletlere ait sayısız insanın katılımıyla meydana gelen

⁵⁰ İhsan Arslan ve Süleyman Genç, "Albertus Aquensis'in Historia Ierosolomitana Adlı Eserine Göre I. Haçlı Seferi", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt: 10, Sayı: 51, Ağustos 2017, s. 231.

⁵¹ Fatma Gül Öz, a.g.e., s. 19.

⁵² Bora İyiat, *Gizli Örgütler İlluminati*, Kripto Yayınları, 2. Baskı, Ankara 2014, s. 57.

⁵³ Bora İyiat, a.g.e., s. 58.

kalabalık orduların hazırlandığını öğrendiğinde kaygılanmıştı. “Haçlılar” ismi altında bu kadar büyük bir askeri gücün sefere çıkması ilk defa oluyordu.

İmparatorun kızı prenses Anna Komnene, Batı dünyasının bütün barbar kavimlerinin harekete geçtikleri haberiyle sadece babasının değil, bütün Bizans halkının içini korku kapladığını yazmaktadır. Aleksios, şahsi tecrübesiyle Batılıların hiçbir anlaşmaya uymayan, para düşkünü ve kendilerine itimat duyulamayan kişiler olduklarını bilmekteydi. Yardım maksadıyla da gelseler, böylesine büyük orduların imparatorluk topraklarından geçmesi çeşitli sorunlar yaratacaktı⁵⁴.

Bizans İmparatoru I. Aleksios Komnenos, Batılı Prenslere bazı mektuplar göndermişti ve bu mektuplarda; Türklerin, Anadolu da ilerlemelerinden dert yanarak, yardım talebinde bulunmuştu. Eğer bütün Hristiyanlardan yardım gelmezse, Konstantiniye kentinin Türklerin eline geçeceğini dile getirmişti. Bu yardım karşılığında gösterecekleri cesaret ve çabaya istinaden, hazinelerini ikram edeceğini bildirmişti⁵⁵.

Batı’nın ana hedefinde Türk-İslam dünyası vardı. Malazgirt Savaşını kazanarak, Batı’ya doğru hızla ilerleyen ve Anadolu’yu yurt edinen Türkleri, Yakınoğlu ve Anadolu’dan atmayı planlayan Avrupa, Bizans İmparatorluğu’nun doğu sınırını savunamayan ve Türklerin ilerlemesine engel olamayan imparatorluğu da hedefine aldı. Bu nedenle Haçlı orduları, imparatorluğa ait topraklarda ve başkentte Bizans’a karşı düşmanca davranışlarda bulunarak, Konstantinopolis’i almaya niyetlenip böylelikle imparatorluğu ele geçirmek için uğraştılar. Batı dünyasının imparatorluğa karşı beslediği bu düşmanca tutumda, iki Kilise arasındaki ayrışmanın etkisi vardı. Ayrıca Avrupa, bilhassa da Papalık, Roma Kilisesi’nin yeryüzüne egemen olmasına arzulararak, Konstantinopolis Kilisesi’nin kendisine baş eğmesini istiyordu. Bu amaç gerçekleştiği zaman Papaların, nüfuzu çoğalacak ve Hristiyan dünyasının en güçlü otoritesi olunacaktı. Bu düşüncenin en etkin koruyucusu da; Haçlı Seferlerinin başlamasında etkili olan Papa II. Urban ile seleflerinden Papa VII. Gregorius idi⁵⁶.

Kutsal topraklara ve Hristiyanlara yönelik inançsız kimselerin yaptıkları yanlışlara karşı doğal olarak savunulmasının gerekliliğini ve haklı bir savaş fikrini, Clermont’ta Papa II. Urban kendi merkez görüşü olarak tekrarladı. Bu açıklama aynı zamanda Haklı

⁵⁴ Işın Demirkent, *Haçlı Seferleri*, Dünya Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul 1997, s. 10.

⁵⁵ J. F. Michaud, *Haçlı Seferlerinin İlginç Olayları*, (Hazırlayan: Güray Kırpık), Lotus Yayınevi, Ankara 2011, s. 85.

⁵⁶ Bırsel Küçüksipahioğlu, “Birinci Haçlı Seferi’nden Fethedene Kadar Batılıların İstanbul’u Ele Geçirme Çabaları”, *Tarih Dergisi*, Sayı: 66, İstanbul 2017, s. 36.

Hristiyan Şövalyeleri olarak Tapınak Şövalyelerinin, yalnızca bu sebep için savaştıklarının da nerdeyse bir özeti gibiydi⁵⁷.

Haçlı Seferlerine katılanlar, elbiselerine kırmızı çuhadan ya da ipekten bir haç resmi yerleştirmişlerdir. Bu sebeple kendilerine “Croisés (Kruvaze)” yani “Haçlı” denilmiştir. Yaptıkları savaşı da “Kruvazad (Croisade)” ismi verilmiştir. Haç resmi, savaşçılık nişanesi idi⁵⁸. Haçı kabul eden herkes, Kudüs’e sefere gideceğine and içecekti ve oraya hiç gitmezse, ya da varmadan geri dönerse, aforoz edilecekti. İhtiyar ve sakatların sefere katılmalarına izin verilmemişti. Papazlar ve Keşişler⁵⁹, Haçı ancak Piskopos ve Başrahipleri izin verip uygun görürlerse kabul edebilirlerdi. Hiç kimse, bağlı olduğu Papaz’a danışmadan sefere katılmayacaktı. O dönemde yaşayan Hristiyanlarda; Hz İsa’nın dönüşünün çok yakın olduğu inancı mevcuttu ve vakit varken tövbe etmek lüzumu görülmüştü. Hayır etmek için yollara düşmek gerekliydi. Çünkü Kilise, hac yoluyla günahların affedileceğini belirtiyordu ve inanışa göre Hz İsa dönmeden Kutsal Ülke’nin doğru inanç sahipleri tarafından geri alınmasının lüzumu vardı⁶⁰. Hristiyanlıkta Hz. İsa’nın son Kudüs seyahati ile Tanrının kentine eskatolojik haccını yaptığını ve Tanrının Krallığını başlattığına inanılmaktaydı⁶¹.

İlk önce Fransa’da ortaya çıkan “Yahudi Düşmanlığı” akımı, Avrupa’da hızla yayıldı⁶². Haçlı Seferleri devam ederken Haçlı askerlerinin, güzergâhları üzerindeki şehirlerde yaşayan Yahudiler oldukça zarar gördüler⁶³. Haçlılar, Anadolu da, Marmara kıyısı ve İzmit körfezi boyunca yol alırlarken bölgede yaşayan Hristiyan halkına da birçok kötülükte bulunmuşlardır. Onlara göre; Ortodoks Hristiyanların ibadet biçimleri, gelenek ve görenekleri, dilleri ve kıyafetleri kendilerinden farklıydı ve Müslüman Türklerle onlar arasında hiçbir fark yoktu. Bu nedenle yerli Hristiyan halka saldırıyor, hayvanlarını çalıyor ve evlerini ateşe veriyorlardı⁶⁴.

⁵⁷ Malcolm Barber, “The Social Context Of The Templars”, *Royal Historical Society*, Vol. 34, 1984, p. 34.

⁵⁸ J. F. Michaud, a.g.e., ss. 90-93.

⁵⁹ Hristiyan Keşişleri, Ortaçağ’dan itibaren birer misyoner olarak Hristiyanlığın yayılması amacıyla dünyanın en ücra köşelerine kadar her yere gidip faaliyet göstermişlerdir. Şinasi Gündüz, *DİA*. “Keşiş Mad.”, 2002.

⁶⁰ Steven Runciman, *Haçlı Seferleri Tarihi*, (Çev. Fikret Işıltan), 1. Cilt, 2. Baskı, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1989, ss. 85-90.

⁶¹ Ömer Faruk Harman, “Hac Maddesi”, *DİA*, 1996, s. 384.

⁶² Halit Erol, *Sion Tarikatı ve Tapınak Şövalyeleri*, Pozitif Yayınları, İstanbul 2000, s. 12.

⁶³ Emrullah Kaleli, “Haçlı Seferleri Zamanında Avrupa’da Antisemitizm (1096-1190)”, *Türk Dünyası İncelemeleri D.*, XIII/1, YAZ 2013, ss. 21-25.

⁶⁴ Işın Demirkent, 1997, a.g.e., s. 15.

Haçlı vakanüvisi, (tarihçisi) orduda adetleri ve dilleri muhtelif on dokuz millete kadar sayarak der ki: “Bir İngiliz veya bir Alman benimle konuşsa nasıl cevap vereceğimi bilmezdim. Her tür gelenek ve dilde böyle karmaşık ve dağınık isek de azim ve niyette müttefik idik⁶⁵.”

Papa II. Urban tarafından günahlarının bağışlanacağı umuduyla Avrupa’dan yola çıkan Hristiyan orduları, 7 Haziran 1099’da Kudüs’e vardılar⁶⁶. İşgal esnasında Kudüs’te tarihin not ettiği en acımasız ve korkunç katliamlarından biri vuku bulmuştur. Müslümanların yönetiminde farklı dinlere bağlı insanlar, hiçbir baskı görmeden yaşarlarken, Haçlı işgali olurken Mabetlere sığınanlar da içinde olmak üzere, bütün Müslümanlar ve Musevîler katledilmiştir⁶⁷.

1099 senesinde Kudüs’e gelen Haçlılar orada bir Latin Patrikliği kurmuşlardır. Kurulan bu Patriklik, Kudüs’te zamanla etkisini artırarak göstermiş ve doğu da bulunan Hristiyanlara fazlasıyla baskıcı bir tutum sergilemiştir. En fazla baskıya maruz kalan ise Ortodoks Rumları olmuştur⁶⁸.

IV. Haçlı Seferinde, Hristiyan dünyası büyük bir hayal kırıklığı yaşadı. Macaristan Kralı’na ait olan Hristiyan kenti Zara’ya 12 Kasım 1202 yılında Hristiyanlarca saldırıldı ve şehir ele geçirilip yağmalandı. Papa, bu duruma engel olmaya çalışmasına rağmen başarılı olamadı. Haçlı seferleri tarihinde ikinci bir Hristiyan şehri yağmalama olayı Konstantinopolis’e yapılan saldırıda yaşanmıştır.

Doğu Roma İmparatorluğu’nun antik, ama o güne dek fethedilmemiş başkentinin halkı katledildi ve hazineleri yağmalandı. Kentin yağmalanmasını kâğıda dökmüş vakanüvislerden biri olan Parisli Gunther, bir Yunan Papazını yerini söylememesi durumunda öldürmekle tehdit ederek, Pantokrator İsa Kilisesi’ndeki kutsal emanetlerin saklandığı yeri bulan bir keşişi anlatır. Cüppesinin kıvrımlarını Kilise’nin bu kutsal ganimetleriyle doldurdu ve mutlulukla gülerek, hepsini gemiye taşıdı⁶⁹.

Haçlı Seferleri; Ortaçağda Avrupalıların Akdeniz ticaretinden, böylelikle merkezi Dünya ticaretinden daha fazla miktarda kazanım sağlamak için, Akdeniz ticaret yollarını Avrupalılara kapalı tutan İslam devletlerini aşarak, Doğu Akdeniz ticaret kavşakları ve

⁶⁵ J. F. Michaud, *a.g.e.*, s. 162.

⁶⁶ Ramazan Adıbelli, “Doğu Hristiyanlarının Bugünkü Durumuna Genel Bir Bakış” *Milel Ve Nihal İnanç Kültür Ve Mitoloji Araştırmaları Dergisi*, Cilt: 10, Sayı: 2, Mayıs-Ağustos 2013, s. 143.

⁶⁷ Nevzat Sağlam, “Arşiv Belgelerine Göre Selahaddin Eyyübi’nin Kudüs Vakıfları”, *Tarih Kültür Ve Sanat Araştırmaları Dergisi*, Cilt: 6, Sayı: 6, Aralık 2017, s. 404.

⁶⁸ Ahmet Türkan, . “Başlangıcından Günümüze Kudüs Latin Patrikliği”, *Milel ve Nihal İnanç, Kültür ve Mitoloji Araştırmaları Dergisi*, Cilt: 10, Sayı: 2, Mayıs-Ağustos 2013, s. 29.

⁶⁹ Göktuğ Halis, *Tapınakçılar Tarih ve Spekülasyon*, Toroslu Kitaplığı, 1. Basım, İstanbul Kasım 2006, ss. 159-165.

limanları vasıtasıyla ipek ve baharat ticareti geçiş yerlerinde hâkimiyet sağladıkları askeri harekâtın ismidir⁷⁰.

İki asır süresince sürdürülen Haçlı Seferlerinden bilhassa birincisi; İslâm dünyası, dördüncüsü ise Hristiyan dünyası bakımından büyük yıkıma neden olmuştur. Haçlı Seferleri İslam dünyasında önemli oranda zayıflamaya ve yıkıntıya sebep olmuşken, Batı dünyası, iç problemlerden kurtulma konusunda fayda sağlamış, Müslümanlardan bilim ve teknoloji alanlarında öğrendikleri yeniliklerle kendilerine kazanç elde etmişlerdir⁷¹. Avrupalılar, kısa bir süre için de olsa yeni toprak sahibi olmuşlar, ekonomik açıdan pazarlarını büyütmüşler ve o döneme dek bilinmeyen sanayi ile tarım ürünlerini kendi ülkelerine kazandırmışlardır⁷². Haçlı Seferleri; bankacılık işlemlerinin gelişmesinde şüphesiz mühim oranda etkili olmuş ve bilhassa uluslararası ödemeler noktasında, takas işlemlerinin büyük oranda yaygınlaşmasını da sağlamıştır⁷³.

Anadolu Türkleri, ilk adımda sayıca çok fazla olan Haçlı ordularına yenilip Orta Anadolu'ya kadar geriye gelmek zorunda oldularsa da, fevkalade uyguladıkları geleneksel savaş taktikleri yardımıyla, sayıca daha kalabalık olan Haçlı ordularına karşı muvaffakiyet sağlayarak mücadele etmiş ve onların, Anadolu'yu ele geçirme ümitlerini yıkmışlardır⁷⁴.

Avrupa'da sanat, ilim ve devlet kuruluşları alanlarındaki hakiki bir gelişme, Haçlı Seferlerinden sonra görülmüştür. Bu durum oldukça ciddi ve anlaşılabilir ki, Batı'da günümüzdeki medeniyetin tohumlarının ilk defa o dönemde atıldığı iddiasında bulunmak mümkündür. Doğu ile yapılan ticari ilişkilerin yanı sıra, elde edilen kazanımların bir sonucu olarak, bilgi ve araştırmanın önemi daha iyi anlaşılmış ve entellektüel gelişim sağlanmıştır. Batı feodalizminin gerilemesiyle birlikte "Avrupa düşüncesi" oluşmaya başlamıştır⁷⁵.

Mircea Eliade, Haçlı Seferlerinin etkileri konusunda şu sonuca varmaktadır: En son Haçlı Seferleri yaşandığında uygarlık hegemonyası Batı Avrupa'ya yöneldi ve modern tarih bu yer değişikliği neticesinde doğdu. Fakat Batı Avrupa'nın bu hegemonyasının ağır

⁷⁰ Güray Kırpık, "Haçlılar ve İpek Yolu", *bilig*, Sayı: 61, Bahar 2012, s. 173.

⁷¹ Ahmet Ocak, "Haçlı Seferlerinin Ortaya Çıkışı Ve (Doğu-Batı Dünyaları Açısından) Doğurduğu Sonuçlar", *AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt: 14, Sayı: 3, 2014, s. 133.

⁷² Philip K. Hitti, "Haçlı Seferlerinin Doğu Hristiyanlığı Üzerindeki Etkileri," (Çev. S. Haluk Kortel), *Ciu Cyprus International University folklor/edebiyat*, Cilt: 16, Sayı: 61, 2010/1, ss. 227-228.

⁷³ Cecile Morrisson, *Haçlılar*, (Çev. Nermin Acar), 1. Baskı, Dost Kitapevi, Ankara 2005, s. 98.

⁷⁴ Ebru Altan, "Anadolu'da Haçlılara Karşı Savaş (1097-1190)", *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Dergisi*, Sayı: 47 (2008), İstanbul 2009, s. 19.

⁷⁵ H.A. Nomiku, a.g.e., ss. 69-70.

bedelini bilhassa Bizans ve Doğu Avrupa halkları ödemiştir. Haçlı seferleri Papalığın itibarını çoğalttı ve Batı Avrupa'da monarşilerin yükselişini hızlandırdı⁷⁶.

Haçlı Seferleriyle birlikte mukaddes bir vazife olarak kabul edilen savaşma fırsatı tüm Batı Hristiyanlarına sunulmuştur. Savaşa iştirak edenler Kilise tarafından takdis edilmiş, Kudüs'ü kurtarmak için savaşanların günahlarının bedeli olan dünyevi ve uhrevi cezalarının bağışlanacağı ve savaşırken hayatlarını kaybedenlerin şehit olacakları ilan edilmiştir. Böylelikle Kilise savaşı yani şiddeti kutsallaştırmış ve bunu hoşgörülle arzu edilmesini sağlamıştır⁷⁷.

Haçlı Seferlerinin neticesinde:

- Batı-Hristiyan dünyasının Müslümanlara karşı ne denli hoşgörüsüz olduğu somut olarak ortaya konmuştur.
- Batı- Hristiyanlığının bu olumsuz tutumu Müslümanların Hristiyanlığa ve dolayısıyla da Hristiyanlara karşı olan güvensizliğini had safhaya ulaştırmıştır.
- Bu seferden sonra ve günümüzde dahi Müslümanlar, Batı-Hristiyan dünyasına karşı şüpheli bir tutum takınmışlardır.
- Batı-Hristiyan dünyasının kendilerini yok etmek için mücadele ettiğini gören Müslümanlar, özellikle Osmanlı İmparatorluğu fetihlerine hız vererek Avrupa içlerine kadar ilerlemiştir⁷⁸.

1.3. Ortaçağda Şövalyelik Kavramı

İngilizcede “knight,” Almancada “ritter,” Fransızcada “chevalier” ve İspanyolcada “caballero” sözcüklerinin karşılığı durumundaki “Şövalye” kelimesi, Latince “at” sözcüğüne karşılık gelen “caballus” sözcüğünden oluşmuştur⁷⁹. Şövalye⁸⁰ (chivalry) sözcüğünün kökeni; Fransızca'daki “atlı asker, süvari” sözcüğüne dayanır. Şövalyelikte; bazı öğeler toplanarak Ortaçağ savaşçıları arasında onur, şeref ve davranış tanımları oluşturan bir çeşit nizamname meydana getirilirdi. Şövalyelik makamı; yüksek seviyede eşitlik, kendini kontrol, adalet, bağlılık ve merhametli olmayı gerektiriyordu⁸¹.

⁷⁶ Mircea Eliade, *Dinsel İnançlar Ve Düşünceler Tarihi /Cilt III*, (Çev. Ali Berktay), Kabalcı Yayınevi, İstanbul 2003, ss. 113-115.

⁷⁷ Fatma Ünüştü, a.g.e., s. 44.

⁷⁸ Fatma Gül Öz, a.g.e., s. 67.

⁷⁹ Hatice Neslihan Demiriz, *Şövalye Eğitimi: Zamanın En Prestijli Ve En Detaylı Yüksek Eğitimi*, Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya 2014, s. 15.

⁸⁰ “Karolenj Hükümdarlığı sonrası ortaya çıkan karmaşa döneminde zulmü ve haksızlığı ortadan kaldırmak için ortaya çıkan kurumun bir üyesi, belirli yaş aralıklarında dini ve askeri eğitimin yanı sıra değerler eğitimine tabi tutulan savaşçı”. Hatice Neslihan Demiriz, a.g.e., s. 3.

⁸¹ Giles Morgan, *Kutsal Kase Bir Efsanenin Arkeolojisi*, (Çev. Eser Ulun), Kalkedon Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul 2010, s. 37.

Şövalyelikte amaçlanan şu unsurlar büyük önem arz etmekteydi: Şövalyeler, Kilisenin askerleri durumundadırlar. Eğitimleri boyunca oldukça iyi bir dini eğitim almaları sağlanarak, Kilise ile aralarında güçlü bir bağ kurulur ve Kilisenin savunulması görevini üstlenirler. Şövalye, zayıf kimseleri korumakla sorumludur. Vatanseverdirler, ülkelerini severler ve korurlar. Düşmanın karşısında mücadeleyi bırakmazlar, geri çekilmezler ve Hristiyan olmayan kimselere karşı şefkatli olmazlar; merhamet göstermezler. Feodal sorumluluklarını yerine getirirler, yalan konuşmazlar, verdikleri sözde dururlar. Cömerttirler, elleri boldur, adaletsizlik ve kötünün karşısındadırlar, doğruyu, hakkı savunurlar⁸².

Ortaçağda gün yüzüne çıkan şövalyelik olgusuyla birlikte, savaş ve savaşçılık mukaddes olarak kabul edilmiş ve savaşçılar İsa'nın düşmanlarını yok eden Tanrı'nın askerleri biçiminde kabul edilmiştir. Bilhassa XII. asırdan itibaren devletten ziyade Kilisenin önem kazanması sebebiyle şövalyelik müessesinde dinin önceliği gündeme gelmiştir. Şövalyelik sadece bir meslek olarak görülmemiş aynı zamanda dinin askeri anlamda temsilini ifade etmiştir. Sonuç olarak din uğruna savaşmak mukaddes bir görev haline gelmiştir⁸³.

Yaklaşık 400 yıl kadar devam eden bir dönemde şövalyelik kurumunun Ortaçağda, Avrupa'ya belirli ölçüde olumlu/olumsuz etkisi olduğu bilinmektedir. Bu bağlamda şövalyelik kurumunun çökmesine sebep olan unsurları şu şekilde sıralamak mümkündür:

- I.** XIII. asırdan sonra feodalizmi ortadan kaldırmak niyetinde olan kralların, şövalyelik unvanlarını yeterince eğitim almamış, toprağı olan kimselere vermesi hatta para karşılığında bu unvanın satılması.
- II.** Şövalyelerin, düzenli olarak bir araya gelememeleri, disiplinden uzak olmaları, ortak bir hedeflerinin bulunmaması.
- III.** Barutun icat edilmesiyle şövalyelerin, askeri yönden etkilerini ve güçlerini yitirmeleri⁸⁴.

⁸² Hatice Neslihan Demiriz, a.g.e., ss. 39-40.

⁸³ Fatma Ünüştü, a.g.e., s. 43.

⁸⁴ Hatice Neslihan Demiriz, a.g.e., ss. 49-72.

1.4. Bazı Hristiyan Düzenlerinin/Tarikatların Kurulmaları ve Kuruluş Sebepleri

I. Haçlı Seferi'nden sonra çok fazla Haçlının, bölgede yaşamlarını sürdürmeyip ülkelerine geri dönmeleri bilhassa Kudüs'te lüzumlu olan insan ve asker kuvvetini, olumsuz yönde etkilemişti. Kudüs'ü elde tutmanın ne kadar çok zor olduğu, Kudüs'te kalan Haçlılar tarafından kısa sürede anlaşılmıştı⁸⁵.

Haçlıların Ortadoğu'nun bilim ve teknikte Avrupa'dan daha ileride olduklarını anlamaları uzun sürmedi. Yahudiler ticarete büyük muvaffakiyet sağlarken, Müslümanlar değirmencilikten inşaat teknik ve teknolojisine kadar Avrupa'dan bir iki asır ilerideydiler. Zaferlerinin sebebinin kendi üstünlüklerinden ziyade, Ortadoğu'da yaşanan siyasal kargaşanın sonucu olduğunu anlamışlardı. Hristiyan din adamları, doğu dillerini öğrenerek binlerce kitabı Avrupa dillerine çevirdiler. Özellikle tıp, astronomi, matematik, fizik, felsefe ve din kitapları önemsendi⁸⁶.

Ölü Denize uzak olmayan bir yerde, Vaftizci Yahya'nın mağarası ve İsa Mesih'in vaftiz olduğu Ürdün Nehri kıyıları, hacılar için önemsenen yerlerdendi. Bakire Meryem'in, çocukluğunu yaşadığı Sephoria şehrinden, İsa'nın suyu şaraba çevirdiği Kana, havari Meryem'in yurdu Magdala'ya ve İsa'nın aç olan beş bin kişiye doyurma mucizesini gösterdiği Kefar Nahum, hacıların gezdikleri bölgelerdendi. Yine Aziz Paulus'un, ilk ayinini gerçekleştirdiği ve Aziz Luka'nın yaptığı Azize Meryem resminin muhafaza edildiği yer olan Tortosa, en gözde yerlerdendi⁸⁷. Kudüs, tekrar Hristiyanların yönetimine geçtikten sonra Batılı Hristiyanlar, Papalığın organizasyonuna uygun olarak akın akın Doğuya gelmeye başladılar; Bilhassa "Beytül-Rahim" gibi İsa'nın çarmıha gerildiği yerde bulunarak, oraları ziyaret etmeyi arzuladılar. Lakin bu seyahatler emniyetsizdi. Krallık oluşturulduktan ve Haçlılar evlerine döndükten sonra kenti savunacak kimseler yoktu. Kudüs, kentten ayrılınca vahşi, yasadız ve tehlikeli bir yerdi, ayrıca her tarafta soyguncular mevcuttu⁸⁸.

I. Haçlı Seferi neticesinde kazanılan topraklar şövalyeler arasında bölünmüştü. Toprak sahibi olamayan çok sayıda insan, zafer ve ganimetleriyle Avrupa'ya geri

⁸⁵ Satılmış Gökbayır, Tapınak Şövalyeleri Tarikatı: Kuruluşu, Örgüt Yapılanması ve Yargılanmaları, Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çankırı 2015, s. 69.

⁸⁶ Halil Ersin Avcı, *Tapınağın Gizli Kapısı*, Truva yayınları, 1. Baskı, İstanbul Ağustos 2005, ss. 21-24.

⁸⁷ Mahmut Aydın, "İsa'ya Ne Oldu?", *Milel ve Nihal İnanç, Kültür, Ve Mitoloji Araştırmaları D.*, Cilt: 1, Sayı: 2, Haziran 2004, s. 42. ; Göktaş Halis, *Tapınak Şövalyeleri'nin Düşüşü Yargılanma Süreci Ve İnfazlar*, Erko Yayıncılık, İstanbul 2008, ss. 17-21.

⁸⁸ Cahit Karakuş, *Süleyman Mabedinin Yoksul Şövalyeleri*, 2015, s. 8. <http://ckk.com.tr/Felsefe/Knights.html> (Erişim Tarihi: 16.10.2018).

gitmişlerdi. Müslümanlar kutsal şehir Kudüs'te maruz kaldıkları katliamdan sonra Haçlılara, devamlı misilleme yaptılar. Bu misillemeler ve çok sayıda şövalyenin Kutsal Toprakları terk etmesi, yeni kurulan Latin Kudüs Krallığı'nın emniyetini tehdit ediyordu⁸⁹.

Ortadoğu'da Haçlıların tutunabilmeleri çok zordu. Kurulan devletin devamlılığını sağlamak için örgütlenmeleri gerekiyordu. Bu sebeple evvelinde hiç örneği olmayan “askeri tarikatlar” kuruldu⁹⁰. XII. yüzyılın en önemli yeniliği; bilimsel bir yeni fikir olarak, askeri bir düzenle manastır yaşamının birlikteliğinin savunulmasıydı. Bu reform hareketiyle aynı kökten gelen savaşçı manastır kardeşleri oluşturuldu. Ortaya çıkan yeni askeri düzenler arasında belli başlı bazı farklılıklar olsa da, geleneğin bireysel örnekleri birbirlerine yakındır. En temel farklılıklardan bir tanesi uyulması gereken kurallarda görülmektedir. XII. yüzyılda Batı Kilisesi içerisinde kabul edilen iki geniş kategori vardır. Birincisi standart kurallar olarak ifade edilen St. Augustine kurallarıdır İkincisi Manastıra aittir ve değişken yorumlamalarla St. Benedict kurallarıdır⁹¹.

St. Benedict kuralları; zühde yönelik şahsi taassupla topluluk hayatının gereksinim duyduğu uyumu dengeleyen ölçülü bir yaklaşımı yansıtır. Keşişler için ruhani bir kılavuz olmakla birlikte manastır hayatını da düzenler⁹². “Onun kuralları bir manastırda, Tanrı'ya karşı sorumlu bir başrahibin idaresi altında, ibadeti, kutsal metin okumayı, dinlemeyi ve çalışmayı dengeleyen bir sistem oluşturmuştur⁹³.”

St. Augustine'nin kutsal şiddet için önerdiği kurallar; manevi olarak nötr'dü ve belirli şartlara bağlı olarak savaş temellendirilebilirdi. St. Augustine kutsal savaş için gerekli dört karakteristik özelliği formüle etmişti.

I. Haklı bir neden gerekli

II. Amaç savunma olmalı ya da haklı bir durumu geri kazanma

III. Meşru bir otorite tarafından yaptırımını olmak zorunda

IV. Yalnızca motive edilmiş savaşçılarla savaşma zorunluluğu⁹⁴.

⁸⁹ Ejdan Sadrazam, Kilise, Şövalye Ve Monastik Hareket: Tarihsel Bir Buluşma, Dini Şövalye Düzenlerinin Oluşumu, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Eylül 2002, s. 597.

⁹⁰ Enis Tezcan, *Bir Ortaçağ Mafyası Tapınakçılar*, Sayfa Yayınları, 1. Baskı, İstanbul Aralık 2003, ss. 11-12.

⁹¹ James W. Broadman, “Rule and Identity: The Case Of The Military Orders”, *Catholic University of America Press, The Catholic Historical Review*, Vol. 87, No. 3, Jul 2001, p. 383-384.

⁹² Yücel Aşıkoğlu, a.g.e., s. 42.

⁹³ Saliha Polat, a.g.e., s. 39.

⁹⁴ Carson Tyler Wheat, a.g.e., p. 8-9.

1.4.1. Hospitalier

Hospitalier Şövalyeleri yaklaşık olarak 1070 yılında Tapınak Şövalyelerinden önce kurulmuştur. Amalfili tüccarlar aracılığıyla kurulan düzen/tarikat, temelde Hastabakıcı olarak kabul edilen Vaftizci Yahya'ya dayanıyordu. Kutsal Mezar Kilisesi'nin yakınında hacıların konaklamasını ve revir ihtiyaçlarının karşılanmasını sağlıyorlardı. İlk Başefendileri Peter Gerard idi. Kudüs Krallığı oluşturulur oluşturmaz Godfroi de Bouillon, tarikata toprak hibe etti. Sonrasında birçok insan da toprak hibe etmiştir. Böylelikle tarikat Doğu'da ve Avrupa'da geniş topraklara sahip olabilmıştır. 1113 yılında Papa II. Paschal, resmen tarikatı tanımıştır. Sonrasında zamanla Papalık tarafından bir takım ayrıcalıklar elde etmiştir⁹⁵.

Birçok hacı, Kudüs'e geldiğinde paralarının tamamına yakınıni harcamış oluyordu. Bu sebeple insani ihtiyaçlarını gidermek hususunda sıkıntı yaşıyorlardı. Hospitalier Tarikatı, böyle bir gerekliliğin neticesinde Latin Manastırının fakir ve hasta hacılara yardımcı olduğu bir organizasyon, darülaceze ya da hastane olarak varlık göstermişti. Tüm hacılar orada barınıyor ve ihtiyaçlarını giderilebiliyorlardı. Tarikat askeri bir düzendi ve askeri açıdan da etkindi⁹⁶.

Hospitalier Şövalyeleri, Tapınak Şövalyelerinin kurulmasında kardeşlerine çeşitli yardım ve teşviklerde bulunmuştu. Fakat yıllar geçtikten sonra bu iki düzen arasında kıskançlıklar artmış ve bazen de, fikir ayrılıkları yaşanmıştı⁹⁷.

1291 senesinde Hospitalier Şövalyeleri Kıbrıs'a taşındılar. Böylelikle Kıbrıs Şövalyeleri olarak tanındılar. Onsekiz yıl sonra Kıbrıs'tan ayrılarak Rodos'a taşındılar. Bu kez de Rodos Şövalyeleri olarak bilindiler. 1522 senesinin Aralık ayında Candia ve sonrasında İtalya'ya taşındılar. 18 Temmuz 1529 senesinde Malta'ya yerleştiler ve Malta Şövalyeleri olarak bilindiler⁹⁸.

⁹⁵ Sean Martin, a.g.e., s. 66.

⁹⁶ G.Lennox Barrow, "The Knights Hospitaller Of St. John of Jerusalem, at Kilmainham", *Dublin Historical Record*, Vol. 38, No. 3, June 1985, p. 108-112. Göktuğ Halis, 2008, a.g.e., s. 50.

⁹⁷ John R. Bennet, *The Origin Of Freemasonry and Knights Templar*, P.E.C. Muskegon Mich, Cincinnati, 1907, p. 141.

⁹⁸ Robert Morris, "Coins Of The Grand Masters: Of The Order Of Knights Hospitallers of. St. John Of Jerusalem", *American Journal of Numismatics, and Bulletin of the American Numismatic and Archaeological Society*, Vol. 17, No. 2, (October 1882), p. 31-38.

1.4.2. Priory of Sion

1090 (ya da 1099) yılında kurulan Sion Tarikatı (Prieuré de Sion) Kudüs dışındaki Sion Dağı'nda bir manastır olarak kurulmuştu. 19 Temmuz 1116 yılında Sion Tarikatı'nın ismi, resmi ferman ve belgelerde geçmekteydi. 1152 tarihli Fransa Kralı VII. Louis'nin mührünün bulunduğu fermana göre, Avrupa'daki ilk önemli yerleşim hakkı verilen yer Orleans idi. 1178 tarihli Papa Aleksander'in mührünü taşıyan sonraki fermanda, tarikata kutsal topraklar haricinde Fransa, İspanya ve İtalyan yarımadasının dört bir tarafındaki belirli toprakların tevdi edilmesi uygun görülmüştü. Tarikat büyük bir aile kuruluşu, belirli bazı kraliyet ve aristokrat evlerine odaklı bir yapıdaydı. Kendi içine kapalı soylu aileler ağıyla örülmüştü. Öyle ki; kendilerini V. ve VIII. yüzyıllar arasında Fransa'yı yöneten Merovenj Hanedanı'nın mirasçıları olarak kabul ediyorlardı⁹⁹.

Bu yapı, Sion Dağı Notre Dame Manastırı ismiyle bilinirdi ve şövalyeler, "Notre Dame de Sion Tarikatı Şövalyeleri" adıyla tanındılar. Bu tarikatın, sonradan kurulan Tapınak Şövalyelerinin çekirdeğini meydana getirdiği iddia edilmektedir¹⁰⁰.

Prieure de Sion, başlangıçta Tapınak Şövalyeleri ve daha sonra Rosikrusiyenler ve Royal Society, daha sonra da Masonluk ile yakın bağlantı kurup, bu kurumları kullanmıştı. Aslında Prieure de Sion, dünya tarihindeki birçok olayı önemli ölçüde etkilemiş bir örgüttür¹⁰¹.

Sion Tarikatı Büyük Üstadı Jean Cocteau, 1956 yılında Fransa'da Prieuré de Sion'u resmi bir dernek olarak devlet arşivlerine işletmiştir¹⁰².

1.4.3. Teutonic Order

Teutonic Şövalyeliği daha evvelinde kurulmuş olan Saint Jean Hastanesi modeline benzer bir biçimde 1190 yılında "Almanların Hastanesi" ismiyle kurulmuştur. Askeri tarikat kimliğine 1198 yılında ulaşmıştır. Kuruluşundan sonra kutsal topraklardaki diğer vakıflardan ayrı "milliyetçi" bir tutum sergilemiştir¹⁰³.

Thuringia kontuna bağlı bir grup asker, III. Haçlı Seferinde Friedrich Barbarossa'nın, karadan yürüttüğü ordudan koparak, kutsal topraklara deniz yoluyla

⁹⁹ Michael Baigent, vd. *Tapınak Şövalyeleri Mesih'in Mirası* (Çev. Eda Acara), Nokta Kitap, 1. Baskı, İstanbul Ocak 2005, ss. 361-362.

¹⁰⁰ Turgut Derinkök, *Tampliye Şövalyeleri Ortadoğu'da Dini İnanışlar Ve Düşünceler*, 1. Basım, Alfa Yayınları, İstanbul Mart 2005, ss. 29-32.

¹⁰¹ Halit Erol, a.g.e., s. 34.

¹⁰² Turgut Derinkök, a.g.e., s. 68.

¹⁰³ Régine Pernoud, *Tapınak Şövalyeleri*, (Çev. Deniz Yüce Sylvestre), Dost Kitapevi Yayınları, Ankara Eylül 2005, ss. 70- 71.

ulaşmayı istemiştir. Karaya vardıktan sonra, gemilerin yelkenlerinden de faydalanarak ellerindeki imkânlarla bir sahra hastanesi oluşturmuşlardır, Papa ve kutsal topraklardaki sorumlular, bu Alman hayır derneğinden oldukça hoşnut olurlar ve III. Clemens, Ocak 1191’de Papalık himayesine kabul eder. Meryem Ana’ya adanmış bir kilisesi mevcut olan bu topluluğa “Fratres Domus Hospitalis Sancte Marie Theutonicorum in Jerusalem” (Kudüs'te Meryem Ana Hastanesi'nin Töton Rahipleri) ismini atfederler¹⁰⁴.

Teutonic Şövalyelerinin uymak zorunda oldukları kurallar, ağırlıklı olarak Tapınak Şövalyelerinden alınmıştı. Hospitalier Tarikatı ve Katolik keşişlerinden daha az derece yapılanma yoluna gidilmişti¹⁰⁵. Teutonic Şövalyeleri, Kuzey ve Doğu Avrupa’da etkili olurlar ve Baltık ülkeleriyle Doğu Slav ülkelerinin germenleştirilmesinde mühim bir rol üstlenirler¹⁰⁶.

¹⁰⁴ Umberto Eco, *Ortaçağ Katedraller, Şövalyeler, Şehirler*, (Çev. Leyla Tonguç Basmacı), Alfa Basım Yayın, 1. Baskı, İstanbul Eylül 2014, s. 62.

¹⁰⁵ Indrikis Sterns, “Crime and Punishment Among the Teutonic Knights”, *Medieval Academy of America, Speculum*, Vol.57, No.1, 1982, p.88.

¹⁰⁶ Ali Babaoğlu, *Hermetizm'ler Dizisi 13*, BDS Yayınları, İstanbul 1997, s. 98.

İKİNCİ BÖLÜM

TAPINAK ŞÖVALYELERİNİN KURULUŞU FAALİYETLERİ VE KURALLARI

2.1. Tapınak Şövalyelerinin Kuruluşu, Amaçları ve Faaliyetleri

I. Haçlı Seferinin sonunda Doğu’da Latin Krallıklarının kurulmasından sonra,¹⁰⁷ 1119 senesinin Noel gününde Kral II. Baudouin, ve Patriğin önünde Payns’li Hugues, içlerinde Saint Omer’li Godefroi, Saint Aignan’lı Archambaud, Montdidier’li Geoffroi Bissot ve Rossal ya da Roland isimli bir şövalyenin de olduğu sekiz şövalye ile beraber Kutsal Kabir Kilisesinde Patriğin huzurunda yoksulluk, erdemlik ve itaat yemini verirler. Patrik ve Kral II. Baudouin, kendilerine “İsa Mesih’in Yoksul Askerleri” ismini veren bu gruba yeterli gelir sahibi olmaları için bir takım dirlikler bağışlar. Kral II. Baudouin, Süleyman Tapınağı ismiyle bilinen, Tapınak Dağı’nın güney kısmındaki Mescid-i Aksa’dan çevrilen sarayda hayatlarını sürdürebilecekleri bir yer verir. Zaman içerisinde “İsa Mesih’in ve Süleyman Tapınağı’nın Yoksul Askerleri”, “Süleyman Tapınağı Şövalyeleri”, “Tapınak Şövalyeleri”, “Tapınakçılar”, veya sadece “Tapınak” ismiyle bilinmeye başlanırlar¹⁰⁸. Kimi kaynaklarda “Tampliye Şövalyeleri/Tampliyeler” olarak da ifade edilmişlerdir.

Tapınakçıların önderleri birer dervişi andırıyordu. Gerek Hugues, gerek Saint-Omer’li Godefroi ve Saint- Aignan’lı Archambaud, din eğitimi görmüşlerdi ve maddi zenginlikten ziyade ruhun kurtuluşa ermesinin daha mühim olduğuna inanan, huzuru Avrupa’nın manastırlarında arayan soylulardı¹⁰⁹. Tapınak Şövalyeleri kendilerini yoksul bir yaşama, namuslu olmaya ve itaate dayalı sıkı bir dini-askeri hayata adanmışlardı¹¹⁰. Bilinen temel görevleri; güçleri yettiği kadar sahilten Kudüs’e gelen yolu güvende tutmak ve hacıların müdafaasını temin etmektir¹¹¹. Aynı zamanda Cistercian Tarikatı koruyucusu

¹⁰⁷ Nicholas Boysel Bernard Of Clairvaux And The Knights Templar: The New Knighthood As A Solution To Violence In Christianity, A Thesis Presented To Graduate Faculty Of The Universty Of Akron, August 2009, p. 32.

¹⁰⁸ Piers Paul Read, *Tapınak Şövalyeleri*, (Çev. Sultan Gül Erdem), Dost Kitapevi Yayınları, 1. Baskı, Ankara Nisan 2003, ss. 103-104.

¹⁰⁹ Burak Eldem, *Fraternis Kayıp Kitaplar, Gizli Kardeşlik*, İnkılap Kitapevi, İstanbul 2006, s. 475.

¹¹⁰ Brian Haughton, *Gizlenen Tarih Kayıp Medeniyetler Gizli Bilgiler Ve Eski Çağın Sırları*, (Çev. Halil Ummak), Koridor Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul 2008, s. 318.

¹¹¹ Ebru Altan, “Templier ve Hospitalier Şövalye Tarikatlarının Kuruluşu”, *Belleten*, Cilt: LXVI, Sayı: 245, Nisan 2002, s. 90.

ve destekleyicisi olan Champagne Kont'u Huges ve Saint Bernard¹¹² ve Cistercian Tarikatı ile irtibatlı olarak, daha büyük bir gaye, daha muhteşem siyasi ve ekonomik coğrafi kazanım planlarının oldukları iddia edilmektedir. Örgütün ilk Büyük üstad'ı Hugues De Payen'di. Kuruculardan birisi olan André de Montbard ise Aziz Bernard'ın amcası idi¹¹³.

Fransız tarihçi Gaetan Delaforge'un, değerlendirmesi şu yöndedir. "Dokuz şövalyenin gerçek görevi, muhtemelen bazılarının Musa zamanından kaldığı, Yahudiliğin ve eski Mısır geleneklerinin esaslarını anlatan el yazmaları ve kutsal emanetler bulmaktı"¹¹⁴.

Dokuz şövalye dokuz yıl süresince düzenlerine yeni üye almamışlardı. Sonrasında sayılarının arttığı ve mülklerinin çoğalmaya başladığı bilinmektedir¹¹⁵. Tapınak Şövalyeleri, vakitlerinin çoğunu Süleyman Mabedini kazarak geçirdikleri ve bu duruma istinaden Katolik Kilisesi üzerinde güç kazanmalarını sağlayan bilgi ve belgelere eriştiklerine inanılmaktadır¹¹⁶.

Tapınakçıların, kazı çalışmaları sonucunda; eski İbrani ve Aramca el yazmalarından meydana gelen hiçbir kilisece tahrif edilmemiş ya da düzeltilmemiş ilk el anlatımlara sahip bir servete sahip oldukları dile getirilir. Pers ve Doğu'dan, çok sayıda kitap ve belgenin de varlığı söz konusudur. Bunların içinde Kilise aracılığıyla kınanmaya mecbur, eski Essen eserleriyle Arap ve Yunan filozoflarının yazdıkları ciltlerle kitapların da olduğu ifade edilir¹¹⁷. Yine kazılarda, Kabbala ve Talmut'un orijinal nüshalarının ele geçirildiği söylenmektedir. Bu eserlerdeki yeni bilgilerle, bir takım sırlara sahip oldukları dile

¹¹² Aziz Bernard Hristiyan Manastır Geleneğinin önemli figürlerinden biridir. XII. yüzyılda mevcut manastır düzeninde reform gerçekleştirmek isteyen sistersiyenlere katılmış ve tarikatın gelişmesine önemli katkılarda bulunmuştur. Bir taraftan manastır yaşamını yücelten ve Hristiyan maneviyatı alanında günümüzde de önemini sürdüren eserler kaleme alan Aziz Bernard diğer taraftan yaşadığı dönemin siyasi, sosyal ve dini hayatında Avrupa çapında etkileri olan hemen her olaya karışmış ve diplomatik görevlerde bulunmuştur; bunların en önemlileri Tapınak Şövalyelerinin resmiyet kazanması, II. Innocent ve II. Anacletus arasında geçen Papalık Hizipleşmesi, Peter Abelard ve la Porréeli Gilbert'in yargılanmaları, II. Haçlı Seferleri vaazları, çeşitli piskoposluk ve manastır atamalarında oynadığı rollerdir. Yücel Aşıkoğlu, a.g.e., s. III.

¹¹³ Michael Baigent ve Richard Leigh, *Mabet ve Loca*, (Çev. Muzaffer Renan Mengü), Emre Yayınları, 1. Baskı, İstanbul Kasım 2000, ss. 62-63.

¹¹⁴ Christopher Knight ve Robert Lomas, *Hiramın Anahtarı*, (Çev. Deniz Negiş, Burcu Tekten), Bilge Karınca, İstanbul 2007, s. 47.

¹¹⁵ <https://sourcebooks.fordham.edu/source/tyre-cde.asp> (Erişim Tarihi: 23.06.2019).

¹¹⁶ Michael Benson, *Gizli Topluluklar Sözlüğü*, (Çev. Sezer Soner), Neden Kitap, 1. Baskı, İstanbul Kasım 2005, s. 242.

¹¹⁷ Laurence Gardner, *Kutsal Ahit Sandığının Kayıp Sırları*, (Çev. Ertuğrul Bilal), Alfa Yayınları, 1-2. Basım, İstanbul Haziran 2007, s. 258.

getirilir. Hristiyanlık içinde olmakla beraber öğrendikleri yeni bilgilerin etkisiyle, kendi inanç sistemlerini daha da geliştirirler¹¹⁸.

Tapınakçıların Roma Kilisesi tarafından resmen tanınması şöyle anlatılır: “Bu dinsel onayı gerçekleştirmek üzere, tarikatın önderi Büyük Üstat Hugues de Payens beş şövalyeyle birlikte gider ve Papa II. Honorius’u ziyaret eder. Kudüs Patriğinin ve Kral II. Baudouin’in mektuplarını sunar; Templierlerin görevlerini, hizmetlerini ve yararlarını anlatır. 13 Ocak 1128’de Troyes’da konunun müzakeresi için konsil toplanır. Konsile çok sayıda yüksek din görevlisinin yanında özellikle Citeaux Başrahibi Etienne Harding ve Clairvaux Başrahibi Aziz Bernard da katılır. Büyük Üstat, konsillere Templier örgütünü yeniden takdim eder. Tatmin olan Troyes Konsili, İsa’nın Fakir Şövalyeleri adıyla dinsel şövalyelik tarikatının kurulmasına ve tüzüğünün Aziz Bernard tarafından hazırlanmasına karar verir. Böylece Templier tarikatı resmen kurulur¹¹⁹.”

2.2. Tapınak Şövalyeleri Düzeninde Uyulması Zorunlu Kurallar

Kutsal topraklarda Hristiyan hacıların güvenliğini sağlama amacına istinaden kurulan bu düzen, resmi olarak Batının askeri-dini bir düzeni olarak Roma Kilisesi tarafından tanınıp onaylanmayı talep eder. Kral II. Baudouin Clairvaux’lu Bernard’a bu talebi ileterek tarikat için belirli bir yaşam kuralları belirlemesini ister. Topluluğun düzenin kilit taşı, özverili ve itaatkâr olmaya bağlıydı. Bir düzen mensubundan beklenen durmaksızın emirlere uymayı sürdürmesiydi¹²⁰. Tapınak Şövalyelerinin uyması gereken kurallar Aziz Bernard tarafından hazırlanır ve yaptırımı Troyes Konsil kutsal babalarınca kabul edilir. Tapınağın askeri toplum düzeni ve manastıra ait belirlenen düzen kuralları, prensip olarak dinsel bir karakter niteliği taşır ve bu kurallar yetmiş iki başlıkta bölümlere ayrılır¹²¹. Bu kurallar onlara yasal olarak özerklik kazandırır; yalnız Papa’ya ve Tanrıya karşı sorumlu olurlar¹²².

Aziz Bernard’ın hazırlamış olduğu birinci kural, Latince yazılmıştı. Fakat Keşişlerin çoğu Latince okuyamazdı. Aslında sadece bir kısmı bütünüyle okuyabilirdi. Bu yüzden Konsil’den kısa bir süre sonra kural Fransızcaya çevrildi. İlk tercüme edildikten sonra, yeni problemler ortaya çıktı. Tercüme orijinal açıklamaları tam olarak bire bir

¹¹⁸ Halil Ersin Avcı, a.g.e., ss. 31-33.

¹¹⁹ Yusuf Acar, *Tapınak Şövalyeleri*, 1. Baskı, Nokta Kitap, İstanbul 2015, s. 193.

¹²⁰ Robert T. Wojtowicz, *The Original Rule Of The Knights Templar: A Translation With Introduction*, Western Michigan University Master’s Theses, Kalamazoo Michigan, June 1991, p. 4-11.

¹²¹ Charles G. Addison, *The History Of The Knights Templars, The Temple Church And The Temple*, London 1842, p. 15.

¹²² Oddvar Olsen, *The Templar Papers, Ancient Mysteries, Secret Societies, And The Holly Grail*, Book-mart Press, USA. 2006, p. 18.

kapsamıyordu ve XIII. yüzyılın ortasına kadar Tapınak Şövalyeleri yaşamlarını her yönüyle etkileyen yediyüz ayrı talimat aldılar. Her coğrafyadaki dini yetkili, kural listesinin bir kopyasını alırdı. Şövalyelerin çoğu, çavuşlar ve hizmetliler, düzenin işlerini takip etmekte yalnızca ihtiyaçları oldukları kadarını biliyorlardı ve kuralları günlük yaşamlarında uyguladılar.¹²³

Aziz Bernard, V. yüzyılda yaşamış olan Aziz Augustinus'un fikirlerini destekliyordu. Bu fikre göre; Hıristiyan barışını muhafaza etmek için yapıldığı sürece, savaşların haklı olduğunu savunuyordu. Aziz Bernard, Tapınak Şövalyelerinin kurulma hedeflerinin tam da bu çeşit bir fikre dayandığının kanıtı olarak, bu fikri daha da geliştirmiştir. Bu sebeple Tapınak Şövalyelerinin önlerine gelen herkesin canını almaları meşru bir durum olarak kabul ediliyordu. Çünkü şövalyeler, Tanrının iradesini gerçekleştirdiklerine inanıyorlardı ve Tanrı'nın emirlerini uygularlarken öldüklerinde ise, Cennette Azizlerin arasında olacaklarına inanıyorlardı¹²⁴.

Aziz Bernard kilise çatısı altında faaliyet gösteren farklı tarikatların meşruiyetini ve oluşturdukları birliği açıklarken Tekvin'de anlatılan Yusuf kıssasındaki alacalı entari sembolizmini kullanır. Kuyuya atıldığında Yusuf'un üzerinde bulunan entarinin çeşitli renklerden oluşması Tanrıya giden yolların çok çeşitli olduğunu gösterir. Yusuf'a tuzak kuran kardeşleri entarisine bir kuzunun kanını sürerler, böylelikle Mesih'in kurban edilişi ve masumiyeti haber verilmiş olur. Kanlı ve rengârenk entarinin kardeşler tarafından babaları Yakup'a götürülmesi Mesih'in mirasının Tanrı katında meşru birçok yolu içinde barındırdığının sembolüdür: "Bazılarını havari seçtin, bazılarını peygamber. Bazıları İncil vaaz eder, başkaları rahip veya öğretmendir ya da bu kıyafetin üzerindeki olağanüstü desenlerin içerdiği başka rolleri yerine getiriyordur. Her biri azizlerin kemaline hizmet eder ve Mesih'in yaşının gösterdiği misalle hep birlikte olgun bir insanlığa sevk ederler¹²⁵.

Tüm biraderlerin cüppeleri aynı renkte idi. Siyah, beyaz ya da kahverengi, beyaz urba sadece tarikata kabul edilen şövalyenin giysisiydi. Karanlık yaşamı bırakıp kendilerini yaratıcıya adadıklarının, saflığın simgesiydi. Bekârlık şövalyeliğin gerektirdiği bir zorunluluktur. Evli erkekler ise; eşlerinden izin alarak düzene girebilecekti ancak onlar, beyaz cüppe giyemiyorlardı. Tapınakçılar; gömlekleri, pantolonları, kemer ve ayakkabılarıyla yatacaklardı. Yatakhanelerin ışığı sabah oluncaya kadar kapatılmayacaktı. Saçları kısa olacak, sakal traşı yapılmayacaktı. Keşişler gibi şövalyeler de, yemeklerini

¹²³ Sharan Newman, *The Real History Behind The Templars*, Published by the Penguin Group, Newyork USA 2007, p. 51.

¹²⁴ Robert Lomas, *Tapınakçıların Gizemi*, (Çev. Umut Yener Kara), Yurt Kitap-Yayın, Ankara 2003, s. 71.

¹²⁵ Yücel Aşıkoğlu, a.g.e., s. 87.

yemekhanede topluca konuşmadan yiyeceklerdi. Et yemeklerinin bedene zarar verdiği düşüncesinden dolayı, sadece haftada üç kez et yenilmesine müsaade ediliyordu. Aslan hariç avcılık yasaktı. Kıskançlık, kin, iftira, dedikodu ve boş konuşmalardan uzak duracaklardı. İzin almadan kasabaya ya da kente gitmeyeceklerdi. Üstat ya da Üstadın yetki verdiği kimsenin buyruğu, sanki İsa'nın buyruğuymuş gibi derhal yerine getirilecekti. Üstad ve Meclisin kurallara uymayanları cezalandırma yetkisi vardı¹²⁶.

Her şey düzenin malı idi. Bir Tapınakçının bireysel mal zenginliği olamazdı. Atlar, gemiler, çiftlikler, silahlar, kaleler ve her çeşit mal varlığının hepsi düzene aitti. Düzen üyeleri evlenemezdi. Aile sahibi olmak ve akrabalarla görüşmek yasaktı. Hiç kimsenin, kendine özel bir yaşamı yoktu. Tapınak Şövalyeliği mühründe aynı ata binmiş iki kişi tasvir edilmişti. Bu duruma benzer biçimde ikili gruplar halinde gezinirdiler. Bu iki şövalye her şeyi ortak kullanıp aynı tabaktan birlikte yemek yerlerdi. Birbirlerine “kardeşim” diye seslenirlerdi. Kişisel temizlik ve bakım yapmayı küçük düşürücü ve utanç verici bir durum olarak görürlerdi¹²⁷.

Aziz Bernard'ın hazırlamış olduğu ve XXIX. bölümde yer alan manastırdan ayrılan kardeşlerin tekrar alınmasının gerekli olup olmadığı kuralında şöyle denir: Eğer kendi hatasıyla manastırı terk etmiş ya da sınır dışı edilmiş bir erkek kardeş geri dönmeyi arzu ederse, ilk önce bıraktığı hatayı tam olarak düzeltmesi için söz vermesine izin verilmeli ve en son yerinde alınmasına izin verin. Bu sayede alçakgönüllülüğü denenebilir, tekrar gitmesi gerekiyorsa bundan sonra her geri dönüş yolunun reddedileceğini bilerek, üçüncü kez bile alınmasına izin verin¹²⁸.

2.3. Tapınak Şövalyelerine Yeni Adayların Katılımı ve Hiyerarşi

Düzene katılacak adaylar, çoğunlukla haftada bir kez yapılan meclis buluşma evlerindeki organizasyonlarda düzen üyelerinin kabul etmesiyle kurul huzuruna getiriliyordu. Burada adayın katılma talebi bir kez daha sözlü olarak onaylandıktan sonra iki-üç kıdemli üye tarafından sorguya alınıyordu.

Adaya, yaşamında zevce ya da bir nişanlısı olarak bir kadına sahip olup olmadığı; başka bir tarikata yönelik herhangi bir vaadinin ya da bir andının bulunup bulunmadığı; herhangi birine ödeyemeyeceği bir borcunun olup

¹²⁶ Piers Paul Read, a.g.e., ss. 114-117.

¹²⁷ Enis Tezcan, a.g.e., s. 22.

¹²⁸ Saint Benedict, The Holy Rule of St. Benedict (Çev. Boniface Verheyen) Christian Classics Ethereal Library 1949, s. 39.

olmadığı; bedenlen sağlıklı olup olmadığı ya da bir hastalığının bulunup bulunmadığı, bir başkasının serfi konumunda olup olmadığını sormak zorundaydılar¹²⁹.

Aday; sonrasında eğitmenin veya oturumu yöneten yetkilinin karşısına getirilir ve kendisine şu uyarılar yapılırdı:

Kardeşim, çok büyük bir şey istiyorsun, zira bugüne değin tarikatımızın yalnızca dış görünümünü görebildin. Sen, dışarıdan bizleri güzel atlara, güzel donanımlara sahip, iyi yemekler yiyen, iyi içkiler içen, güzel giysiler giyen kişiler olarak gördün ve burada rahat bir yaşam süreceğini düşünüyorsun. Oysa içerideki koşulların ne kadar sert olduğunu bilmiyorsun: bugüne değin kendinin efendisiydin, şimdi ise bir başkasının kölesi olacaksın ve bu sana çok zor gelecek¹³⁰.

Aday; daha sonra itaatli olacağına, bekâretini muhafaza edeceğine, yoksul bir hayat süreceğine ve tarikatın gelenek ve adetlerine uyacağına yemin ederdi. Kutsal toprakların fethine yardımcı olmak için gereken her türlü çabayı ortaya koyacağına söz verirdi. Yemin merasiminden sonra aday; tarikata kabul edilir ve omuzlarına bir pelerin giydirilirdi. Devamında papaz, Ecce quam bonum mezmurunu (mezmur 133) okur ve Kutsal Ruh için dualar ederdi. Her üye, Paternoster duasını okuduktan sonra kabul görevlisi ve Papaz, adayı dudaklarından öperlerdi¹³¹.

Ne iyi, ne güzeldir,
Birlik içinde kardeşçe yaşamak!
Başa sürülen değerli yağ gibi,
Sakaldan, Harun'un sakalından
Kaftanının yakasına dek inen yağ gibi.
Hermon Dağı'na yağın çiy
Siyon dağlarına yağıyor sanki.
Çünkü RAB orada bereketi,
Sonsuz yaşamı buyurdu.¹³²

Düzen içerisinde bir çeşit hiyerarşi vardı. Bu hiyerarşide var olan bazı olgular şöyle idi:

Büyük Üstad: Teşkilatın en yüksek makamında Büyük Üstad vardı. Bir vaiz, iki şövalye, bir kâtip, bir yaver ve mızrağıyla kalkanını taşıyan bir hizmetkârdan meydana gelen bir gruba sahip, önemli bir kimseydi. Dört at bulundurma hakkı vardı. Özel nalbandı, tercümanlık eden bir Sarecen Kâtibi, bir Türkopol Komutanı ve aşçısı mevcuttu. Bir defa

¹²⁹ Malcolm Barber, *Tapınak Şövalyelerinin Yargılanışı*, (Çev. Nuri Plümer), Phoenix Yayınevi, 2. Baskı, Ankara Aralık 2008, ss. 30-31.

¹³⁰ Malcolm Barber, 2008, a.g.e., s. 31.

¹³¹ Malcolm Barber, 2008, a.g.e., s. 31.

¹³² 133. Mezmur.

seçildikten sonra etkin bir güç elde ediyordu. Örneğin; ihtiyaca göre kaynakların kalelere, ocaklara paylaşımını tekrardan organizasyonunu yapabiliyordu. Önemli kararlar; savaşa girilmesi, barış anlaşması, bir kalelinin yapılması, kumandanlığa kim görevlendirilecek, tarikata kim kabul edilecek vb. gibi konularda ruhani meclisle görüşüp birlikte karar alıyordu¹³³.

Kethüda: Kethüda, Büyük Üstadın vekili durumundaydı. Dikdörtgen biçimindeki bir sırik ya da kargının ucuna takılı siyah beyaz sancağı taşımak kethüdanın göreviydi. Sancakta, bazı zamanlarda beyaz zemin üstünde Tapınak Şövalyelerinin ayırıcı işareti, sekiz noktalı kırmızı haç mevcut olabiliyordu. Üstat gibi Kethüdanın da, kendi görevlileri vardı ve atlara sahipti¹³⁴.

Müşir: Müşir de, yaklaşık olarak Kethüda kadar bir öneme sahipti. Lakin askeri teşkilatın başı o kimseydi. Tüm kumandanlardan, atlardan, silah ve teçhizatların sorumlusu oydu. Ayrıca büyükçe alım, talep ve dağıtım yetki gücü vardı¹³⁵.

Kumandanlar: Bu yetkililerin altında bölgesel sorumluluklar taşıyan kumandanlar vardı. Örneğin; Ürdün nehrine geliş gidişleri esnasında hacıların güvenliğini sağlayan ve asıl haçı taşınırken koruyan askerlerin başı, Kudüs kenti kumandanıydı. Bölgelerin güvenliği ile kalelerin sürekli hazır vaziyette tutulması görevi Trablus ve Antakya kumandanları sorumluluğu altındaydı. Doğu'daki bazı ocakların yönetimi de diğer bazı kumandanlarca yapılmaktaydı¹³⁶.

Tarikatta genel olarak dört ayrı sınıf mevcuttu:

- I-** Şövalyeler; ağır süvari olarak teçhizatlı, beyaz elbiseli ve üzerinde kırmızı haç mevcut.
- II-** (Serjens) Çavuşlar; hafif süvari olarak teçhizatlı ve şövalyelerden daha düşük bir sosyal durumda bulunmakta ve kahverengi elbiseli.
- III-** (Frères Casaliers) Hizmet veren-yönetici kardeşler; kırsalda sahip olunan mülkün yönetiminden sorumlu, ticaret yapan, saygın görevliler.

¹³³ Derya Dünder, Ortaçağ Avrupa'sında Şövalyelik, Gazi Osman Paşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Tokat 2012, s. 48.

¹³⁴ Malcolm Barber, *Tapınak Şövalyelerinin Tarihi Yeni Şövalyelik*, (Çev. Berna Ülner), Kabalcı Yayınevi, 1. Baskı, İstanbul Şubat 2006, s. 294.

¹³⁵ Malcolm Barber, Şubat 2006, a.g.e., s. 294.

¹³⁶ Derya Dünder, a.g.e., s. 49.

IV- Vaiz-Papazlar; manevi ihtiyaçlara cevap verirlerdi¹³⁷.

2.4. Tapınak Şövalyelerinin Dini ve Askeri Yönü

Aziz Bernard'ın yazmış olduğı “Yeni Şövalyeliğe Övgüyle” (In Praise of the New Knighthood) özellikle Tapınak Şövalyelerine atıfta bulunuyordu ve diğere düzen şövalyelerinin de rasyonalizasyonunu¹³⁸ sağlıyordu¹³⁹. Aziz Bernard, Mesih'in yaşamı hakkında örnekler vermişti ve ölümle günah arasındaki temel Hristiyan öğretilerini tekrarlamıştı¹⁴⁰.

Tapınak Şövalyelerinin Düzeni, ilk defa dini ve askeri unsurları birlikte barındırıyordu ve bu durum diğere Hristiyan düzenlere/tarikatlara da örnek teşkil etmekteydi¹⁴¹. Düzen, bütünüyle kendine mahsus bir kuruluştı. Birbiriyle ahenksiz bir olgu gibi görünen dini ve askeri yaşamı birleştirerek, uzlaşım sağlamışlardı. Fakat oluşabilecek muhtemel problemleri önleyecek mutlak kaideler konulması lüzumunun da bilincindeydiler. Bu nedenle üstlendikleri görevin Kilise tarafından kabulünü elde etmişlerdi¹⁴². Tapınak Şövalyeliğı, Hristiyanlık dünyası için yeni bir düşünce idi. Yeni bir teolojik fikir olan kutsal şiddet ve kutsal savaşçı olgusunu Papa II. Urban ortaya atmış, Clairvaux'lu Bernard ise arka çıkmıştır. Bu düşünce, 1050 yılından sonra bütünüyle benimsenmiştir. Papalığın temel amacı; kâfirlerin öldürölmesi ve üstün amaçlar için insanları savaşmaya sevk etmektir¹⁴³.

Bir şövalyenin teçhizatları; zırhlı gömlek, demir şapka, tolga, omuzluk ve demirden yapılmış ayakkabılar gibi zırhlı donatılardan oluşmaktaydı. Savunma ve saldırı silahları; topuz, mızrak, kılıç ve kalkandı. Toplamda üç tane keskin bıçakları vardı. Bir tanesi keskin kısa kılıç, diğere ekmek bıçağı ve sonuncusu çakıydı. Şövalyeler atlarını örtmek için örtü kullanırlardı. İki adet gömlek iki çift ayakkabı alabiliyorlardı. Mevsimin durumuna göre yün fanila, biri yazlık biri kışlık iki kürklü cüppe edinebiliyorlardı. Üzerlerinde bir tunik,

¹³⁷ http://www.newworldencyclopedia.org/entry/Knights_Templar (Erişim Tarihi:28.03.2018).

¹³⁸ Rasyonalizasyon, bir işletmenin ilmi metodlara istinaden sevk ve idaresidir. Gıyas Akdeniz, “Devlet Teşkilatı ve Rasyonalizasyon”, *İstanbul Üniversitesi İktisat Faköltesi Mecmuası*, Cilt: 9, Sayı: 1-2, 1947, s. 63.

¹³⁹ Sarah E. Hayes, *Strange Bedfellows: The Rise of the Military Religious Orders in the Twelfth Century*, *The Gettysburg Historical Journal*, Vol. 13, May 2014, p. 64.

¹⁴⁰ Yücel Aşikoğlu, a.g.e., s. 104.

¹⁴¹ Helen Nicholson, “Saints or Sinners? The Knights Templar in Medieval Europe”, *History Today*, 1994, Vol. 44, Issue: 12., p. 1-19.

¹⁴² Regine Pernoud, a.g.e., s. 9.

¹⁴³ Robert Lomas, 2003, a.g.e., s. 66.

zırhlı gömlek ve demirden yapılmış bir kemerleri vardı. Yatakları ot minder, çarşaf ve örtüden oluşmaktaydı¹⁴⁴.

Savaş alanındaki davranış ve tutumları bütünüyle kurallara bağlıydı. Yakalandıklarında merhamet istemeleri, fidye teklifinde bulunmaları yasaktı. Ölümüne savaşmak mecburiyetindeydiler¹⁴⁵. Şövalyelerin savaştaki cesaretleri ve yetenekleri de şöhret konusuydu. Cesaretleri kimi zaman deliliğe ulaşıyordu. Örgütlerinin savaşçı yönünü ön planda tutmak ve korumak için bazı özel kurallar vardı. Örneğin; vuruşma esnasında düşman üç kat daha fazla değilse geriye çekilmeleri mümkün değildi. Geriye çekilecek sayıda olmalarına rağmen bile kumandanlarının emri olmadan bunu yapamazlardı. O zamanın özel kuvvetleri idiler¹⁴⁶.

Tapınakçılar, mükemmel askerlerdir. Kırmızı haçlı beyaz binişler giyerler, savaşa yürürlerken balzaus denen iki renkli sancakları yükselir önlerinde. Suskundurlar savaşa giderken. İlk hücumları en korkuncudur. Gidişte ilk, dönüşte sonuncudurlar. Üstatlarının emrine amadedirler. Savaşmayı münasip bulduklarında ve borular öttüğünde, düşman birliklerini tamamen geri çekilmeye mecbur bırakamaz veya darmadağın edemezlerse düşmanın kanı ve boynu önünde diz çökerek topluca Davud'un Mezmurunu söylerler, "Bize olmasın, ey Tanrım." Şayet aralarından biri herhangi bir sebeple düşmana sırtını dönerse, [bir bozgundan] sağ çıkarsa veya Hıristiyanlara karşı silah kuşanırsa, ağır bir ceza görür; bir yıl boyunca şövalyeliğinin alameti kırmızı haçlı beyaz binişinden mahrum edilir, biraderler cemaatinden dışlanır, yemeğini yerde, peşkir sermeden yemek zorunda kalır. Başına köpekler musallat olursa, onları kovalayamaz. Ama bir yıl dolduğunda, üstat ve biraderler cezasının yeterli olduğuna karar verirlerse eğer, eski şövalyelik kemeri iade edilir. Bu Tapınakçılar tevazuyla itaat ederek, şahsi mal mülk edinmeyerek, az yiyip kıt kuşanarak, çadırlarda yatarak, sıkı dini kurallara uyarak yaşarlar¹⁴⁷.

Tapınak Şövalyeleri yeminlerini ederlerken ezoterik bir özelliği bulunan Yuhanna İncili üzerine ederlerdi¹⁴⁸. Sıklıkla dua ederler, Bakire Meryem'e özel bir saygı gösterirlerdi. Kumar oynamalarına, sarhoş olmalarına ve topluluk içinde yaşamalarına izin verilmezdi. Tapınakçılar eğitimsizdi ve çoğu okuyamazdı. Birincil görevleri savaşmaktı¹⁴⁹. Tapınak Şövalyeleri İsa'nın doğum gününde, yükseliş ve diriliş günleri bayramlarında

¹⁴⁴ Regine Pernoud, a.g.e., s. 22.

¹⁴⁵ Christopher Knight ve Robert Lomas, 2007, a.g.e., s. 51.

¹⁴⁶ Lynn Picknett ve Clive Prince, *Tapınak Şövalyelerinin Gizli Tarihi*, (Çev. Sabri Kaliç, Umut Haskan), Neden Kitap, 1. Baskı, İstanbul Kasım 2006, s. 138.

¹⁴⁷ Malcolm Barber, Şubat 2006, a.g.e., s. 281.

¹⁴⁸ Özgür Polvan, "Tampliye Şövalyeleri", *Mimar Sinan Dergisi*, Sayı 132, 2004, s. 55.

¹⁴⁹ <https://www.britannica.com/topic/Templars> (Erişim Tarihi:01.01.2019).

ticaret yapmaktan mümkün olduğunca uzak durmaya özen gösterirlerdi. Ayrıca, Vaftizci Yahya'nın doğum gününde de aynı hassasiyet vardı¹⁵⁰.

Tapınak Şövalyelerinin etmiş oldukları bir dua şöyleydi:

Kutsal Ruh'unuzun tapınağı yapan Rab, sizi ruhta ve hakikaten anlamamızı öğretir. Kalplerimizi Lord, tüm iyi işlerimize bizi iyi etmeyi öğretir ve bizi ruhunuzla sevgi eylemlerine uyandırın ve bizi donatın inanç, umut ve sevgi gücü.

Lord, bizi kutsal tapınağınıza getirin, bizi canlı taş olarak yerleştirin, bizi gerçek kardeşliğe uyandırın, birbirlerine Hristiyan sadakalarında hizmet edin.

Sonsuz Tanrı, tapınağın zarafet şövalyeliğini lütufla hatırlayın Lord, size soruyoruz, insanların kalbini açın ve barış içinde tüm halkların uzlaşmacı bir bursu için güç verin.

Tanrım, aradığın ve seçtiğin insanları bir araya getir, bizi ayıran duvarları yık ve çekişmeye sebep olanları reddet.

Tanrım, günlük işler için bize güç ve başarı ver, bize sabır ve sadakat ver ve değerimizi kanıtlamamıza yardım et. Tapınağın ve savaşçının şövalyesi olarak adın ve sonsuz gerçeğin¹⁵¹.

O dönemde Tapınak Şövalyelerinin askeri gücü; dünyanın en disiplinli ve savaşçı ordusu durumundadır. Düzen; iki yüzyıl içinde Papalık tahtından hariç her bir otoriteye başkaldırıp, meydan okuyabilecek bir güce ulaşmıştır. Savaşçı olarak korku salan, Tanrı'ya bağlılıkları sebebiyle saygı gösterilen ve zenginliklerine gıpta edilen bir manastır düzeniydiler¹⁵².

2.5. Tapınak Şövalyeleri ve Gnostizm

Tapınak Şövalyelerinin, en dikkat çekici yönü gizliliğe aşırı derecede ehemmiyet vermeleriydi. Bu prensipten asla taviz vermediler. Bu durum ise akla, mantığa ve anlayışa karşıt bir durumdu. Çünkü böyle bir gizliliğe gerek yoktu. O dönemde Avrupa bütünüyle Katolik Kilisesi'nin hâkimiyeti altındaydı. Şayet Hristiyanlığa uygun bir yaşam sürdürüyordularsa saklayacak gizleyecek hiçbir durum söz konusu olamazdı¹⁵³.

Katharizm; çoğunlukla gnosis'i¹⁵⁴ veya doğrudan Tanrı bilgisini temel alan Gnostisizm'in, Ortaçağ modeli olarak bilinir. Erken dönem Kilisesi aracılığıyla yasaklanan

¹⁵⁰ Karen Ralls, *Knights Templar Encyclopedia*, Career Press, New Page Books, U.S.A., 2007, p. 67.

¹⁵¹ <http://www.dietempler.net/die-gebete-der-armen-ritterschaft-christi-zum-salomonischen-tempel.html>
Erişim Tarihi: 22.06.2019).

¹⁵² Halit Erol, a.g.e., ss. 68-69.

¹⁵³ Mustafa Karaca, *Tapınak Şövalyeleri Kutsal Kâse ve Magdalalı Meryem*, Nokta Kitap, İstanbul 2006, s. 192.

¹⁵⁴ Gnostik; geniş anlamda alem, insan tanrı ve kurtuluşa ilişkin ezoterik ve mistik kutsal bilgiye sahip olduğunu iddia eden kişi ya da akım. Dar anlamda ise kült ve ritüellerinde, Gnostisizm olarak adlandırılan

gnostisizm, dördüncü yüzyılda neredeyse tamamen yok olmuştu. Fakat birtakım gnostik okulların varlığı mevcuttu. Bu okullardan bir tanesi, Vaftizci Yahya'yı İsa'dan daha üstün olduğunu kabul eden Mandenlerdi. Hugues de Payen'in, Mandenler'i benimsediği ve iştirak ettiği, bu yüzden tarikatında Vaftizci Yahya'yı el üstünde tuttuğu varsayılmaktadır. Bu olgunun temeli belirsizlik içindedir. Gnostisizm'in, Kabbala ve Hermetizm ile de ilişkisinin olduğu ifade edilir. Tapınak Şövalyeleri bu iki olguyla, Doğu'da bulunduklarında karşılaşmışlardır. Farklı bir düşünce okulu da, Tapınak Şövalyelerinin Magdalalı Meryem ile alakalı olduğunu iddia etmektedir. Bakire Meryem kültü, on ikinci yüzyılda en tanınan zamanındadır ve Tapınak Şövalyeleri için Bakire Meryem koruyucu bir azizedir¹⁵⁵.

Kabbala, "Gelenek" Yahudi mistisizminin genel ismidir¹⁵⁶. Kabbala, Yahudilerin harfçilik ve sayıcılıkla birlikte anlaşılması kolay olmayan karışık metafizik evren öğretilerini içermektedir¹⁵⁷. Kabbala; bir çeşit dindeki gizli bilgilere ulaşma öğretisi olup, içerisinde barındırdığı fakat kolayca anlaşılamayan, büyü, sihir, kehanet ve mucize gibi olguları ve sırları kapsar¹⁵⁸. Yahudi olmayan çok sayıda insan, Kabbalanın sırlarından etkilenmiş bu öğretiyi yorumlamayla meşgul olmuştur. Tapınak Şövalyelerinin de Kabbala üstünde çalışmalarda bulundukları, Kudüs'te ve Avrupa'da Kabbalacılarla ilişkilerini devam ettirdikleri söylenir¹⁵⁹.

Tapınak Şövalyelerinin simgesel iletim şekli, sancağıydı. Sembolik olarak siyah, Tapınak Şövalyelerinin geride bırakmayı seçtikleri maddi dünyanın günahlarını temsil etmekteydi. Beyaz ise; düzenin onlara teklif ettiği saflığı belirtmekteydi. Bir çeşit karanlığın aydınlığa dönüşümünü simgeliyordu¹⁶⁰.

dinsel geleneğe yer veren akımlardan herhangi biri veya bu akımlara tabi olan kişi. Şinasi Gündüz, 1998 a.g.e., s. 143; Şinasi Gündüz, "Gnostik İdeolojide Şiddetin Metafiziği", *Din Ve Dünya Barışı Uluslararası Sempozyum*, İstanbul 26-28 Nisan 2007, ss. 349-361.

¹⁵⁵ Sean Martin, a.g.e., s. 108. ; Şinasi Gündüz, "Başkaldırı Geleneği Ve Heterodoksi", *Bilimname VI*, 2004/3, ss. 75-85.

¹⁵⁶ Şinasi Gündüz, 1998, a.g.e., s. 207.

¹⁵⁷ Şule Burul, Yahudi Mistisizmi: Kabala, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kayseri Mayıs 2006, s. III-1.

¹⁵⁸ Paul Kriwaczek, *Yahudi Medeniyeti*, (Çev. Ayşe Belma Dehni), Pegasus Yayınları, 1. Baskı, Şubat 2007, s. 284.

¹⁵⁹ Enis Tezcan, a.g.e., s. 16.

¹⁶⁰ Ejdan Sadrazam, 2002, a.g.e., s. 722.

Tapınak Şövalyelerinin Ortadoğu'da bulundukları dönemde, Ortadoğu'da oldukça etkin olan ve Müslümanlar tarafından da sapkın olarak kabul edilen Haşhaşilerle¹⁶¹ yakın ilişki kurmuş oldukları bilinmektedir. Haşhaşilerden bir takım mistik öğretiler ve tarikat örgütlenmeleri hakkında bilgiler edindikleri fikri de kabul görmektedir¹⁶².

2.6. Tapınak Şövalyelerinin Güçlenmesinde Etkili Olan Dini Sebepler

1127 yılından başlayarak Hugues De Payen, Avrupa turu yapar ve şövalyeler için önemli bağışlar yapan birçok soylu tarafından güzel karşılanır¹⁶³. Andre de Montbard'la birlikte Clairvaux Baş Rahibi Aziz Bernard'ın yanına gidip onun desteğini alırlar. Onun aracılığıyla Papa II. Honarius'la görüşülüp, bu küçük şövalye grubunun Kilise tarafından kabulü sağlanır. 1128 yılının Ocak ayında Troyes Kurulu, onları onaylar ve şövalyelerin düz beyaz olan kendi kıyafetlerinin giyilmesi uygun görülür. Bundan sonra şövalye oldukları gibi aynı zamanda resmi olarak birer rahiptirler¹⁶⁴.

Tapınak Şövalyelerinin, kısa bir süre içerisinde saygınlığa kavuşması, büyük oranda Aziz Bernard'ın desteğiyle mümkün olabilmektedir. Hugues de Payens'in talep etmesiyle Aziz Bernard, 1130 yılının başında Yeni Şövalyeliğe Övgü (De Laude Novae Militae) isimli çalışmasını yazar. Eserde, savaştan biraderlerin İsa'ya adanmışlıkları konusunda övgülerde bulunur. Yeni düzen, şövalyelik ve keşişliğin mükemmel bir birlikteliğidir ve önceki şövalyeliğe farklı bir alternatif olarak ortaya çıkmıştır¹⁶⁵.

Tapınak Şövalyelerinin kazanmış oldukları övgü hakkında şöyle denilmektedir:

İsa'nın bu şövalyesi, biri ten ve kana karşı diğeri ise göklerdeki soyut güce karşı olmak üzere çifte savaşa girişmiş devamlı bir haçlı askeridir. Sağını ve solunu kollayarak korkmadan ilerler. Göğsünü zırhla, ruhunu ise inançla bezemiştir. Bu iki savunma ile ne insandan ne şeytandan korkar. Haydi, o vakit bu güvence ile ileri şövalyeler ve İsa haçının düşmanlarını cesaretle avlayın. O'nun iyiliğinden eminsiniz, ne ölüm, ne yaşam sizi ayırabilir... Savaştan galip dönüşünüz nasıl da şanlı! Savaşta şehit oluşunuz nasıl da aziz¹⁶⁶!

¹⁶¹ Haşişkiye, Haşişi (esrar içen, esrarkes) kelimesinden türetilmiş topluluk ismidir; Haşişin, Haşişiyun/Haşişiyin, Haşşaşun/Haşşaşin ve Haşhaşiler de denilir. Mustafa Öz, Haşişkiye, DİA., 1997, s. 418.

¹⁶² Stephen J Watson, *Gizli Örgütler ve Tarikatlar*, (Çev: Füsün Dikmen), Tutku Yayınevi, 1. Baskı, 2017, Ankara, s. 255.

¹⁶³ <https://www.britannica.com/topic/Templars> (Erişim Tarihi:01.01.2019).

¹⁶⁴ Christopher Knight ve Robert Lomas, 2007, a.g.e., ss. 49-50.

¹⁶⁵ Ejdan Sadrazam, 2002, a.g.e., s. 604.

¹⁶⁶ Regine Pernoud, a.g.e., ss. 12-13.

Konsilden sonra Tapınak Şövalyeleri; ayrıcalıklı imkânlarla ve çok miktarda maddi olanaklara kavuşurlar. Kral I. Henry, altın ve gümüşten oluşan bir hazineyi hediye olarak verir. Ayrıca İngiltere, İskoçya, Fransa ve Flanders'daki bölge yöneticileri de çeşitli teçhizatla birlikte para yardımıyla bulunurlar¹⁶⁷. İtalya, Almanya, Avusturya, Macaristan'da ve Kutsal topraklarda arazi elde ederler. Bireysel olarak şövalyeler kendilerini fakirliğe adanmış olsalar da düzen beklenmedik miktarda zenginliğe kavuşur¹⁶⁸.

Papa'nın Tapınak Şövalyelerine resmi onay belgesini vermesinden sonra; krallardan, prenslerden ve diğer asil kimselerden Tapınak Şövalyelerine topraklar, kaleler ve ekonomik yardımlar gelmeye başlar. Bu yardımlar sadece Fransa'dan değil Hristiyan Avrupa'nın tamamından gelmekteydi¹⁶⁹.

29 Mart 1139'da Lateran Konsili'ndeki "Omne Datum Optimum" genelgesi Tapınakçıları, Papa'ya ve herkese karşı ilişilmez kılıyordu. Genelge, birliğe yapılan tüm bağışları kabul eder ve birlik yasasını onaylar. Tapınakçılara kendi komutanlarını serbestçe seçme hakkı tanınır. Komutana, birliğin geleneklerini ve kurallarını değiştirme ve düzenleme hakkı verilir. Tüm kardeşlerin başka bir düzene/tarikata geçmeleri ya da sadakat yemininde bulunmaları yasaklanır. Tapınakçılara Kiliseye vergi ödememe ve onlar için vergi toplama hakkı tanınır. Kendi topraklarında kendi kiliselerini kurma hakları vardır. Yine 1144 yılında yayınlanan "Milites Templi" ve ertesi sene yayınlanan "Milita Dei" de yeniden bir takım önemli ayrıcalıklar kazanırlar. Bu üç genelge, Tapınak Şövalyelerini yasallaştırır ve onları, Hristiyan âleminin kutsal topraklarda önemli bir merkezi gücü durumuna getirir. Tapınakçılar artık dokunulmaz olurlar. Tek gerçek inancın savunucularıdır ve çok hızlı bir yükseliş gerçekleştirirler¹⁷⁰.

Alan Butler ve Stephen Dafoe'nin ifadesiyle, Ortaçağ'ın en başarılı askeri, ticari ve mali organizasyonlarından biri oldular. Kutsal topraklardan Avrupa'ya kadar her yerde bir efsane olarak dilden dile dolaşmaya başladılar. Örgüt kısa bir zaman diliminde, dokuz şövalyeden iyi eğitilmiş on binlerce çalışana ve muazzam bir sermayeye sahip dev bir şirkete dönüştü. Yeni üyeler, para ve arazi teklifleri her yerden akmaya başladı. Kısa zamanda inşa edilen pek çok kale, çiftlik ve kilise, Tapınak Şövalyeleri ve hizmetçileri tarafından kullanıldı. Tapınakçılar gemileri teçhiz ettiler, hem

¹⁶⁷ Reşat Numan, *Tapınak Şövalyeleri Ve Masonlar*, Düşünce Yayınları, İstanbul Mayıs 2004, ss. 18-19.

¹⁶⁸ Michael Baigent, vd. *Savaşçı Keşişler Tarikatı Tapınak Şövalyeleri Kutsal Kan Kutsal Kâse*, Nokta Yayınları, 5. Baskı, İstanbul Mart 2004, s. 66.

¹⁶⁹ Oddvar Olsen, a.g.e., 2006, p. 18.

¹⁷⁰ Sean Martin, a.g.e., ss. 29-31.

ticaret hem de savaş gemileri filosu oluşturdular. Zamanla dönemlerinin en tanınmış savaşçıları, gezginleri, bankerleri ve finansörleri oldular¹⁷¹.

1147 senesine gelindiğinde, yalnızca Kudüs'te 700 şövalye, 2400 hizmetli ve dünyanın bütün önemli yerlerinde 3468 tane şato mevcuttu. Hem denizde, hem karada mühim ticaret merkezleri kurarak birçok savaştan ganimetler ve Avrupa ülkelerinde politik güç kazanmışlardı. Adeta devlet içinde devlet olmuşlardı. Anlaşmazlık yaşayan ya da birbiriyle çatışan krallar arasında hakemlik yapıyorlardı. XIII. yüzyıla gelindiğinde 20 bini şövalye olmak üzere toplam 160 bin Tapınakçının mevcut olduğu tahmin edilmekteydi¹⁷².

Tapınak Şövalyeleri zamanla etkinliğini çoğalttı ve krallara her dilediğini yaptırabilecek güce ulaştı. Kazanmış oldukları ayrıcalıklar sayesinde tüm savaş ganimetlerini ve taşınmazların sahipliğini ellerinde tutup, ne Kral'a, ne Piskopos'a ne de Kudüs Patriğine hesap vermiyorlardı. Denetimi altındaki topraklardan vergi toplama hakları vardı. Tapınak Şövalyelerinin işlerine artık hiç kimse karışmıyordu. Hiç açık vermeyen büyük bir örgüt oluvermişlerdi. Onların bu ayrıcalıkları kimi zaman Kralları, Piskoposları ve diğer kimseleri rahatsız etmiş olsa da, durum artık onlarsız olamayacak bir hal almıştı¹⁷³.

Tapınak Şövalyeleri, zamanının en iyi ve en son teknolojisi konusunda hakiki bir tekel oluşturmışlardı. Arazi ölçümü, yol yapımı, harita çizimi ve gemiciliğin ilerlemesinde faydalı olmuşlardır. Kendi limanları, tersaneleri vardı ve filolara sahiptiler. Hem ticari hem de askeri amaçlara ilişkin gemilerde manyetik pusula kullanmışlardı. Zırh yapımı, deri işçiliği, taş ustalığı ve mimari konularda oldukça ileri seviyeye ulaşmışlardı. Başarıları sayesinde her geçen gün daha fazla güç, zenginlik ve rahat bir hayata kavuştular¹⁷⁴.

2.7. Tapınak Şövalyelerinin İktisadi Faaliyetleri

Tapınak Şövalyelerinin kuruluşundan itibaren, günümüz bankacılık faaliyetlerine benzer şekilde düzenlemelere gittiği görülür. Avrupa'daki ilk banka Tapınağın kendisiydi. Tapınakçıların tutmuş oldukları kayıtlarda; görevde olan Tapınakçının adı, tarih, yatırılan miktar ve kimin hangi hesaba yatırdığı ve paranın nereden geldiği gibi bilgiler mevcuttu. Her günün sonunda toplanan paralar; dayanıklı ve güvenli odalarda muhafaza edilirdi.

¹⁷¹ Serdar Adalı, *Tapınak Şövalyeleri*, Kalipso Yayınları, İstanbul 2012, ss. 213-214.

¹⁷² Yusuf Acar, *Gizli Örgütler ve Tarikatlar*, Nokta Kitap, İstanbul 2014, s. 126.

¹⁷³ Bülent Bengisu, *Görünmeyen İmparatorluk Tapınak Şövalyeleri*, Nesil Yayınları, 5. Baskı, İstanbul Ekim 2002, s. 150.

¹⁷⁴ Mustafa Karaca, a.g.e., s. 166.

Paranın bir Tapınak evine yatırılıp, diğer başka bir Tapınak evinden çekilebildiği kredi mektupları sistemi oluşturulmuştu. Böylelikle; yatırılan paralar güvenli bir şekilde sağlam binalarda korunuyordu. Avrupa’da, Paris Tapınağının muhteşem binası finans merkezi olarak kullanılıyordu. Aynı şekilde Londra Tapınağı da aynı misyonu yerine getiriyordu. Tapınak Şövalyeleri o kadar çok zenginleşmişti ki, krallara bile borç verilebilmekteydi. Avrupa’daki borç alan krallardan ilki olan VII. Louis, finansal vaziyetini Tapınakçılardan alınan paralarla kurtarabilmişti. Yine İkinci Haçlı Seferi boyunca Fransa Kralları ile Tapınakçılar arasındaki ekonomik iş birliği, uzun yıllar devam etti. Özellikle II. Philip’in döneminde Tapınak, Fransız Kraliyet hazinesi durumuna dönüşmüştü. Öyle ki IX. Loıs, 1250 yılında Yedinci Haçlı Seferinde Müslümanlarca esir olarak ele geçirilince onu kurtarmak için gereken parayı yine Tapınaktan almışlardı.¹⁷⁵

Kralların Tapınak Şövalyelerine yönelik güvenleri tamdı, özellikle Fransa ve İngiltere Kralları ticaret işlerinde onlara çok güveniyorlardı. Paris ve Londra Tapınak merkezleri bu kralların hazinelerinin korunarak saklandığı yerlerdi. Tapınakçılar sadece komisyon alırdı. Krallara ait olan bu hazine krallar tarafından her zaman istenildiğinde alınabilirdi. Tapınakçılar korumakla yükümlü oldukları hazineleri kullanamazlardı. Başkalarına borç olarak veremezlerdi ya da yatırım girişiminde bulunmaya cesaret edemezlerdi¹⁷⁶.

O tarihlerde insanların değerli mallarını ya da paralarını Kilise, Manastır gibi dinsel koruma altında bulunan yerlerde emanet olarak vermesi çok sıkça rastlanılan bir durumdu. Aynı şekilde değerli mücevherler, eşyalar ve paralar Tapınak evlerine rehin olarak verilirdi. Tapınaktaki sorumlular; diğer Manastırdaki görevlilerin tuttıkları kayıtlara benzer şekilde gerekli kayıt sicillerini işleyip sakarlardı. Öyle ki; bu, Kilise ve Manastırların hazineleri günümüzdeki banka kasalarının yaptığı işlevi görüyordu. Bu hazineler burada güvenilir kişilerin sorumluluğunda sağlam ve korunaklı bir yerde gözetim altında tutulmaktaydı. İnsanlar hacca gitmeden paralarını buralara teslim ediyorlardı. Eğer geri dönemezlerse ödenmesi gereken miktar mirasçılara veriliyordu. Her kesimden insanların borç almak için müracaat ettikleri bir yer olmuştu. XIII. yüzyıl süresince belirlenen bir yerde toplanan ve yönetilen bir kasa olarak, hacıların ve kutsal toprakların ihtiyaçlarının giderildiği merkezdi. Tapınakçılar, ödünç verilen paraları, ödemeleri ve

¹⁷⁵ Sean Martin, a.g.e., ss. 37-38.

¹⁷⁶ Sharan Newman, a.g.e., s. 201.

teminat gibi finansal hareketleri tapınak evlerindeki görevlilerce düzenli olarak kaydını tutuyorlardı¹⁷⁷.

Tapınakçılara verilen dini ve askeri güvence, emanetçiler bakımından garanti oluşturuyordu. Tapınak Şövalyeleri para ve mücevher hazinelerinin yanı sıra, altının ölçü ayarını da ellerinde tutuyorlardı¹⁷⁸.

Yolların güvenli olmadığı, haydutların ve yağmalamanın sık rastlanıldığı bir zamanda değerli eşyaların üzerinde taşınması büyük bir risk taşımaktaydı. Bu sebeple Tapınakçıların ortaya çıkardığı akreditif¹⁷⁹ olgusu bu sorunu çözmektedir. Örneğin bir miktar para Tapınakçıların Londra binasına yatırıldığında oradan bir belge alınıyordu. Sonrasında İngiltere'nin herhangi bir yerinde ya da Avrupa ülkelerinde hatta kutsal topraklarda rahatlıkla dolaşabiliyorlardı. Gidilen her yerde döviz cinsi ne olursa olsun nakit bir şekilde alınabilmesi için belgenin gösterilmesi yeterli oluyordu. Ayrıca bu şekildeki ödemelerde, sahtekârlık ve çalınma riskine karşı özel bir kodlama sistemi tarikat tarafından kullanılmaktaydı¹⁸⁰.

Ortaçağda bir belgenin orijinal olduğunu belirtmek için en sık kullanılan yöntemlerden bir tanesi mühürlemektir. İzni olmayan kimselerin belgeyi açmasını engellemek ve açmaya çalışan kişiyi de uyarmak gayesiyle belge, bal mumu ile mühürleniyordu. Dini-Şövalye düzenleri ile kim bağlantı kuruyorsa onlara kurumları hatırlatıyordu¹⁸¹.

Tapınakçıların dürüstlüklerinin biliniyor olması sebebiyle, başkalarının paralarını saklama ve farklı yerlere transfer edilmesi hususunda Tapınak Şövalyelerine karşı mühim bir güven oluşmuştu. Tapınakçılar, aynı zamanda Yahudiler içinde olmak üzere, bireylere ve kurumlara borç vermektedirler. Lakin en önemli müşterileri krallardı ve açtıkları kredilerle çok defa kraliyet hazinelerini iflas etmekten kurtarmışlardı. Artık Hristiyanlık Âlemi'nin bankerleri idiler. Paris'teki Tapınak, Kuzeydoğu Avrupa'nın en önemli finans merkezlerinden biri durumuna gelmişti. Tapınakçıların yıllık ya da aylık ödeme gibi

¹⁷⁷ Regine Pernoud, a.g.e., ss. 91-95.

¹⁷⁸ Regine Pernoud, a.g.e., s. 93.

¹⁷⁹ Akreditif kelime olarak itibar vermek-tasdik ve temin etmek anlamındaki "accredites" kelimesinden gelmektedir. En basit haliyle bir koşullu havale olarak tanımlamak mümkündür. Ömer Özkan vd. "Avrupa Birliği-Türkiye ve Türkiye Cumhuriyetleri Arasındaki Ticarete Kullanılabilecek Alternatif Bir Finansman Yöntemi: Karşılıklı Alternatif", *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi*, Sayı: 6, Mayıs 2005, s. 3.

¹⁸⁰ Michael Baigent ve Richard Leigh, 2000, a.g.e., ss. 68- 69.

¹⁸¹ Ejdan Sadrazam, 2002, a.g.e., s. 721.

uygulamış oldukları finansal hizmetler de mevcuttu. Toprak ya da para bağışlarında ekseriyetle ölene kadar bir erkek ve karısının geçimlerinin sağlanması gerekiyordu. Kişinin yaşlılıkta ihtiyaçlarının karşılanması ya da bakmakla sorumlu oldukları kimselerin refahının sağlanabilmesi için, dini bir kuruma hediye vermek haricinde pek az yol vardı¹⁸².

1203 senesinden 1206 yılına kadar Tapınakçılar, Kral John'a sıklıkla borç para vermişlerdi. Kral John böylelikle Fransa da yakalanan askerlerini ve ajanlarını kurtarmak için gerekli fidyeyi ödeyebilmiştir. İngiltere Tapınak yetkilisinin (Aimeric de St. Maur) İngiltere Kralı John'a sürekli destek olduğu belirtilmektedir. Magna Charta'yı imzalaması için Kral John'a tavsiyede bulunduğu da ifade edilmektedir¹⁸³.

15 Haziran 1215 tarihinde İngiliz Kralı John tarafından onaylanan Magna Carta veya Hürriyetlerin Büyük Fermanı (Great Charter of Liberties) ile Krallığa bağlı tüm hür kişilerin hakları ve hürriyetleri kabul edilmiştir¹⁸⁴.

Tapınak Şövalyeleri Kıbrıs'ta şarap üretilmesinde başarılı olmuşlar ve şarap ihracatı yaparak da maddi kazanç elde etmişlerdi¹⁸⁵.

2.8. Tapınak Şövalyeleri ve Haşhaşilerle İlişkileri

Hasan Sabbah; çok sert ahlak kurallarına sahip etkileyiciliği olan bir şeyhtir. Birçok siyasi suikast gerçekleştirdiği kesin olarak bilinmektedir. Bunlardan bir tanesi; Haçlıların daha yeni Kudüs'ü ele geçirmeye çabaladıkları zamanda, Selçuklu Veziri Nizamülmülk'e yapılan suikast'tır¹⁸⁶.

1094 yılında Kahire'de yönetimde bulunan Şii Fatımi kolundan ayrılmışlar ve kısa bir zaman sonrasında Lübnan dağlarında da etkilerini göstermeye başlamışlardı. Burada yaşayan Franklar, önderlerini "Dağın Yaşlı Adamı" olarak biliyorlardı. Sahip oldukları topraklar ve sayı bakımından zayıf olsalar da, inandıkları davaya karşı güçlü bir bağlı

¹⁸² Piers Paul Read, a.g.e., ss. 196-198.

¹⁸³ Eleanor Ferris, "The Financial Relations of the Knights Templars to the English Crown", *Oxford University Press, The American Historical Review*, Vol. 8, No: 1, (Oct 1902), p. 8-9.

¹⁸⁴ Ersan İlal, "Magna Carta", *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası Dergisi*, Cilt: 34, Sayı: 1-4, Ocak 1968, s. 210

¹⁸⁵ Ejdan Sadrazam, Şevket Öznur, "Özgürlüğün Yudumu: Commandaria", *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi*, Kıbrıs Özel Sayısı, 2013-2, ss. 94-100.

¹⁸⁶ Umberto Eco, *Efsanevi Yerlerin Tarihi*, (Çev. Kemal Atakay), Doğan Egmont Yayıncılık, 1. Baskı İstanbul Haziran 2015, s. 282.

vardı. Bir siyaset yolu olarak “zalimin katlinin” zorunlu olduğuna inanmaları, onların; etkin ve korkutucu bir güç olmalarını sağlamıştır¹⁸⁷.

Vakanüvis Arnoldde Lübeck şunları yazıyor; "Şimdi ben bu şeyh hakkında gülünç gibi görünen, fakat güvenilir şahitler tarafından bana söylenen bazı olayları nakledeceğim. Şeyh, ülkesindeki insanların kafasını, büyüsü sayesinde öyle bulandırıyor ki, onun dışında bir Tanrı'ya ne saygı duyuyor, ne de ibadet ediyorlar. Onları öyle umutlarla ve ebedî bir cennet içindeki öyle eğlence vaadiyle kendine çekiyor ki, onlar da yaşamaktansa derhal ölmeyi tercih ediyorlar. Hatta içlerinden bir grup, onun bir emri veya basit bir işareti ile yüksek bir surun tepesinden atlamaya ve kafası parçalanarak korkunç bir şekilde ölmeye hazır vaziyettedir. İnsan kanı döken ve buna karşılık kendisi de ölümü tadan kişilerin en mutlu kimseler olduğunu ileri sürüyor. Böylece bazıları, birini hile ile öldürüp, sonra sanki cezalandırma ile ermişçesine bizzat kendilerini de telef ederek ölmeyi göze aldığı zaman, onlara âdeta bu işe mahsus olan hançerleri veriyor. Daha sonra onları, sarhoşluk ve unutkanlık halinde kendinden geçiren bir içkiyle coşturuyor. Bu sayede onlara zevk ve haz, daha doğrusu aldatmacılık dolu bazı tuhaf rüyalar gösteriyor ve bu kabil eylemleri karşılığında onlara bu güzelliklerin sürekli sahipliğini vaat ediyor¹⁸⁸.

Fedailerin görevlerini yerine getirirlerken yaşamlarını kaybetmeleri anne ve babaları için büyük bir şeref olarak kabul edilirdi. Örneğin; görevlerin birinde arkadaşları ölen bir fedai, zorlu görevi bitirdikten sonra bir şekilde evine döndüğünde annesi, oğlunun yaşadığını öğrendiğinde bu durumu bir utanç olarak kabul etmiş ve saçını kesip suratını karalara boyamıştır¹⁸⁹.

Şövalye De Payens ve beraberindekiler Kudüs'e geldikten kısa bir süre sonra İsmaililer ile karşılaştılar. Gilde (manastır dernekleri) mensubu rahiplerden şövalyeler hakkında bilgi alan ve onların Hristiyan camiası içindeki en etkili ve bilgili kişiler olduğunu öğrenen Hasan Sabbah, Mabet şövalyeleri ile görüşmeyi özellikle istedi. Bu isteğin altında, Tampliyeler'in eski bir Batını doktrin mabedini koruma görevini üstlenmeleri ve mabet içinde bazı kaybolmuş sırları açığa çıkarmak için yaptıkları araştırmalarında etkisi vardı. De Payens ve diğer şövalyeler, davet üzerine, Hasan Sabbah'ı Alamut Kalesi'nde ziyaret ettiler. Burada Sabbah'ın kurduğu sistemi gözleriyle gören şövalyeler, örgüt ve Batını doktrin hakkında ilk ağızdan bilgiler aldılar. Kudüs'e geldikleri sırada Katolik inancının en önde gelen savunucuları arasında yer alan Tampliyeler, Hasan Sabbah ve Dailerini tanıdıktan, İsmaili öğretisini derinlemesine inceledikten sonra, Katolik inanç tarzından giderek uzaklaştılar ve akılcılığı ön plana çıkaran ezoterik doktrine bağlandılar. Tampliyeler'deki bu inanç değişikliği kurdukları güçlü örgüt sayesinde tüm Avrupa'ya yayılırken, Katolik Kilisesi'nin zayıflamasına yol

¹⁸⁷ Malcolm Barber, Şubat 2006, a.g.e., ss. 161-162.

¹⁸⁸ Bernard Lewis, *Haşîşiler*, (Çev. Ali Aktan), Sebil Yayınevi, 1. Baskı, İstanbul 1995, s. 4.

¹⁸⁹ Laurence Lockhart, “Hasan-ı Sabbah Ve Haşâşiler”, (Çev. Süleyman Tülücü), *Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Sayı: 26, Erzurum 2006, s. 224.

açtı. İsmaililerle ilişkileri Tampliyeler'in tüm felsefesini değiştirmişti. Ancak bu ilişki, örgütün sonunu getiren suçlamayı da bünyesinde barındırdı. Tampliye Şövalyeleri, Hristiyan görünme zorunluluğu ile ezoterik inançlarını bir arada yürütmek için, üzerine yemin etmek üzere, ezoterik bir yapısı bulunan ve Saint Jean tarafından yazılan Yuhanna İncili'ni seçtiler. Tampliyeler'in bu seçimi diğer şövalye örgütlerini de etkiledi. Örgütlenmelerini İsmaili teşkilatı yapısını örnek alarak gerçekleştiren Tampliyeler, disiplin, hiyerarşi, tarikatın başkanı olan 'Büyük Üstat'a mutlak bağlılık ve itaat gibi İsmaili uygulamalarını sürdürdüler. Üç dereceli bir inisiyasyon sistemi kurdular. Mass adı verilen ayinlerde, Kutsal Ruh'un sembolü olarak kabul ettikleri ekmeği kirli olabilecek elleriyle değmemek için eldiven giyen Tampliyeler'in de zırhlarının üzerine giydikleri pelerinler koyun postundan yapılmıştı ve beyazdı ve diğer tüm giysileri de beyazdı. Bu geleneği de İsmaililerden alan Tampliyeler, tek fark olarak, göğüsleri üzerine Haçlıların sembolü olan kırmızı Haç diktirirlerdi ki, bu Haçın şekli kendilerine hastı (Saint Jean Haçı). Tarikata üyeler ketumiyet yemini ederek alınırlardı ve yeminini bozanlar bunu hayatlarıyla öderlerdi. Şövalyeler birbirlerine Kardeş diye hitap ederlerdi. Üç dereceli örgüt yapılarında, ilk derece sahiplerine, daha yukarı derece üyelerine hizmet etme zorunluluğu nedeniyle Serving Brothers denilirdi. İkinci derecede birer Chaplaini olan tarikat üyeleri, Şövalye Knight unvanını ancak en üst derecede elde ederlerdi¹⁹⁰.

1148 yılında, Hasan Sabbah'ın tarikatıyla-Haçlı işbirliğinin en belirgin örneklerinden birisi yaşanır. Antakya kontu Raymond Poitiers, Haleb hâkimi Nureddin Mahmut b. Zengi'nin Antakya toprağındaki saldırısını; haşhaşi reisi Ali b. Vefa'nın desteğiyle engelleyebilmiştir¹⁹¹.

¹⁹⁰ Turgut Derinkök, a.g.e., ss. 123-124.

¹⁹¹ Aydın Usta, "Müslüman-Haçlı Mücadelelerinde Haşîşiler", *Tarih Dergisi*, Cilt: 0, Sayı: 44, 2006, s. 14.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TAPINAK ŞÖVALYELERİNİN ZAYIFLAMASI YARGILANMALARI VE DÜZENİN DAĞITILMASI

3.1. Tapınak Şövalyelerinin Zayıflamasında Etkili Olan Sebepler

4 Temmuz 1187 yılında Hittin Savaşında Müslümanlar, Haçlılara karşı saldırıya geçmişlerdi. Savaşa katılanlar arasında Akka piskoposu da vardı ve öldürülmesiyle Kutsal Haç Müslümanların eline geçti. Hristiyan askerlerinden yaklaşık olarak 30.000-40.000 arasında kayıp vardı. Esir alınanlar içerisinde Kral Guy de Lusignan, kardeşi Amaury ve Tapınak Şövalyelerinin Üstadı Gerard de Ridefort gibi isimler vardı. Sağ olarak ele geçirilen Tapınakçılar ve Hospitalier Şövalyeleri idam edildiler¹⁹². Hittin savaşının kazanılmasıyla Müslümanların, Kudüs'ü alabilme olanağını ortaya çıkmıştı. Bölünmüş ve ufak birliklere ayrılmış Frankların karışıklığından yararlanarak, birkaç hafta içerisinde iç bölgelerdeki kalelerin çoğu ele geçirildi ve Frankların, kıyılarla bağlantıları kesildi¹⁹³.

9 Temmuz 1187 yılında Akka'nın Müslümanlar tarafından alınmasından sonra Selahattin Eyyübi Gazze kentine sefer düzenler ve Tapınak Şövalyelerinin kumandanı Gerard, Gazze'ye teslim olması emrini verir. Böylelikle şehir Müslümanlara teslim edilir ve Tapınak Şövalyeleri kumandanı Gerard bu şekilde özgürlüğüne kavuşur. 2 Ekim 1187 yılında Selahattin Eyyübi Kudüs'ü Hristiyanlardan teslim alır¹⁹⁴.

Kudüs'ün Müslümanlar tarafından alınmasıyla birlikte Latin Patrikliği Kudüs'ten ayrılmak zorunda kalarak, varlığını Akka kentinde devam ettirmiştir. 1291 yılında Müslümanların Akka'yı yeniden ele geçirmeleri neticesinde Kudüs Latin Patrikliği ortadan kalkmıştır¹⁹⁵.

¹⁹² Serkan Özer, *Selehaddin Eyyübi Ve Haçlılar*, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde 2010, ss. 94-96.

¹⁹³ Claude Cahen, *Haçlı Seferleri Zamanında Doğu ve Batı*, (Çev. Mustafa Daş), Yeditepe Yayınevi, 1. Baskı, İstanbul 2010, s. 207.

¹⁹⁴ Serkan Özer, a.g.e., ss. 103-106.

¹⁹⁵ Ahmet Türkan, a.g.e., s. 29.

Kızıl Haçlı Tapınak Şövalyeleri, Filistin'in sahibi olmak için yarışan Avrupa'nın son grubuydu¹⁹⁶. Aziz Bernard; Tapınak Şövalyelerinin görevini, öncelikli olarak kutsal mekânların korunması biçiminde belirtmişti. Bu nedenle kutsal toprakların kaybedilmesinde diğer düzenlerden/tarikatlardan daha çok, Tapınak Şövalyelerinin kusurlu olduğu fikri öne çıktı. Böylelikle, Tapınak Şövalyelerinin eleştirilmesi ve insanların sorgulayıcı yaklaşımlarıyla yüz yüze gelmeleri sonucunu ortaya çıkardı¹⁹⁷.

Maddi olanaklarının ve sayılarının artmasının yanında, kimi kaynaklara göre bunlara bağlı olarak tamahkârlıkları, benlikleri, tutkuları ve acımasızlıkları artmıştır. Öyle ki; artık kendileri hakkında tek bir iyi şey bile dillendirilmez olmuştur. Avrupalıların genel fikri bu yöndedir. Misal olarak, Fransa halkı içinde “Tapınakçı gibi içmek” ve “bir Tapınakçı gibi yemin etmek” sık kullanılan sözlerdi. Almanya’da “Tempelhaus” sözcüğü, genelev ile eş anlamlı idi. Büyüklenen bir kimse için “bir Tapınakçı kadar kibirli” tanımlamasında bulunuluyordu. Kutsal toprakların kaybedilmesinden sonra, başta Fransa olmak üzere diğer krallıklara Tapınakçıların gelmesiyle halk arasında yakından tanınmaya başladılar¹⁹⁸.

Hospitalier Şövalyelerinin zenginlik yönünden, Tapınak Şövalyeleri kadar hatta daha fazla zenginliğe sahip olduğu bilinmektedir. Kutsal topraklarda gerek hastane işleri gerekse diğer hayır işlerinden dolayı Tapınak Şövalyelerine göre, halk tarafından dini yönden daha ön planda kabul edilmekteydiler. Hospitalier Şövalyelerinin Tapınak Şövalyelerine göre daha azimli ve kararlı tutumlar sergilemeleri ve Rodos’u almaları, Hospitalier Şövalyeleri hakkında daha olumlu düşünülmesine neden olmuştur. Diğer yandan Tapınak Şövalyelerinin kutsal toprakların kaybedilmesinden sonra kendilerine yöneltilen ihanet suçlamaları karşısında, kendilerini savunma konusunda yetersiz kalmaları ve Tapınak Şövalyelerinin yeni bir haçlı seferine sıcak bakmamaları gibi sebeplerden dolayı, Tapınakçılar hakkında olumsuz bir kanaat mevcuttu. Tapınakçılar siyasi olarak da yalnız kalmışlardı¹⁹⁹.

¹⁹⁶ Charles Mills, *The History Of Chivalry Or Knighthood And Its Times*, Philadelphia, Lea And Blanchard, 1844, p. 111.

¹⁹⁷ Malcolm Barber, Şubat 2006, a.g.e., s. 450.

¹⁹⁸ Sophia Menache, “The Templar Order: A Failed Ideal?”, *Catholic University of America Press, The Catholic Historical Review*, Vol.79, No.1, 1993, p. 9; ; Enis Tezcan, a.g.e., ss. 34-35.

¹⁹⁹ Michelle Mann, “An Inquiry Into The Dimise Of The Templars”, p. 1-16. <https://es.scribd.com/document/74125126/An-Inquiry-Into-the-Demise-of-the-Templars> (Erişim Tarihi: 03.07.2019).

Tapınak Şövalyeleriyle, Hospitalier Şövalyeleri Tarikatının birleştirilmesi fikri, 1305 yılında V. Clement'in, Papa olmasıyla gündeme geldi. Papa, Jacques de Molay ile Hospitalier Tarikatı Başefendisi Fulk de Villaret'i, bu konudaki fikirlerini yazılı ve sözlü olarak ifade etmeleri için davet eder. Jacques de Molay'a göre, bu düşünce olanaklı değildir. 1306 senesinde Papa'ya gönderdiği mektupta, aynı amaçları olsa da her iki düzenin/tarikatın bağımsız durumda daha fazla faydalı olacağı sonucuna varır. Clement, her iki üstadı tarikatların birleştirilmesi ve yeni bir haçlı seferi fikri gibi meseleleri görüşmek üzere Fransa'ya davet eder. Toplantı 1306 senesinin Azizler Günü'ne ayarlanır. Fakat Papa'nın sağlık sorunları sebebiyle toplantı ertelenmek zorunda kalır. De Molay, 1306 senesi sonrası Batı'ya gelir. De Molay ve Papa, Hospitalierlerin Başefendisi'nin Fransa'ya gelmesini beklerlerken diğer bir meseleyi görüşürler. İki sene öncesinde Tapınak Şövalyeleri Düzeninden atılan birkaç şövalye tarafından Tapınakçılara yönelik ağır şekilde ahlaksızlık suçlamalarında bulunulmuştur. De Molay, Papa'dan Tapınakçıların saygınlığının savunulmasını talep eder²⁰⁰.

3.2.Tapınak Şövalyeleri Hakkında Yapılan Suçlamalar ve Tutuklanmaları

Hazine Bakanı Enguerrand ve Adalet Bakanı Guillame de Nogaret, Tapınakçıların hazinesine el konulmasının zorunluluğunu dile getiriyorlardı. Fransa'nın içinde olduğu ekonomik sıkıntılardan bu yolla kurtulabileceğine inanıyorlardı. Zaten 1302 senesinde Flandrea'a karşı yapılan savaşta Fransa'nın kaybetmesi ülkede, çok büyük ekonomik ve sosyal sıkıntılara neden olmuştu. 1306 senesinde Yahudiler, ülkeden gönderilmiş ve mallarına el konulmuştu. Fakat bu yapılanlar da, Fransa'nın ekonomik sıkıntılarına çare olamamıştı²⁰¹.

1308 yılındaki bir belgeye göre; Kral Philippe, 1305 yılında Papadan, bütün askeri düzenleri/tarikatları birleştirip tek bir düzen/tarikat biçiminde oluşturmasını istemişti. Bu isteğin yerine gelmesiyle krallığından ayrılacak, Kudüs Kralı unvanıyla bu yeni oluşumun liderliğini yapacaktı. "Kudüs Şövalyeliği Tarikatı" isminde olacak bu kuvvet, Kralın bir oğlu ya da kraliyet eliyle görevlendirilen biri tarafından idare edilecekti. Büyük Üstad Molay'ın, tarikatların birleştirilmesi düşüncesini, üstatlık makamına dönük bir tehdit

²⁰⁰ Sean Martin, a.g.e., ss. 87-88.

²⁰¹ Bülent Bengisu, 2002, a.g.e., s. 167.

olarak görmüş olması muhtemeldir, lakin mülk birleştirme durumu şüphesiz hiyerarşilerin tekrardan oluşturulmasını ifade edecekti²⁰².

1306 senesi itibariyle Tapınakçıların, Fransa Kralı IV. Philippe'in hedefinde olduğu söylenir. Kral'ın, Tapınak Şövalyelerine karşı kişisel bir kını mevcuttur. Öncesinde I. Richard'a verilen statü türünden, örgüte "Onursal Tapınakçı" şeklinde kabulü isteğinde bulunmuş lakin aşağılanarak isteği reddedilmiştir. 1306 yılında ayaklanan bir grup kimse tarafından sıkıştırılınca, Paris'te Tapınak Şövalyelerine ait olan Mabede sığınmak zorunda kalmış ve örgütün zenginliğine kendisi de şahit olmuştur²⁰³.

Fransa Kralı Philippe'nin açgözlü, paraya düşkün ve kıskanç bir kral olduğu ifade edilmektedir. Tapınak Şövalyelerinin sahip olduğu zenginliğe imrenmesinden dolayı Papayla olan bağlantılarını belirlemeye çalıştığı ve düzeni bastırabilmek için saldırgan bir tutum içine girdiği iddia edilir. Lüks yaşam, ölçsüzlük ve acımasızlık gibi suçlar o zamanlarda çok genel suçlardan bazılarıdır²⁰⁴. Kral Philippe'nin; şövalyelere büyük miktarda para borcu mevcuttur ve neredeyse iflasın eşiğinde olduğu söylenir. Tapınakçıların, siyasal gücünün farkındadır ve bu durum onu endişelendirir. Tapınak Şövalyelerine karşı yapılan suçlamaların bir listesini yapar. Bu listenin ilk sırasında sapkınlık geliyordu. Tapınak Şövalyelerin Yahudi, gnostik ve Müslümanlarla diplomatik ve iş ilişkilerinin varlığı mevcuttu²⁰⁵. Bazı şövalyelerin, sekreter veya hizmetçi olarak Müslümanları çalıştırması, sıkça görülen bir durumdu. Birçok şövalye, Arapça konuşuyordu. Önceden, Cathar grubuna mensup olan birçok üyeleri mevcuttu ve birçok şövalye, gnostik düalizme yönelik inancını alenen ifade ediyordu. Bunların hiçbirisi, Kilise tarafından kabul görmüyordu²⁰⁶.

Peter Tompkins'in *The Magic of Obelisks* (Dikilitaşların Sihri) adlı kitabında belirttiğine göre:

'Halkın öfkesi... Baphomet adlı bir idol biçiminde iblise tapınma... suçlamalarıyla... uyandırıldı.' Baphomet 'fallik tapınma ve yönlendirilmiş irade gücüne dayanan Gnostik ritlerin Tapınak Şövalyeleri sembolüydü. Bir keçi, sakallı ve yarık toynakları olan çift cinsiyetli bir figür ilk çağların boynuzlu tanrısı, Mendes'in keçisiyle birbirine bağlıdır²⁰⁷.

²⁰² Malcolm Barber, Şubat 2006, a.g.e., s. 434.

²⁰³ Michael Baigent ve Richard Leigh, 2000, a.g.e., s. 71.

²⁰⁴ "The Knights Templars", *The Dublin Penny Journal*, Vol. 2, No. 87, 1 March 1834, p. 275-276.

²⁰⁵ Laurence Gardner, a.g.e., ss. 263- 264.

²⁰⁶ Michael Benson, a.g.e., s. 248.

²⁰⁷ Michael Benson, a.g.e., s. 249.

Acı bir olay, esef edilecek bir olay, düşünülmesi, duyulması bile insanı dehşete düşüren bir olay; nefret uyandırıcı bir cürüm, lanetle anılacak bir kötülük, tiksinti verici bir eylem, korkunç bir rezalet, neredeyse insanlık dışı, insanlıktan uzak bir şey²⁰⁸.

Bu mübalağalı belagat; Kral IV. Philippe'in, ülke genelinde Tapınak Şövalyeleri mensuplarının tutuklanmasına dair, 14 Eylül 1307 yılındaki tüm Fransa'daki ilgili görevlilere yolladığı gizli talimatın giriş kısmında bulunmaktaydı. Bu belgeye göre; inancı bütün kimseler durumundaki Tapınak Şövalyeleri, Hristiyan olduklarını ifade etmelerine rağmen düzene girişleri onaylandıktan sonra İsa'yı üç defa reddediyor ve İsa'nın sembolüne üç defa tükürüyorlardı. Son olarak bu utanmaz kimseler, vaftizle hayat veren suyu bırakıyorlar ve putlara hediyeler takdim ediyorlardı. Belgede son derece ağır suçlamalar vardı²⁰⁹.

Kral Philippe, ülkenin her tarafındaki ilgili görevlilere mühürlü talimatlar göndermişti. Bu talimatlar; her tarafta aynı zamanda açılacak ve derhal emir uygulanmaya başlanacaktı. 13 Ekim 1307 Cuma günü şafak sökerken, Fransa'da bulunan bütün Tapınakçılar, Kralın görevlendirdikleri kimseler tarafından derdest edilecek ve tutuklanacaktı. Külliyeslerine krallık adına el konulacak ve malları kamulaştırılacaktı²¹⁰.

Kralın hâkimiyeti altındaki topraklarda takribi 15.000 şövalye, şövalye yardımcısı, çavuş, hizmetkâr, tarikat rahibi ve işçi bir gün içerisinde yakalanır. Birkaç ay evvel Yahudilere ve Lombardiyalılara²¹¹ da yapıldığı gibi, tapınağın bütün mülklerine el konur; lakin Kral'ın Tapınağa karşı yapmış olduğu bu davranış evvelki yapılanlardan değişiktir. Tapınak Şövalyelerinin, Lombardiyalılar gibi yabancı veya Yahudilere benzer bir durumları yoktur. Kilise'nin yetki alanını kapsayan, Kral'a değil, Papa'nın sorumluluğuna bağlı olan güçlü ve övünen bir kuruluşun bireyleriydiler. Papa, Kral'a karşı kızgınlığını gösteren bir serzeniş gönderir.

Sen, sevgili oğlumuz... Yokluğumuzda, her kuralı ihlal etmiş ve Tapınak'ın insanlarına ve mülklerine el uzatmışsın. Onları tutuklamışsın da ve bize en çok acı veren şudur ki, kendilerine hak ettikleri müsamahayı göstermemişsin... Ve tutukluluğun verdiği rahatsızlığa bir diğer eziyeti daha eklemişsin. Roma Kilisesi'nin doğrudan himayesi altında bulunan insanlara ve mülklere el uzatmışsın... Bu düşüncesizce hareketin herkesçe ve haklı

²⁰⁸ Malcolm Barber, 2008, a.g.e., s. 103.

²⁰⁹ Malcolm Barber, 2008, a.g.e., ss. 103-104.

²¹⁰ Michael Baigent ve Richard Leigh, 2000, a.g.e., s. 72.

²¹¹ İtalyan Bankacıları Lombardlar. Sean Martin, a.g.e., s. 89.

olarak, bize ve Roma Kilisesi'ne karşı bir saygısızlık olarak görülmektedir²¹².

Kral'ın tutuklama emrinden, Tapınak Şövalyeleri mensuplarının öncesinden haberlerinin olduğuna dair bazı geçerli kanıtların olduğu belirtilir. Ani saldırıdan önce Büyük Üstat Jacques De Molay, örgütün pek çok kitap ve tüzüklerini toplatarak yaktırmıştır. Ayrıca Fransa'daki külliyele, örgütün bütün rit veya ritüelleri konusunda hiçbir bilginin verilmemesini ifade eden resmi bir bildiri de gönderilmiştir. Anlaşılan o ki Tapınakçılar, kesinlikle bazı önlemler almıştır. Tapınakçıların, Kralın tutuklama görevlilerine karşı etkili bir direniş gösterdiğine yönelik hiçbir kayıt bulunmamaktadır. Tapınakçıların hazinesinin neredeyse bütün belge ve kayıtlarıyla birlikte ortadan kaybolması olağan bir durum olarak görünmektedir. Engizisyonun sorgusuna maruz kalmış bir şövalyenin ifadesinde; tutuklamalardan kısa bir süre evvelinde hazinenin Paris külliyesinden kaçırıldığı belirtilmiştir. Yine aynı görgü tanığı, Fransa eğitimcinin, merkezden elli atla ayrılarak bir gemiye binip, sonrasında hiçbirini ele geçirilemeyen Onsekiz kadirayla birlikte denize açıldığını da ifade etmiştir. Tapınak Şövalyelerinin sahip olduğu gemi filosunun tamamının kaçmış olduğu bilinmektedir. Yalnızca tutuklamalar süresi içinde değil, hiçbir zaman Tapınakçıların gemilerinden herhangi birisinin bulunup el koyulduğunu bildiren hiçbir kayıt yoktur²¹³.

Donanmanın iki ayrı gruba ayrıldığı ve bir grubun güneye gelerek Portekiz'e iltica ettiği ifade edilmektedir. Portekiz Kralı, onlara iyi davranır ve şövalyeler isim değişikliğinde bulunurlar. Filonun geri kalanı ise, İskoçya'ya ulaştığı ve Edinburg yakınlarında karaya vardıkları söylenir. Kıtadaki tutuklanma ve işkenceden kaçanların geldiği zamanlarda, 1307 senesinde Robert the Bruce, Papa aracılığıyla aforoz edilmişti. Şövalyelerin Krala sadakat yemini ile İskoçya kusursuz bir seçenek olmuştur²¹⁴.

Papa V. Clemens, yargılamalar bitinceye dek Kral Philippe'nin el koyduğu mülklerin Kiliseye tevdi edilmesi talebinde bulunmuştur. Kral bu talebi kabul etmediği gibi; Papa'yı da tehdit ettiği söylenir. Papa V. Clemens, talebinden vazgeçmek durumunda kalır. Kardinallere kendi bölgelerinde bulunan Tapınak Şövalyelerini yargılama yetkisini veren talimatı gönderir²¹⁵.

²¹² Piers Paul Read, a.g.e., s. 282.

²¹³ Michael Baigent ve Richard Leigh, 2000, a.g.e., s. 73.

²¹⁴ Giles Morgan, a.g.e., ss. 82- 83.

²¹⁵ Satılmış, Gökbayır, a.g.e., s. 125.

Papa'nın, Kral Philippe'e yazdığı mektuptan iki gün evvelinde 25 Ekim'de Jacques de Molay, Paris Üniversitesi'nden bir heyetin huzurunda İsa'yı tanımadığını ve Haç'a tükürdüğünün itirafını yapmıştır. Tutuklu olan başka mühim Tapınakçılar da benzer itiraflarda bulunmuşlardır. Bu durum bir skandaldır ve Paris'te Tapınakçılara karşı öfkeli kalabalıklar sokaklarda dolaşırlar. Kral, bu durumdan faydalanır ve Papa'ya Tapınakçıların tespit edildikleri her yerde tutuklanmalarına imkân verecek bir ferman çıkartması için baskı yapar. Nihayetinde 22 Kasım'da Papa "Postoralis praeeminentiae" isimli bir genelge ilan ederek, Avrupa'daki bütün Tapınakçıların tutuklanması için buyruk verir²¹⁶.

Papa önceleri, Templierlerin başına gelenlere karşı çıktı ve 27 Ekim 1307 tarihinde Fransa'da engizisyonu askıya aldı. Ancak sonradan Philippe, olağandışı bazı ipuçları bulduğunu, örneğin Jacques de Molay'ın itirafta bulunduğunu söyleyince, Kasım sonlarında Papa ikinci bir "bull" (papalık emirnamesi) ile tüm Templierlerin tutuklanmasını emretti. Hristiyan dünyasının her tarafında soruşturmalar başladı. Ocak 1308'de bir ölçüde isteksizde olsa, İngiltere'deki Templierler de tutuklandı. Bunu İrlanda ve İskoçya izledi. İskoçya'da yakalanan Templierlerin ikisi dışında tümü, sonradan kaçarak Robert Bruce'un gerilla ordusuna katıldılar. Sonradan İskoçya Kralı olan Bruce, Templier örgütünün yasal olarak ortadan kaldırılışını asla kabul etmedi.

İspanya ve uzaklardaki Kıbrıs'tan, Templierlerin suçsuz olduğuna dair haberler İngiltere'ye ulaşıyordu. İngiliz kraliyet sorgucuları da onları suçsuz bulmaya başlamıştı. Elde bulunan elli kadar Tapınak Şövalyesi'nin sorgularından hiçbir kanıt elde edilemedi. Papa'nın isteği ile 1310 yılında yapılan ikinci bir sorgu da sonuç vermedi. Sonunda Papa, İngiltere Kralı II. Edward'a işkence kullanımını emretti. Edward, bu buyruğa karşı çıkmadı ama 'organ koparma, yara açma ve şiddetli kan akıtma' olmayacak koşullarını ileri sürdü²¹⁷.

Edindiğimiz bilgilere istinaden şöyle ki: Tapınak Şövalyelerine yönelik yapılan tüm suçlamaların belki tamamı doğru değildi, ya da hak etmedikleri bazı iftiralara da maruz bırakıldılar. Belki de, yapılan ağır işkenceler sonucunda bazı itirafları kabul etmeye zorlandılar. Ancak öte yandan Tapınakçıların tüm suçlamalar karşısında bütünüyle tamamen suçsuz oldukları fikrinin de doğru olma ihtimalinin zayıf olduğu düşünülmektedir.

²¹⁶ Sean Martin, a.g.e., ss. 90- 91.

²¹⁷ Mustafa Karaca, a.g.e., ss. 311-312.

3.3. Tapınak Şövalyelerinin Yargılanmaları

Paris'teki Tapınağın hazinedarlığını yapan ve Kralın güvenilir Mali Müşavirlerinden birisi olan Tour'lu Jean, 26 Ekim 1307 yılında Papalığın Fransa'da bulunan Engizisyon görevlisi Parisli Guillaume'un huzurunda, tüm suçlamaları kabul eder. Yaklaşık olarak elli dokuz yaşında olduğunu ve Paris'in güneybatısındaki Maurepas'da bulunan ocağa selefi aracılığıyla otuz iki yıl önce katıldığını belirtir. Şahitliği noter tarafından şu şekilde kaydedilmiştir:

Yemini üzere, kendisini kabul eden kişinin, tarikatın kural ve sırlarına vakıf olma konusunda vaatlerde bulunduktan sonra onu sunağın önüne götürdüğünü, üzerinde çarmıha İsa tasviri bulunan belli bir haç gösterdiğini, oraya sureti resmedilmiş kişiye inanıp inanmadığını sorduğunu, kendisinin de bu soruyu cevapladığını, ardından kabul edenin emriyle İsa'yı yalnızca bir kez yadsıdığını ve bir kez de haça tükürdüğünü söyledi. Yemini üzere, bundan sonra kabul edenin kendisini üç kez –kuyruk sokumundan, göbeğinden ve ağzından- öptüğünü söyledi. İçtiği erdenlik andına dair soru sorulduğunda, yemini üzere, kadınları bilmenin kendisine yasak edildiğini, ama şehvete gelirse biraderleriyle birleşebileceğini ve kendisinin de aynı şeye müsaade etmek zorunda olduğunu söyledi; bununla birlikte yemini üzere bunu hiç yapmadığını, birilerinin yaptığına da tanık olmadığını söyledi. Yemini üzere, tarikata kabul ettiği biraderleri, kendisinin kabul edildiği gibi mi kabul ettiği sorulduğunda, “Evet” dedi. Yukarıda anılan kafa sorulduğunda, yemini üzere, bir keresinde bir tahta üzerinde bir kafa tasviri gördüğünü, bir mecliste buna tapındığını, diğerlerinin de aynı şeyi yaptığını söyledi. Cebir gördüğü için, zindan ya da işkencelerden korktuğu için veya sair bir sebeple yanlış ifade verip vermediği sorulduğunda, yemini üzere, öyle olmadığını, bilakis en saf haliyle tüm hakikati anlattığını söyledi²¹⁸.

1308 yılının Ocak ayında Paris'te tutuklu bulunan 138 Tapınakçıdan 134'ü suçlamaların tamamını ya da bazılarının doğruluğunu itiraf etmiştir. Zaten Büyük Üstatları da tutuklandıktan sonraki yaklaşık on gün içerisinde itiraflarda bulunmuştur. Beaune'deki kabul merasimi esnasında İsa Mesih'i reddettiğini ve İsa'nın tasviri üzerine tükürdüğünü doğrulamıştır. Sadece eş cinsel ilişkilere girdiği suçlamasını kabul etmemiştir²¹⁹.

Suçlandıkları “tuhaf ve duyulmamış şeyler”, “düşünülemeyecek derecede tiksindirici, duyulmadık derecede korkunç... Nefret verici bir eylem, iğrenç bir ayıp, neredeyse insanlık dışı, insanlıktan ayrı” suçlar neydi? Capet hanedanının savcılarına göre, Tapınak Tarikatı Şeytan'a tapınmaya ve hizmet etmeye başlamıştı. Kabul töreninde adaylara, İsa Mesih'in sahte bir peygamber olduğu ve insanlığın günahlarını affettirmek için değil, kendi günahlarının cezası olarak çarmıha gerildiği söyleniyordu. Adaya İsa'yı

²¹⁸ Malcolm Barber, Şubat 2006, a.g.e., ss. 461-462.

²¹⁹ Piers Paul Read, a.g.e., ss. 283-285.

inkâr etmesi, Çarmıha Gerilmiş İsa imgesine tükürmesi, ayaklarının altında çiğnemesi ya da üzerine idrarını yapması ve sonra da, onu kabul eden Tapınakçıyı ağzından, göbeğinden, kalçasından, kuyruksokumundan ve “kimi zamanda penisinden” öpmesi emrediliyordu. Diğer biraderlerle “cinsel ilişkiye” girebileceği, bunun yalnızca caiz olmakla kalmayıp, “bunu yapmalarının onlar için günah olmadığı” söyleniyordu²²⁰.

Bu ifadelere ek olarak şu iddialarda da bulunmuşlardı:

İsa’yı reddettiklerini kanıtlamak için, Tapınak rahiplerinin Missa Ayini sırasında takdis sözcüklerini söylemedikleri iddia ediliyordu. Gizli ayinlerde, Bafomet adlı, kedi, kafatası ya da üç yüzlü baş şeklinde görünen bir şeytana tapıyorlardı. Bu başa değdirilen kuşaklar, puta “hürmet” olarak, Tapınakçıların bellerine dolanıyordu. Bu her yerde ve “çoğunluk tarafından” yapılıyordu: Reddedenlerse ya öldürülüyor, ya da hapsediliyorlardı²²¹.

1311 yılının yazında Papa, Fransa’dan gönderilen kanıtlarla birlikte diğer ülkelerden gelen kanıtları toplamaya başlar. Aslında bu yerler sadece Fransa’da ve Fransız etkisinin olduğu bölgelerdi ya da Tapınakçıların önemli itiraflarının alındığı yerlerdi. Sonunda Ekim ayında Vienne Konsili toplandı. Konsil Babaları arasında önemli bir direnç gösterilmekteydi ve Papanın, Fransa Kralının askeri varlığı tarafından baskı altına alındığı ifade edilir²²².

22 Mart 1312 yılında Papa Clement, Kardinaller kurulunda “Vox in Excelso” isimli genelgeyi açıklar. Genelgede Tapınakçılara yapılan suçlamaları doğru bulmasa da ortaya çıkan utanç verici rezil durumu sonlandırabilmek için düzeni ebedi olarak dağıtır. Bu karara rağmen bile bazı Kilise Pederleri içinde tamamen bir birliktelik yoktur. 2 Mayıs’ta “Ad Providam” isimli ikinci bir genelge ilan edilir. Bu genelgeye istinaden Kral Philippe’nin isteğinin aksine Tapınağın malları Hospitalier Tarikatına aktarılır. Yine dört gün sonra yayınlanan “Considerantes Dudum” isimli üçüncü bir genelgeyle eyalet yetkililerine Tapınakçıların geleceklerinin durumu konusunda yetki verir. 1314 yılının Mart ayında Papa Clement Jacques de Molay ve üç önemli Tapınakçının kaderlerini belirlemek için bir konsil toplanır. Normandiya sorumlusu Geoffroi de Charney, Tarikat’ın Fransa’daki elçisi Hugh de Paireud ve Aquitaine ile Poitou sorumlusu Geoffroi de Gonville ve Büyük üstat Molay konsilde uzmanların önüne çıkarlar. Bu kimselerin haklarındaki karar açıklanmak için Notre-Damme önünde bir platforma götürülürler. Tamamı sapkınlıktan suçlu bulunur ve ağır müebbet hapisle cezalandırılırlar. Hugh de

²²⁰ Piers Paul Read, a.g.e., ss. 283-284.

²²¹ Piers Paul Read, a.g.e., s. 284.

²²² Malcolm Barber, *The Trail of the Templars*, Cambridge University Press, Second Edition, Newyork 2006, p. 3.

Pairaud ve Geoffroi de Gonneville, cezayı kabul edip hapisshanedede ölürler. Jacques de Molay ve Geoffroi de Charney, kendilerinin ve düzenin masum olduklarını haykırırlar ve suçlarını kabul etmezler. İkisi de masumiyetlerinde ısrar ettikleri için sapkınlıkta ısrar suçunu işlemiş olurlar ve yakılarak öldürülürler²²³.

Bazı kimseler onların suçlu olduklarını düşünüyorlardı. Kötü yanlış bir şey yapmıyorlarsa resepsiyon törenlerinin niçin gizli yapıldığını sorguluyorlardı. Kimileri ise bunun sapıklığa dair bir işaret olmadığını kabul ediyordu. Haç'a tükürme ve İsa'yı kabul etmemenin düzene yeni katılacak olan acemi kimseleri sadece itaatlerini test etmek için olduğunu varsayıyorlardı. Yakışksız öpücükleri de, Ortaçağda yüksek alkollü içkilerin etkisiyle bir tevazunun sonucu olarak görüyorlardı. Onların kabullerine göre tören ise; bir kardeşlik başlatmaktan daha ciddi bir şey değildi ²²⁴.

1312 yılında itirafta bulunmayan Tapınakçılar, ömür boyu hapse mahkûm edilirler, itirafta bulunanlarsa affedildiler. Kral'ın arzusu toplu olarak Tapınak Şövalyelerini kıyıma uğratmak değildi. O, yalnızca düzeni dağıtmayı istemiştir. Dört-beş sene tutuklu kalarak, sonrasında serbest kalan düzen üyeleri, bedensel ve ruhsal olarak yıpranmış bir durumda gözlerden uzak yaşamışlardır. Bazıları başka düzenlere/tarikatlara girer, kimileri de yeraltına inerek izini kaybettirir. Bazı iddialara göre; Büyük Üstat Molay, yakılmadan bir süre öncesinde düzenin yönetilmesi için sahip olduğu yetkilerini gizlice düzen üyelerinden birisine teslim etmiştir. Bu kişi bazı kaynaklara göre yeğeni Comte de Beaujeu, bazı kaynaklara göre Johann Larmenius, ya da Peter d'Aumont idi. Hatta bu üç kişiye ayrı görevler vererek yetkilendirdiği de söylenir. Bütün çalışmalarında, haberleşmelerinde sembolizme ve gizliliğe büyük önem verirler²²⁵.

3.4. Tapınak Şövalyelerinin Dağılması ve Diğer Düzenlere/Tarikatlara Geçiş

Papa'nın fermanı İskoçya'da hiçbir zaman ortaya çıkmaz. O sıralarda İskoçya-İngiltere arasında savaş vardır. Bu sebeple yasal kararların şövalyelere uygulanması zordur. İskoçya'da Tapınak Şövalyeleri teknik olarak hiç çözülmezler. Birçok Fransız ve İngiliz Tapınak Şövalyesi İskoçya'da mülteci durumunda yaşarlar ve büyük çoğunluğu 1314 senesinde Bannockburn savaşı'nda Robert Bruce'la birlikte, İngilizlere karşı savaşırlar. Almanya'nın bir parçası durumundaki Lorrain'deki Prenslığın dükü, Tapınak

²²³ Sean Martin, a.g.e., ss. 94-96.

²²⁴ Sharan Newman, a.g.e., s. 253.

²²⁵ Derya Dünder, a.g.e., ss. 104-105.

Şövalyelerine arka çıkar. Birkaçı yargılandıktan sonra suçlu olmadıkları açıklanır. Çoğu, üstatlarının sakallarını kesmeleri konusundaki talimatlarına uyarlar ve bölge halkının arasına girerler. Almanya'daki şövalyeler alenen, kendilerini yargılayan Yargıca tehditte bulunurlar. Sonrasında Yargıç, Tapınak Şövalyelerinin masum olduğuna hükmeder. Tapınak Şövalyeleri, yasal olarak çözüldüğünde çok sayıda Alman Şövalyesi Hospitalier Şövalyelerine ve Teutonic Şövalyelerinin yanında büyük bir saygıyla karşılanırlar. İspanya'daki Tapınak Şövalyeleri uğradıkları tüm eziyetlere karşı koyarlar ve diğer tarikatlara mülteci olarak girerek yaşamlarına devam ederler²²⁶.

Tapınak Şövalyeleri kendilerine iki ayrı yol çizerler: İlkinde; İskoçya, Portekiz, Hollanda, Almanya gibi siyasi güçle uyumlu ülkelerde, başka bir kimlikle fakat yine Kilise ve Krallığa bağlı bir şekilde faaliyetlerini sürdürmek ve böylelikle ticari ve siyasi ayrıcalıklar kazanarak güçlerini çoğaltmaktır. Bu yöntem, oldukça başarılı bir biçimde uygulanır. Deniz ticareti ve sömürgecilik faaliyetleri, belirtilen bu ülkelerde zirveye ulaşır. Sömürge şirketleri aracılığıyla Avrupa ticaretinde üstün bir kuvvet durumuna erişirler. Tapınakçıların ikinci metotları ise; ideolojilerini yaygınlaştırabilecekleri, rahatça gizlenebilecekleri ve yeni üye elde edebilecekleri örgütler oluşturmaktır. Bu niyetle Almanya'da Gül-Haç, İngiltere'de masonluk örgütünün temelleri atılarak az bir sürede kuvvetli bir yeraltı organizasyonu oluşturdukları dillendirilir. Tapınakçılar, Fransa'daki yaşananlardan sonra faaliyetlerini iki merkezde yoğunlaştırırlar. İlk olarak belirtmek gerekir ki; masonluğun anavatanı İskoçya, ana üs durumunda olmasına karşın, Tapınakçıların ticari merkezi, para kaynağı ve idare yeri Portekiz'dir. Bu ülke bir bakıma Tapınakçılar tarafından kurulmuş dense yanlış olmaz. Fransa'da meydana gelen Tapınakçı karşıtı hadiseler, Portekiz'de çok da fazla etkili değildir. Portekiz'de Tapınakçılar, o zamandan sonra isimlerini "İsa Tarikatı" şeklinde değiştirirler²²⁷.

14 Mayıs 1320 senesinde Portekiz Kralı Dinis Santarém'de "İsa'nın Şövalyeleri"nin düzeninin oluşturulmasını kutlar. Bu törenle birlikte kral, Portekiz'de ikiyüz yıldır varlık sürdüren Tapınak Şövalyelerinin tarihini resmi olarak kapatır. Papa V. Clement, Vienne Konsilinde Tapınak Şövalyelerinin kapatılmasına dair karar vermiştir. Portekiz'de Papa'nın bu kararı etkili olamamış, Tapınak Şövalyeleri ne tutuklanmışlar ne

²²⁶ Michael Baigent, vd. 2004, a.g.e., ss. 76- 77.

²²⁷ Mustafa Karaca, a.g.e., ss. 220-221.

de işkenceye maruz kalmışlardır. Portekiz'deki Tapınakçılar birkaç belge imzalayarak eski düzen şubelerini sonlandırırlar ve zenginliklerini yeni oluşturulan tarikata taşırlar²²⁸.

Tapınak Şövalyelerinin kapatılması sürecinde, Fransa Kralının özel vergiler ödemek zorunda olduğu bir haldeyken, İngiltere Kralının böyle bir durumu söz konusu değildir. Bu gerçeğe rağmen, İngiltere de Hospitalier Tarikatı Tapınakçıların varlıklarıyla oldukça zenginleşirlerken, Fransa'daki Manastırlar bu zenginlikten çok daha azını alabilmişlerdir²²⁹.

Tapınak Şövalyeleri, İngiltere içerisinde varlıklarını göstermeye başlamışlardı. Fakat artık şövalyelik, tarikat veya dinsel içerikli bir örgüt olarak değil, şehirlerde gündelik yaşamda etkin durumda bulunan bir çeşit gizli sivil toplum örgütü olarak bulunuyorlardı. Kendilerini “İnşaatçılar” diye tanımlıyorlardı ya da “Yapı Ustaları”. Şehirleri inşa eden, eski yapıları yenisiyle değiştiren, azimli, yetkin ve alçakgönüllü “Duvar Ustaları” olmuş idiler. Yeni şekillendirdikleri oluşumu “Duvar Ustalarının Kardeşliği” ismiyle ifade ediliyordu. İskoçya, İngiltere ve Fransa'nın Kuzeyindeki Brittany bölgesinde var olan gruplar artık bu isimi kullanacaklardı. Şövalyelerin çoğu, Fransa'dan geldiklerinden dolayı, yeni taşındıkları ülkelerde İngilizce konuşmalarına karşın, kendi içlerinde bu simge ismi “Frerés Masons” (Duvar Ustaları Kardeşliği) Fransızca orijinaliyle muhafaza ettiler. Zamanla Britanya'da kelimeler günlük İngilizce kullanımında biçimsizleşme oluşunca, bu özel isimde değişikliğe maruz kalarak “Freemason” şeklini aldı. Günümüzde “Özgür Masonlar” veya “Farmason” ifadeleri de, on dokuzuncu yüzyılın ünlü mason üstatlarından Albert Pike'ın “Ahlak ve Doğma” isimli eserinde vurguladığı gibi, esasen bu kelimenin biçim değişikliğinden başka bir şey değildir. İskoçya ve İngiltere'deki yapılanma; “Free”, yani “Özgür” masonları değil, “Frerés”, yani “Kardeşliğe Bağlı” Masonları ifade ediyordu²³⁰.

Fransa'daki kovuşturmadan kurtulan yaklaşık olarak 30-40 bin Tapınakçının yer altında sürdürdükleri çalışmaları masonik bir kaynakta şöyle nakledilmiştir:

Bazı Tampliye şövalyeleri mason kılığına girer ve masonların arasına karışarak hayatlarını kurtarır. Bazıları, ülke dışına kaçabilmek için masonlara verdikleri Laissez Passer'leri kullanır. Bir kısım Tampliye,

²²⁸ José Valente, *The new Frontier: “The Role of the Knights Templar in the Establishment of Portugal as an Independent Kingdom”*, *Penn State University Press*, *Mediterranean Studies*, Vol. 7, 1998, p. 49-50.

²²⁹ Charles L. Tipton, “The 1330 Chapter General Of The Knights Hospitallers At Montpellier”, *Fordham University, Traditio*, Vol. 24, 1968, p. 299.

²³⁰ Burak Eldem, a.g.e., ss. 483-484.

İspanya'ya geçerek, Caltrava, Alcantara, Saint Jacques de l'Epee tarikatlarına katılır, diğer bir kısmı da, Portekiz'e geçip Ordre du Christ örgütüne dönüşür. Başka bir grup Roma-Germen İmparatorluğuna geçip Töton şövalyelerine katılır. Oldukça büyük bir grup Hospitalier'e iltihak eder. İngiltere'deki Tampliye'ler bu olay sırasında önce tutuklanarak sorguya çekilir. Ancak hemen serbest bırakılır. Hatta bazı ülkelerde haklarında hiçbir işlem yapılmaz²³¹.

Tapınak Şövalyeleri etkin olarak farklı isimler altında varlıklarını devam ettirmişlerdir.

²³¹ Enis Tezcan, a.g.e., ss. 47-48.

SONUÇ

Milan fermanıyla Roma İmparatorluğunda serbest olan Hristiyanlık, sonrasında devletin tek yasal dini durumunda olmasıyla Kilise yetkilileri, siyasi ve askeri gücün desteğiyle Hristiyanlığı güç kullanarak yaymak adına, “haklı savaş” isminde şiddet yanlısı bir doktrini kabul ettiler. Hristiyanlık dünyasında IX. yüzyılın ortalarında Roma ve İstanbul Kiliseleri arasındaki ayrılıklar, belirgin biçimde ortaya çıktı. Papa VII. Gregory, devletin kutsal özelliğini imparatorun Tanrı’nın vekili sıfatını ve yöneticilerin piskopos atama yetkisini ortadan kaldırarak, Papalığı en üstün otorite biçiminde ilan etmişti. 1071 senesinde Selçuklu Türklerinin başbuğu Alparslan’ın, Bizans İmparatoru Romanos IV. Diogenes’i yenmesi neticesinde Anadolu’nun kapıları Türklere açılmış olduğundan, Türkler, Hristiyan Avrupa’ya karşı bir tehdit olarak görüldü. Kudüs’ün Hristiyanlarca kutsal bir kent olması ve bu kentin başka din mensupları elinde olamayacağı doktrininin bir sonucu olarak, Papa II. Urban’ın liderliğinde Clermont Konseyinde, Hristiyan dünyasının sahip olduğu savunmacı tutumdan vazgeçildi. Doğu Kiliseleri üzerinde hâkimiyet sağlanabilmesi, kutsal toprakların, Hristiyanlar tarafından geri alınması ve İsa’nın mesajındaki “Tanrı Devleti”nin oluşturulabilmesi gibi sebeplerden dolayı “Haçlı Seferleri” yaşanmıştır.

Birinci Haçlı Seferlerinin sonucunda Hristiyanlıkta ilk kez dini-askeri düzenler/tarikatlar ortaya çıkmıştı. Mevcut şövalyelik olgusunun aynı zamanda din adamı olma özelliğiyle birleştirildiği anlaşılmaktadır. Ortaçağda gün yüzüne çıkan şövalyelik olgusuyla birlikte, savaş ve savaşçılık mukaddes olarak kabul edilmiş ve savaşçılar İsa’nın düşmanlarını yok eden Tanrı’nın askerleri olarak kabul edilmiştir. Bilhassa XII. asırdan itibaren devletten ziyade Kilisenin önem kazanması sebebiyle şövalyelik müessesinde dinin önceliği gündeme gelmiştir. Şövalyelik sadece bir meslek olarak görülmemiş aynı zamanda dinin askeri anlamda temsilini ifade etmiştir. Din uğruna savaşmak kutsal bir vazife haline gelmiştir.

Yalnızca ruhani bir otorite değil aynı zamanda dünyevi bir gücü de elinde tutmak isteyen Roma Kilisesi, askeri-dini düzenlere/tarikatlara sahip çıkarak yüksek ihtimalle kendi ordusunu oluşturmaya çabaladı. Nitekim söz konusu dini-askeri düzenlerin/tarikatların yalnızca Papa’ya ve Roma Kilisesine karşı sorumlu olmaları bu fikrin savunulmasını güçlendirmekteydi.

XI. ve XIII. asırlarda Papalar, kendilerini her çeşit dünyevi otoriteden üstün kabul etmişler ve bu durumu da açık bir şekilde dile getirmişlerdi. Siyasi ve dini otorite üstünde tek söz söyleme hakkını elde eden Papalar, sahip oldukları bu güce yönelik tehlike arz edecek her çeşit dini ve siyasi oluşumlarla mücadele etmek için, şiddete başvurmaktan hiç çekinmediler.

Tapınak Şövalyeleri ortaya çıktığı tarihten itibaren, Hristiyanlığın en güçlü temsilcileri ve savunucularından birisi olarak tarih sayfasında yer aldı. Düzen resmi olarak sonlandırılınca kadar siyasi, ekonomik ve dini anlamda güçlü bir otoriteye sahip olabildi. Gerek Haşhaşilerle ilişki kurmuş olmaları ve ezoterik doktrini benimsemeleri, gerekse Kabbala gibi mistik öğretilerle meşgul olmaları ve gnostik bir yapıya bürünmeleri gibi unsurlar, şüphesiz haklarında yapılan olumsuz iddialara güçlü bir dayanak oluşturdu.

Fransa Kralının Tapınak Şövalyeleri hakkındaki suçlamalarının bir sonucu olarak, Papa'nın resmi olarak düzeni kapatırken vurgulamış olduğu nokta da; yapılan suçlamaları doğru bulmasa da ortaya çıkan utanç verici rezil durumu sonlandırabilme gayesi, belki de; Papanın düzenin suçsuz olduğuna yönelik kanaatinin belirsiz bir yansımasıydı.

Tapınak Şövalyeleri, Avrupa Tarihine kalıcı ve önemli izler bırakmıştır. Resmi olarak düzen ortadan kaldırılmış olmasına rağmen, birçok üyesinin diğer düzenlere/tarikatlara geçtiği belirgin olarak bilinmektedir. Haçlı Seferlerinin sona ermesiyle birlikte, diğer düzenlerin/tarikatların Papalarla ve Kiliseyle ilişkilerinin devam ettiği anlaşılmaktadır.

KAYNAKÇA

- Acar, Yusuf (2014). *Gizli Örgütler ve Tarikatlar*. İstanbul: Nokta Kitap.
- Acar, Yusuf (2015). *Tapınak Şövalyeleri*. İstanbul: Nokta Kitap.
- Adalı, Serdar (2012). *Tapınak Şövalyeleri*. İstanbul: Kalipso Yayınları.
- Addison, Charles G. (1842). *The History Of The Knights Templars, The Temple Church And The Temple*, Paternoster Row, London.
- Adıbelli, Ramazan (2013). Doğu Hristiyanlarının Bugünkü Durumuna Genel Bir Bakış. *Milel Ve Nihal İnanç Kültür Ve Mitoloji Araştırmaları D.* 10 (2), 133-172.
- Akdeniz, Gıyas (1947). “Devlet Teşkilatı ve Rasyonalizasyon”, *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası*, 9 (1-2), 55-72.
- Altan, Ebru (2002). Templier ve Hospitalier Şövalye Tarikatlarının Kuruluşu. *Belleten*, LXVI (245).
- Altan, Ebru (2008). Anadolu’da Haçlılara Karşı Savaş (1097-1190), *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih D.* (47).
- Arslan, İhsan; Süleyman Genç (Ağustos 2017). Albertus Aquensis’in Historia Ierosolomitana Adlı Eserine Göre I. Haçlı Seferi, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar D.*, 10 (51), 231-253.
- Aşıkoğlu, Yücel (2009). Aziz Bernard ve Hristiyanlıktaki Yeri, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Avcı, Casim (2002). “Kudüs, Fethedilişinden Haçlı İstilasına Kadar”, *DİA.*, (26), 327-329.
- Avcı, Halil Ersin (2005). *Tapınağın Gizli Kapısı*, İstanbul: Truva Yayınları.
- Aydın, Mahmut (2004). “İsa’ya Ne Oldu?”, *Milel ve Nihal İnanç, Kültür, Ve Mitoloji Araştırmaları D.*, 1 (2), 41-93.
- Aydın, Mehmet (1986). Batı Ve Doğu Hristiyanlığına Tarihi Bir Bakış, *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi D.* 123-148.
- Aydın, Mehmet (2005). “Dinler Tarihinde Metodoloji Tartışmalarına Bir Bakış”, İslami İlimlerde Metodoloji/Usul Meselesi II, Tartışmalı İlmi İhtisas Toplantıları 6-11, *İslami İlimler Araştırma Vakfı*, İstanbul: 1279-1298.
- Aydın, Mehmet (2017). Kudüs: Barış İsteyen Bir Şehrin Dini Arka Planı, *Türk İslam Medeniyeti Akademik Araştırmalar D.*, 12 (24), 9-17.
- Babaoğlu, Ali (1997). *Hermetizm’ler Dizisi 13*, İstanbul: BDS Yayınları.
- Baigent, Michael; Leigh Richard (2000). *Mabet ve Loca*, (Çev. Muzaffer Renan Mengü) İstanbul: Emre Yayınları.
- Baigent, Michael vd. (2004). *Savaşçı Keşişler Tarikatı Tapınak Şövalyeleri Kutsal Kan Kutsal Kâse*, İstanbul: Nokta Yayınları.
- Baigent, Michael vd. (2005). *Tapınak Şövalyeleri Mesih’in Mirası* (Çev. Eda Acara), İstanbul: Nokta Kitap.

- Barber, Malcolm (1984). The Social Context Of The Templars, *Royal Historical Soicety*, Fifth Series, 34, 27-46.
- Barber, Malcolm (Şubat 2006). *Tapınak Şövalyelerinin Tarihi Yeni Şövalyelik*, (Çev. Berna Ülner), İstanbul: Kabalcı Yayınevi.
- Barber, Malcolm (2006). *The Trail of the Templars*, Newyork, Cambridge University Press.
- Barber, Malcolm (2008). *Tapınak Şövalyelerinin Yargılanışı*, (Çev. Nuri Plümer), Ankara: Phoenix Yayınevi.
- Barrow, G.Lennox (June 1985). The Knights Hospitaller Of St. John of Jerusalem, at Kilmainham, *Dublin Historical Record*, 38 (3), 108-112.
- Barton, George A. (Jul. 1903). The Jerusalem of David and Solomon, *The Universty of Chicago Press, The Biblical World*, , 22 (1), 8-21.
- Bengisu, Bülent (2002). *Görünmeyen İmparatorluk Tapınak Şövalyeleri*, İstanbul: Nesil Yayınları.
- Bennet, John R. (1907). *The Origin Of Freemasonry and Knights Templar*, Muskegon Mich, Cincinati, P.E.C.
- Benson, Michael (2005). *Gizli Topluluklar Sözlüğü*, (Çev. Sezer Soner), İstanbul: Neden Kitap.
- Boysel, Nicholas (August 2009). Bernard Of Clairvaux And The Knights Templar: The New Knighthood As A Solution To Violence In Christinty, A Thesis Presented To Graduate Faculty Of The Universty Of Akron.
- Broadman, James W. (Jul 2001). Rule and Identity: The Case Of The Military Orders, *Catholic Universty of America Press, The Catholic Historical Review*, 87 (3), 383-400.
- Burul, Şule (2006). Yahudi Mistisizmi: Kabala, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kayseri.
- Cahen, Claude (2010). *Haçlı Seferleri Zamanında Doğu ve Batı*, (Çev. Mustafa Daş), İstanbul: Yeditepe Yayınevi.
- Darcan, Hasan (2016). “Erken Dönem Hıristiyan Pasifizmi”, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar D.*, 9 (43), 2419. -2434
- Demirbaş, Çağrı Emin (2017). “Haklı Savaş Öğretisinin Fikri Temelleri Üzerine Bir İnceleme”, *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi D.*, 31, (4), 895-921.
- Demiriz, Hatice Neslihan (2014). Şövalye Eğitimi: Zamanın En Prestijli Ve En Detaylı Yüksek Eğitimi, Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya.
- Demirkent, Işın (1997). *Haçlı Seferleri*, İstanbul: Dünya Yayıncılık.
- Demirkent, Işın (2002). Kudüs, *DİA.*, 26, 329-332.
- Derinkök, Turgut (2005). *Tampliye Şövalyeleri Ortadoğu’da Dini İnanışlar Ve Düşünceler*, İstanbul: Alfa yayınları.

- Dündar, Derya (2012). Ortaçağ Avrupa'sında Şövalyelik, Gazi Osman Paşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Tokat.
- Eco, Umberto (2014). *Ortaçağ Katedraller, Şövalyeler, Şehirler*, (Çev. Leyla Tonguç Basmacı), İstanbul: Alfa Basım Yayın.
- Eco, Umberto (2015). *Efsanevi Yerlerin Tarihi*, (Çev. Kemal Atakay), İstanbul: Doğan Egmont Yayıncılık.
- Eldem, Burak (2006). *Fraternis Kayıp Kitaplar, Gizli Kardeşlik*, İstanbul: İnkılap Kitapevi.
- Eliade, Mircea (2003). *Dinsel İnançlar Ve Düşünceler Tarihi /Cilt III*, (Çev. Ali Berktaş), İstanbul: Kabalcı Yayınevi.
- El-Khatip, Abdullah (2004). Kur'an'da Kudüs, (Çev.Dr. Ramazan Işık), *Fırat Ü. İlahiyat Fakültesi D.*, 9 (1), 109-144.
- Erol, Halit (2000). *Sion Tarikatı ve Tapınak Şövalyeleri*, İstanbul: Pozitif Yayınları.
- Ferris, Eleanor (Oct 1902). The Financial Relations of the Knights Templars to the English Crown, *Oxford University Press, The American Historical Review*, 8 (1), 1-17.
- Gardner, Laurence (2007). *Kutsal Ahit Sandığının Kayıp Sırları*, (Çev. Ertuğrul Bilal), İstanbul: Alfa Yayınları.
- Gökbayır, Satılmış (2015). Tapınak Şövalyeleri Tarikatı: Kuruluşu, Örgüt Yapılanması Ve Yargılanmaları, Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çankırı.
- Güç, Ahmet (2002). Dinlerde Kible Anlayışı, *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi*, 11 (2), 1-30.
- Gül, Muammer (2005). İslam Sanatının İlk Şaheseri Kubbetü's-Sahra ve Tarihi Arka Plan, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler D.* 15 (1), 289-298.
- Gündüz, Şinasi (1998). *Din ve İnançlar Sözlüğü*, Ankara: Vadi Yayınları.
- Gündüz, Şinasi (2002). *DİA.*, Keşiş Mad.
- Gündüz, Şinasi (2004/3). "Başkaldırı Geleneği Ve Heterodoksi," *Bilimname VI*, 75-85.
- Gündüz, Şinasi (26-28 Nisan 2007). "Gnostik İdeolojide Şiddetin Metafizigi", *Din Ve Dünya Barışı Uluslararası Sempozyum*, İstanbul, 349-361.
- Halis, Göktuğ (2006). *Tapınakçılar Tarih ve Spekülasyon*, İstanbul: Toroslu Kitaplığı.
- Halis, Göktuğ(2008). *Tapınak Şövalyeleri'nin Düşüşü Yargılanma Süreci Ve İnfazlar*, İstanbul: Erko Yayıncılık.
- Harman, Ömer Faruk (1996). "Hac", *DİA.*, 382-386.
- Harman, Ömer Faruk (2002). Kudüs, *DİA.*, 36, 323-327.
- Harman, Ömer Faruk; Pelin Çift (2017). *Kudüs'ün Gizemli Tarihi*, İstanbul: Destek Yayınları.
- Haughton, Brian (2008). *Gizlenen Tarih Kayıp Medeniyetler Gizli Bilgiler Ve Eski Çağın Sırları*, (Çev. Halil Ummak), İstanbul: Koridor Yayıncılık.
- Hayes, Sarah E (May 2014). Strange Bedfellows: The Rise of the Military Religious Orders in the Twelfth Century *The Gettysburg Historical Journal*, 13, 59- 72.

- Hitti, Philip K (2010). Haçlı Seferlerinin Doğu Hristiyanlığı Üzerindeki Etkileri, (Çev. S. Haluk Kortel), *Ciu Cyprus International University folklor/edebiyat*, 16 (61), 227-232.
- Işık, Hidayet (2006). *Amiri'ye Göre İslam Ve Öteki Dinler*, İstanbul: İz Yayıncılık.
- İlal, Ersan (1968). "Magna Carta", *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası D.*, 34, (1-4), 210-242.
- İyiat, Bora (2014). *Gizli Örgütler İlluminati*, Ankara: Kripto Yayınları.
- Kaleli, Emrullah (YAZ 2013). Haçlı Seferleri Zamanında Avrupa'da Antisemitizm (1096-1190), *Türk Dünyası İncelemeleri D. XIII* (1), 21-35.
- Karaca, Mustafa(2006). *Tapınak Şövalyeleri Kutsal Kâse ve Magdalalı Meryem*, İstanbul: Nokta Kitap.
- Kırpık, Güray (Aralık 2007). Haçlı Seferlerinde "Tanrı Barışı Müessesesi", *SDÜ Fen Edebiyat Sosyal Bilimler D.*, 16, 81-90.
- Kırpık, Güray (2012). Haçlılar ve İpek Yolu, *bilig*, (61), 173-200.
- Kitap, Kutsal (2001, 2008). The Bible Society in Turkey (Kitabı Mukaddes Şirketi) The Translation Trust, İstanbul: Yeni Yaşam Yayınları.
- Knight, Christopher; Lomas, Robert (2007). *Hiramın Anahtarı*, (Çev. Deniz Negiş; Burcu Tekten), İstanbul: Bilge Karınca.
- Koca, Salim (Yaz 2017). Haçlı Seferleri Sebep ve Sonuçları Bakımından Nasıl Değerlendirilebilir? *Gazi Akademik Bakış D.*, 10 (20), 15-35.
- Kırıwaczek, Paul (2007). *Yahudi Medeniyeti*, (Çev. Ayşe Belma Dehni), Pegasus Yayınları.
- Küçüksipahioğlu, Birsal (2005). Haçlı Seferlerinin Başından 1204'e Kadar Batılıların Bizanslı Zapt etme Planları, *Tarih D.*, 0 (42), 47-55.
- Küçüksipahioğlu, Birsal (2017/2). Birinci Haçlı Seferi'nden Fethiye Kadar Batılıların İstanbul'u Ele Geçirme Çabaları, İstanbul, *Tarih D.*, (66), 35-46.
- Lewis, Bernard (1995). *Haşîşiler*, (Çev. Ali Aktan), İstanbul: Sebil Yayınevi.
- Lockhart, Laurence (2006). Hasan-ı Sabbah Ve Haşîşiler, (Çev. Süleyman Tülücü), *Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi D.*, (26), 213-240.
- Lomas, Robert (2003). *Tapınakçıların Gizemi*, (Çev. Umut Yener Kara), Ankara: Yurt Kitap-Yayın.
- Mann, Michelle, An Inquiry Into The Demise Of The Templars, 93-108. <https://es.scribd.com/document/74125126/An-Inquiry-Into-the-Demise-of-the-Templars>
- Martin, Sean (2009). *Tüm Gizemleriyle Tapınak Şövalyeleri*, İstanbul: Kalkedon Yayıncılık.
- Menache, Sophia (January 1993). The Templar Order: A Failed Ideal?, *Catholic University of America Press, The Catholic Historical Review*, 79 (1), , 1-21.
- Mert, Rabia (2017). İslam Geleneği Açısından Kudüs, *Sinop Üniversitesi Sosyal Bilimler D.*, 1 (2), 257-272.

- Mills, Charles (1844). *The History Of Chivalry Or Knighthood And Its Times*, Lea And Blanchard Philadelphia,
- Michaud, J. F. (2011). *Haçlı Seferlerinin İlginç Olayları*, (Hazırlayan: Güray Kırpık), Ankara: Lotus Yayınevi.
- Montefiore, Simon Sebag (2016). *Kudüs Bir Şehrin Biyografisi*, İstanbul: Pegasus Yayınları.
- Morgan, Giles (2010). *Kutsal Kâse Bir Efsanenin Arkeolojisi*, (Çev. Eser Ulun), İstanbul: Kalkedon Yayıncılık.
- Morris, Robert (October 1882). Coins Of The Grand Masters: Of The Order Of Knights Hospitallers of. St. John Of Jerusalem, *American Journal of Numismatics* , and *Bulletin of the American Numismatic and Archaeological Society*, 17(2), 31-38.
- Morrisson, Cecile (2005). *Haçlılar*, (Çev. Nermin Acar), Ankara: Dost Kitapevi.
- Newman, Sharan (2007). *The Real History Behind The Templars*, Published by the Penguin Group, Newyork USA.
- Nicholson Helen, Saints or Sinners? The Knights Templar in Medieval Europe, *History Today*, 1994, 44 (12), 1-19.
- Nomiku, H.A. (1997). *Haçlı Seferleri*, (Çev. Kriton Dinçmen), İstanbul: İletişim Yayınları.
- Numan, Reşat (2004). *Tapınak Şövalyeleri Ve Masonlar*, İstanbul: Düşünce Yayınları.
- Ocak, Ahmet (2014). Haçlı Seferlerinin Ortaya Çıkışı Ve (Doğu-Batı Dünyaları Açısından) Doğurduğu Sonuçlar, *AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü D.*, 14 (3), 133-155.
- Olsen, Oddvar (2006). *The Templar Papers, Ancient Mysteries, Secret Societies, And The Holly Grail*, Book-mart Press, USA.
- Öz Mustafa (1997). Haşîşîyye, *DİA.*, 418-419.
- Öz, Fatma Gül (2007). Hristiyanlıkta Şiddet Eylemlerini Meşrulaştıran Teolojik Söylemler, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Samsun.
- Özaydın, Abdülkerim (Güz 2016). I. Haçlı Seferinin Başarıya Ulaşmasında Büyük Selçukluların İçinde Bulunduğu Siyasi Ve İktisadi Şartların Rolü *Usad*, (5), 1-18.
- Özer, Serkan (2010). Selehaddin Eyyübi Ve Haçlılar, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde.
- Özkan, Ömer vd. (2005). “Avrupa Birliği-Türkiye ve Türki Cumhuriyetler Arasındaki Ticarete Kullanılabilecek Alternatif Bir Finansman Yöntemi: Karşılıklı Alternatif”, *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi*, (6), 1-14.
- Özmenli, Mehmet (Sonbahar 2016). Kıbrıs’ın Stratejik Önemi (I. Haçlı Seferi Esnasında Doğu Akdeniz Liman Kentleri İle Olan İlişkileri), *KSBD*, 8 (15), 17-31.
- Pernoud, Regine (2005). *Tapınak Şövalyeleri*, (Çev. Deniz Yüce Sylvestre), Ankara: Dost Kitapevi Yayınları.
- Picknett, Lynn; Prince, Clive (2006). *Tapınak Şövalyelerinin Gizli Tarihi*, (Çev. Sabri Kalıç, Umut Haskan), İstanbul: Neden Kitap.

- Polat, Saliha (2004). Hristiyanlıkta Manastır Hayatı, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Polvan, Özgür (2004). Tampliye Şövalyeleri, *Mimar Sinan D.*, (132), 45-59.
- Ralls, Karen (2007). *Knights Templar Encyclopedia*, Career Press, New Page Books, U.S.A.
- Read, Piers Paul (2003). *Tapınak Şövalyeleri*, (Çev. Sultan Gül Erdem), Ankara: Dost Kitapevi Yayınları.
- Runciman, Steven (1989). *Haçlı Seferleri Tarihi*, (Çev. Fikret Işıltan), Ankara: 1, Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Sadrazam, Ejdan (2002). Kilise, Şövalye Ve Monastik Hareket: Tarihsel Bir Buluşma, Dini Şövalye Düzenlerinin Oluşumu, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul.
- Sadrazam, Ejdan; Öznur, Şevket (2013-2). Özgürlüğün Yudumu: Commandaria, *Motif Akademi Halkbilimi D.*, Kıbrıs Özel Sayısı, 94-100.
- Sağlam, Nevzat (Aralık 2017). Arşiv Belgelerine Göre Selahaddin Eyyübi'nin Kudüs Vakıfları, *Tarih Kültür Ve Sanat Araştırmaları D.*, 6 (6), 403-424.
- Saint Benedict (1949). The Holy Rule of St. Benedict (Çev. Boniface Verheyen) Christian Classics Ethereal Library.
- Sevinç, Tahir (2016). Mescidü'l-Aksa ve Kubbetüs-Sahre Camilerinde İmar ve Tamir Faaliyetleri (1720 ve 1742), *Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri D.*, 6 (1), 111-137.
- Sterns, Indrikis (1982). Crime and Punishment Among the Teutonic Knights, *Medieval Academy of America, Speculum*, 57 (1), 84-111.
- Tezcan, Enis (2003). *Bir Ortaçağ Mafyası Tapınakçılar*, İstanbul: Sayfa Yayınları.
- "The Knights Templars", *The Dublin Penny Journal*, 1 March 1834. 2 (87), 275-276.
- Tipton, Charles L. (1968). The 1330 Chapter General Of The Knights Hospitallers At Montpellier, *Fordham Universty, Traditio*, 24, 293-308.
- Tuğcu, Tuncar (2005). *Masonların Saklı Tarihi*, Ankara: Gökçe Kitapevi Yayınları.
- Türkan, Ahmet (Mayıs-Ağustos 2013). Başlangıcından Günümüze Kudüs Latin Patrikliği, *Milel ve Nihal İnanç, Kültür ve Mitoloji Araştırmaları D.*, 10 (2), 29-61.
- Türker, Özgür; Ükten, S.Serkan (2014). Haçlılar, Moğollar Ve OrtaDoğu'da Haçlı- Moğol Münasabetleri, *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi D.* 54 (1), 319-344.
- Usta, Aydın (2006). Müslüman-Haçlı Mücadelelerinde Haşîşiler, *DergiPark Tarih D.* 0 (44), 1-23.
- Ünüştü, Fatma (2008). Tarihten Günümüze Hristiyanlık'ta Dinsel Şiddet, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Valente, José (1998). The new Frontier: The Role of the Knights Templar in the Establishment of Portugal as an Independent Kingdom, *Penn State Universty Press*, 7, 49-65.

- Watson, Stephen J. (2017). *Gizli Örgütler ve Tarikatlar*, (Çev: Füsün Dikmen), Ankara: Tutku Yayınevi.
- Wheet, Carson Taylor (May 2009). The Creation And Demise Of The Knights Templar, A Thesis Submitted To The Honors College The Universty Of Arizon
- Wojtowicz Robert T. (1991). The Original Rule Of The Knights Templar: A Translation With Introduction, Western Michigan Universty Master's Theses, Kalamozoo Michigan.
- Yiğitoğlu, Mustafa (2017). Yahudilerin Tapınak Siyaseti Ve Semavi Mabet, *Türkiye İlahiyat Araştırmaları D.*, 1(1), 43-52.
- Yiğitoğlu, Mustafa (2017). Hz. Ömer'in Kudüs'ü Fethinden Sonra İzlediği Tapınak Dağı Politikası, *Türkiye İlahiyat Araştırmaları D.*, 1(2), 135-142.
- Yurdakul, İlhami (2016). Kudüs Kamame Kilisesi'nde Ermeniler ile Rumların Dini-Siyasi Nüfuz Mücadelesi Ve 1740 Tarihli Ferman, *VAKANÜVİS- Uluslararası Tarih Araştırmaları D. / International Journal of Historical Researches*, 1, Ortadoğu Özel Sayısı, 238-262.

İnternet Kaynakları

https://www.ancient.eu/Knights_Templar/

<https://www.britannica.com/topic/Templars>

<http://www.dietempler.net/die-gebete-der-armen-ritterschaft-christi-zum-salomonischen-tempel.html>

<http://www.dietempler.net/die-insignien-und-das-siegel-der-armen-ritterschaft-christi.html>

<http://geticul.blogspot.com/2012/04/bula-papala-ad-providam.html>

http://hasankocabas.com.tr/icerik-462-tapinak_sovalyeleri_ve_masonluk

Karakuş, Cahit (2015). *Süleyman Mabedinin Yoksul Şövalyeleri*,
<http://ckk.com.tr/Felsefe/Knights.html>

<http://newciteaux.blogspot.com/2018/04/>

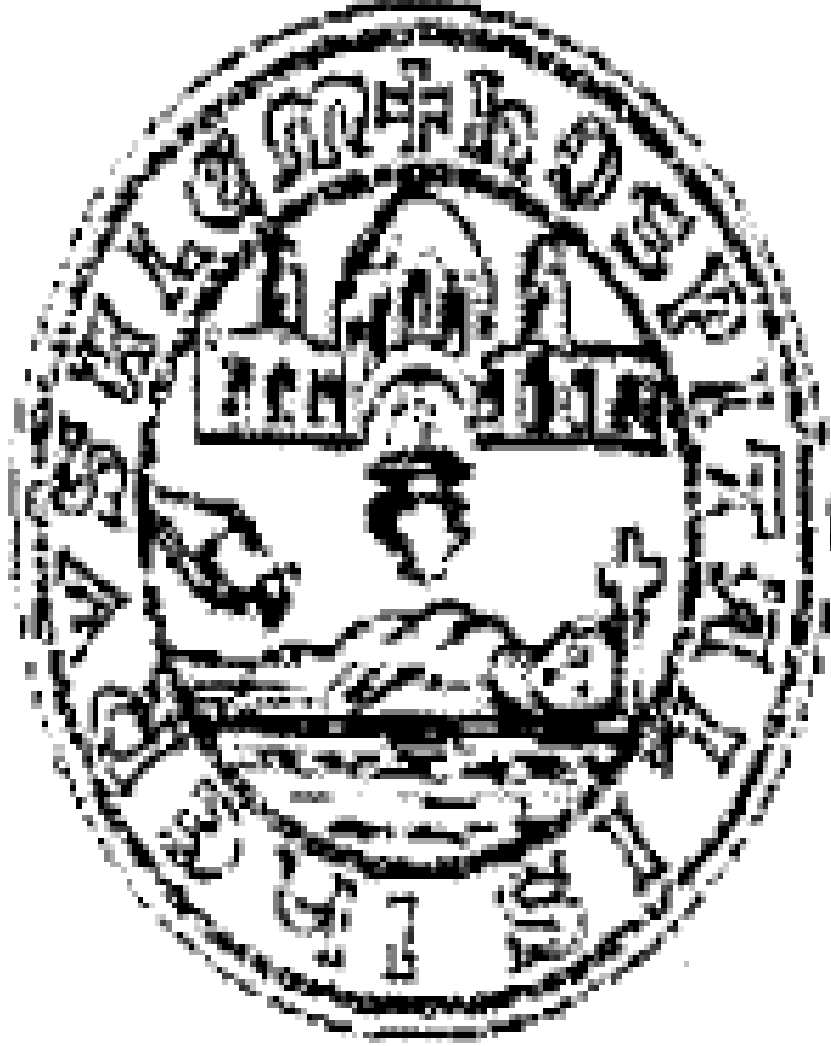
http://www.newworldencyclopedia.org/entry/Knights_Templar

<https://sourcebooks.fordham.edu/source/tyre-cde.asp>

EKLER

EK-1

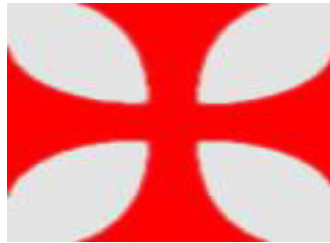
Hospitalier Şövalyelerinin Kullandıkları Mühür²³²

²³² Ejdan Sadrazam, a.g.e., s. 722.

EK-2

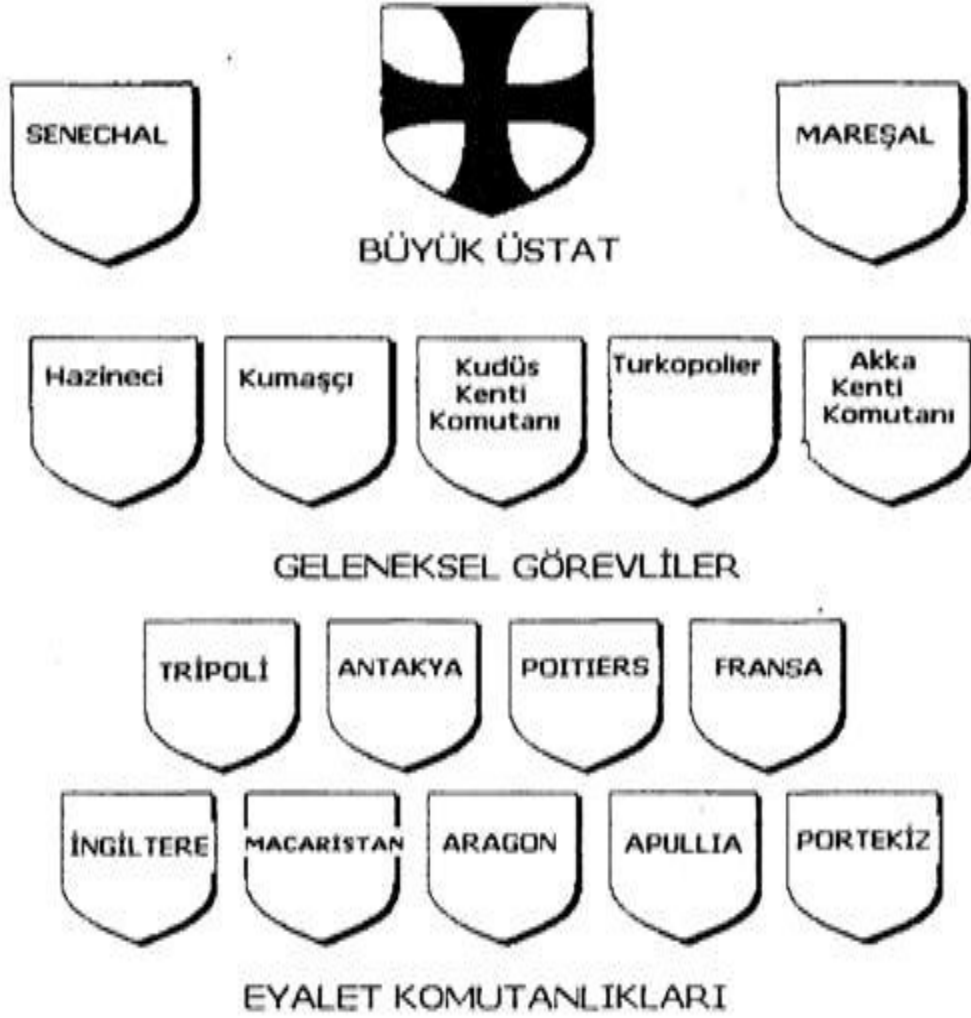
Tapınak Şövalyeleri Haçları²³³

²³³ <http://www.dietempler.net/die-insignien-und-das-siegel-der-armen-ritterschaft-christi.html#>
(Tarihi: 12.09.2019).

EK-3

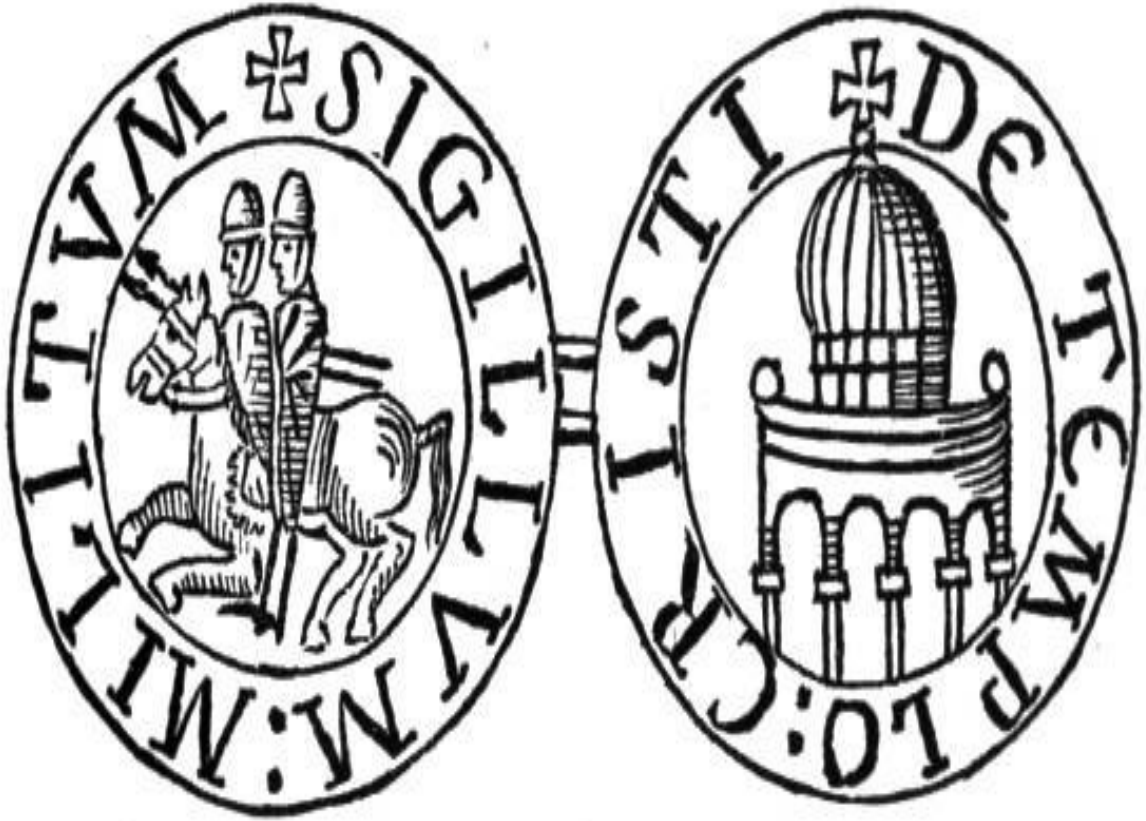
Tapınak Şövalyeleri Düzeninin Hiyerarşisi²³⁴.

²³⁴ Ejdan Sadrazam, a.g.e., s. 648.

EK-4

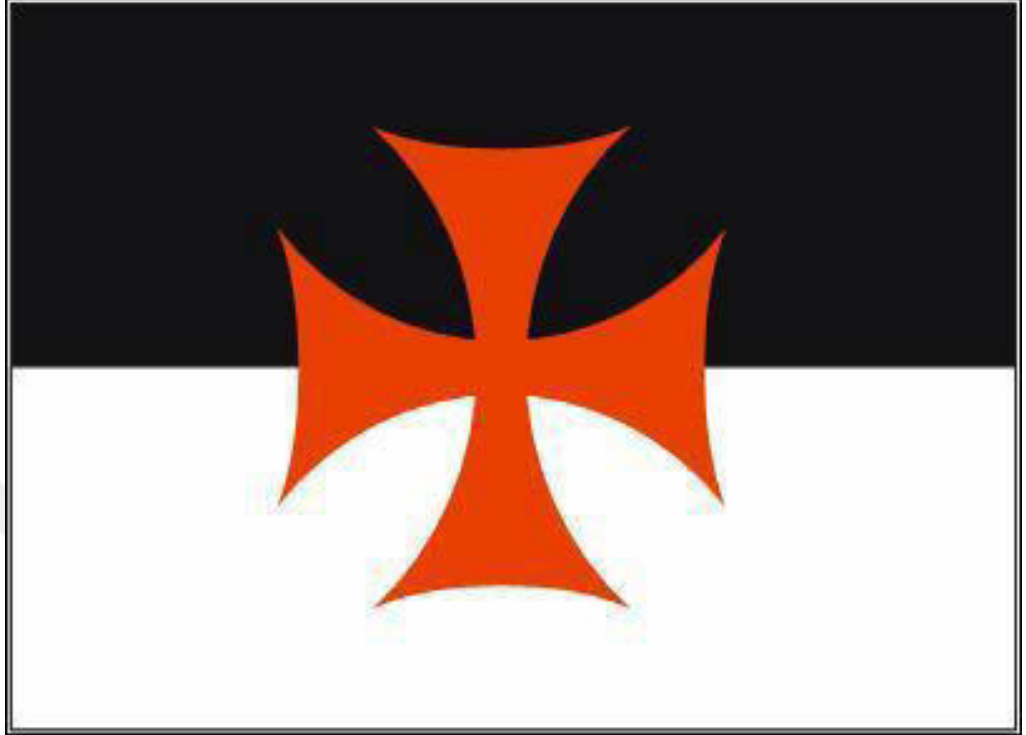
Tapınak Şövalyelerinin Kullanmış Oldukları Mühürler²³⁵.

²³⁵ https://www.ancient.eu/Knights_Templar (Erişim Tarihi: 19.06.2019).

EK-5

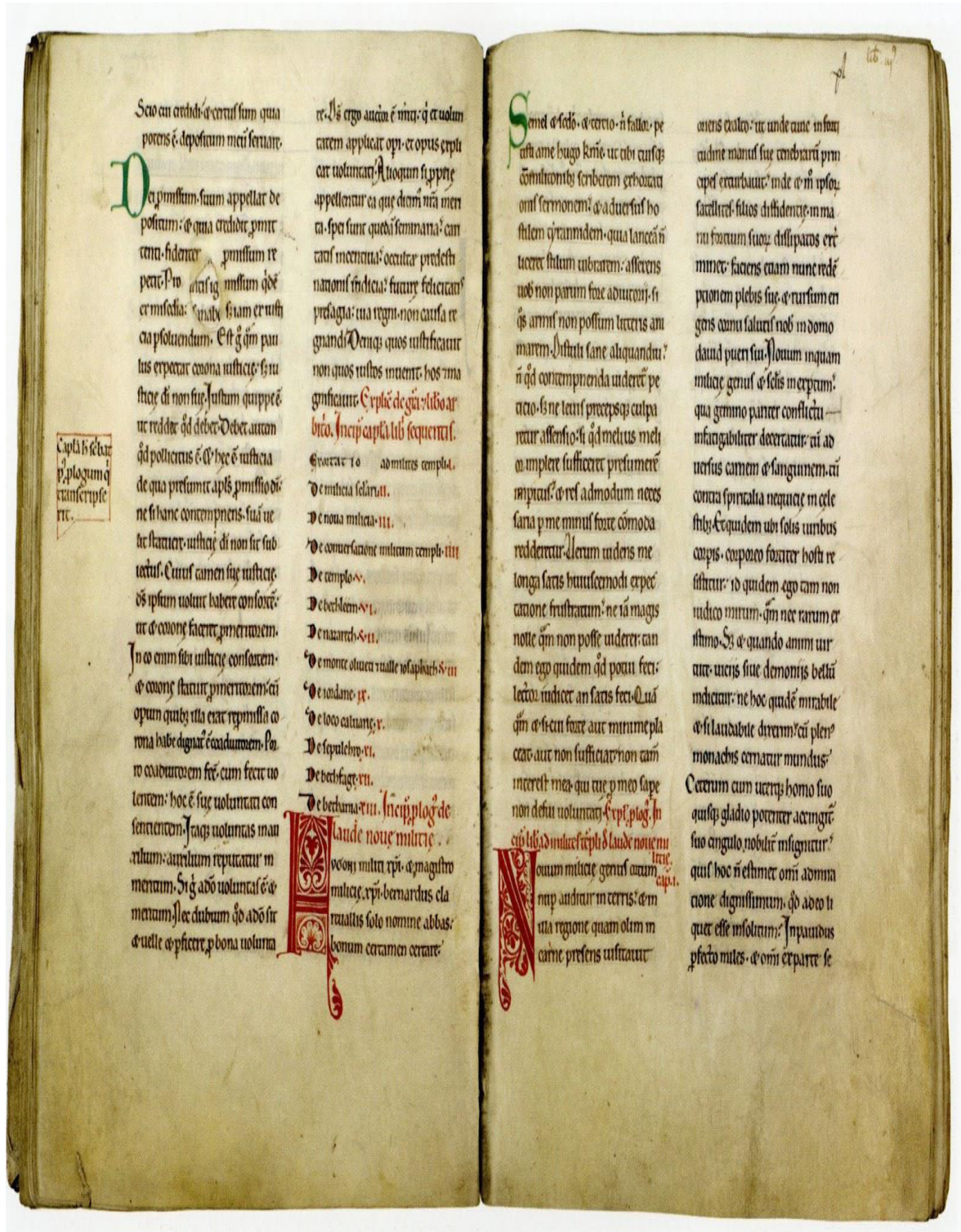
Beauc nt (Tapınak  övalyeleri Tarikatının Bayrağı)²³⁶

²³⁶ <http://www.dietempler.net/die-insignien-und-das-siegel-der-armen-ritterschaft-christi.html>
(Erişim Tarihi: 22.06.2019).

EK-6

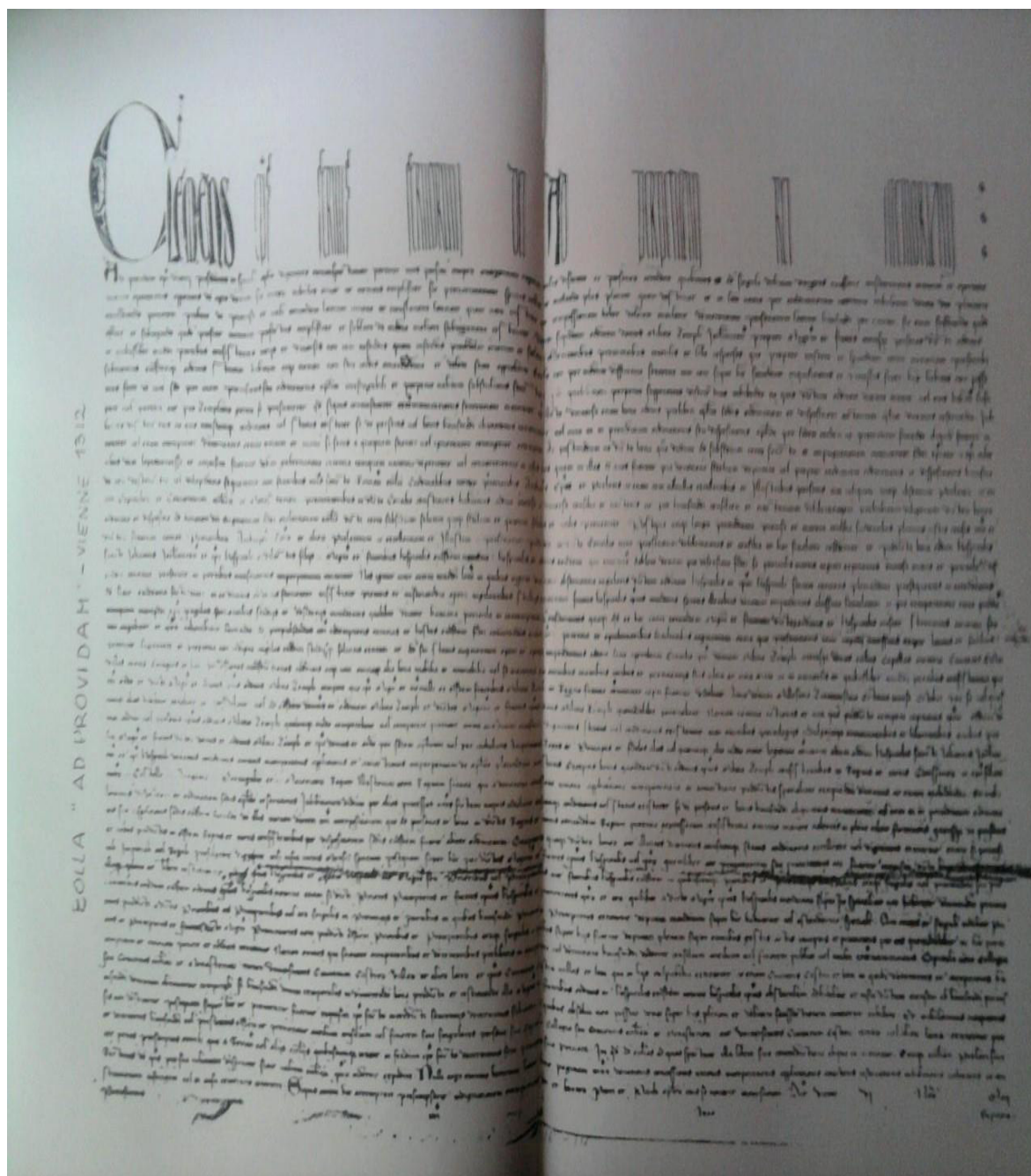
Aziz Bernard'ın yazmış olduğu Yeni Şövalyeliğe Övgü (De Laude Novae Militiae)²³⁷

²³⁷ <http://newciteaux.blogspot.com/2018/04/> (Erişim Tarihi: 18.06.2019).

EK-7

Papal Boğa, (Bull: Yasa) 2 Mayıs 1312 tarihli “Ad providam”, Tapınak Şövalyeleri Tarikatı mülklerinin Rodeni Şövalyelerine (şu anki Malta Şövalyeleri) geçtiğini belirtir²³⁸.

²³⁸ <http://geticul.blogspot.com/2012/04/bula-papala-ad-providam.html> (Erişim Tarihi: 18.06.2018).

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, Adı : Özdemir Ahmet
Uyruğu : T. C.
Doğum Tarihi ve Yeri : 05.11.1975 Sivas
Telefon : 0.535.2155158
Faks :
E-mail : ahmetozo@hotmail.com

Eğitim

<i>Derece</i>	<i>Eğitim Birimi</i>	<i>Mezuniyet Tarihi</i>
Lisans	Eskişehir Anadolu Üniversitesi	2010
Lise	Sivas Endüstri Meslek Lisesi	1994

İş Deneyimi

<i>Yıl</i>	<i>Yer</i>	<i>Görev</i>
2004	18 Mart Çan Termik Santrali	Teknisyen

Yabancı Dil

İngilizce

Yayınlar

“Yahudilerin Osmanlı İmparatorluğuna Gelişi İle Türkiye Cumhuriyeti’nin İlan Edildiği Tarihsel Sürece Kadar Sosyo-Kültürel Ve Ekonomik Durumlarının Araştırılmasına Yönelik Tarihsel Bir Yaklaşım”, *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi İlahiyat Fakültesi D.*, (14), Mart 2019, 55-85.